

110. Keskiviikkona 24 päivänä lokakuuta 1990

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestykseen

annetaan vastaus ed. Juhantalon ym. välikysymykseen hallituksen harjoittamasta asuntopolitiikasta ja asuntolainojen koroista..... 3598

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, E. Aho, R. Aho, Ajo, Andersson, Anttila, Antvuori, von Bell, Björkstrand, Elo, Fred, Gustafsson, Hacklin, Heikkinen, Hokkanen, Hämäläinen, Ikkala, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Joenpalo, Jouppila, Joutsensaari, Järvenpää, Järvisalo, Jääskeläinen, Kekkonen, Kempainen, Kettunen, Knuuttila, Koistinen, Korkia-Aho, Kärhä, Laaksonen, M. Lahtinen, P. Lahtinen, Laitinen, Lamminen, Lehtosaari, Luttinen, Maijala, Malm, Melin, Metsämäki, Myller, Mäki-Hakola, Mönkäre, Nieminen, Nordman, Ollila, Paavilainen, Pelttari, Pietikäinen, Pokka, Puisto, Pulliainen, Puska, Pystynen, Ranta, Rantanen, Rinne, Rusanen, Saari, Saarinen, Sasi, Savolainen, Seppänen, Sillanpää, Soininvaara, Taina, Taxell, Tenhiälä, Tiuri, Turunen, Tähkämaa, Uitto, Urpilainen, Valli, Varpasuo, Westerlund, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virolainen, Väistö ja Väänänen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Westerlund, Seppänen, Andersson, Fred, Koistinen, Kärhä, Vihriälä, Saari, Turunen, Maijala, Malm ja Sillanpää.

Siv.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia edustajat Pokka ja Savolainen, virkatehtävien vuoksi edustajat Hämäläinen, Ikkala, Kettunen, Laaksonen, Maijala, Malm, Melin, Ranta, Rusanen, Sasi ja Turunen sekä yksityisasioiden takia edustajat E. Aho, Ajo, von Bell, Björkstrand, Gustafsson, Hokkanen, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Joenpalo, Järvenpää, Jääskeläinen, Kekkonen, Koistinen, Kärhä, M. Lahtinen, P. Lahtinen, Laitinen, Lamminen, Luttinen, Metsämäki, Myller, Mäki-Hakola, Mönkäre, Nieminen, Nordman, Ollila, Pietikäinen, Pulliainen, Puska, Pystynen, Rantanen, Saari, Saarinen, Taina, Tenhiälä, Uitto, Westerlund, Vihriälä, Viinanen ja Viljanen, tästä ja huomisesta päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat R. Aho, Hacklin, Järvisalo, Kempainen, Puisto, Rinne ja Taxell sekä tämän kuun 26 päivään virkatehtävien takia ed. Anttila.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva lokakuun 19 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 223, 230 ja 231, jotka nyt on edustajille jaettu.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Suuri valiokunta kokoontuu huomenna kello 13. Jokaisen jäsenen läsnäolo välttämätön.

Ed. Juhantalon ym. välikysymys hallituksen harjoittamasta asuntopolitiikasta ja asuntolainojen koroista

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ympäristöministeri Bärnlund vastaa ed. Juhantalon ym. allekirjoittamaan välikysymykseen n:o 6 hallituksen harjoittamasta asuntopolitiikasta ja asuntolainojen koroista.

Sitten kun välikysymykseen on annettu vastaus ja sen johdosta aiheutunut keskustelu on julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaan jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa asian valiokuntaan lähettämisestä tai perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Myös työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa tarkoitettu ehdotus päätöksen teon siirtämisestä on tehtävä, ennen kuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Välikysymykseen vastaten lausuu

Ympäristöministeri Bärnlund: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ed. Juhantalo ym. ovat esittäneet valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi välikysymyksen asunto-ongelmien ratkaisemisesta ja korkorasituksen keventämisestä. Esitän valtioneuvoston puolesta vastauksena seuraavaa:

Asuntotilannettamme pahiten vaikeuttanut ongelma, vapaarahoitteisten asuntojen hintojen voimakas nousu vuosina 1988 ja 1989, oli seurausta pääosaltaan rahamarkkinoiden vapauttamista seuranneesta asuntojen kysynnän ja kaupan äkillisestä lisääntymisestä. Nyt voidaan sanoa, että rahamarkkinoiden vapauttaminen tapahtui liian nopeasti eikä vapauttamisen seurauksia asuntomarkkinoilla otettu riittävästi huomioon. Raha-

markkinoiden vapauttaminen oli kuitenkin yksimielinen päätös, jota välikysymyksen tekijät olivat mukana tekemässä Suomen Panikissa. Tällöin myös kysyjät ovat vastuussa päätöksen seurauksista.

Som en konsekvens av att efterfrågan på bostäder ökade stegrades bostadsproduktionen till europeisk toppnivå som ligger i klass med bostadsproduktionen under de s.k. galna åren i början av 1970-talet.

Särskilt positivt är att bostadsproduktionen ökade i huvudstadsregionen. Tvärtemot vad som påstås i interpellationen har investeringsskatten och senare byggnadsskatten i huvudstadsregionen ökat bostadsproduktionen där. Den kraftiga nyproduktionen av bostäder har oomtvistligen förbättrat möjligheterna till bostadsanskaffning.

Valmiina olevista asunnoista on tällä hetkellä pieni osa tyhjiillään asuntomarkkinoiden hiljentymisen seurauksena. Vanhojen asuntojen hintojen noustessa voimakkaasti uusien asuntojen hinnoittelu irtosi tuotantokustannuksista ja asunnot hinnoiteltiin kysyntätilanteen mukaisesti. Nyt korjataan tämän lyhytnäköisen hinnoittelupolitiikan seuraamuksia.

Toisin kuin välikysymyksessä väitetään, hallituksella on asuntopolitiikassa selkeä linja. Hallituksen keskeisenä tavoitteena on lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa sekä vaikuttaa olennaisesti aikaisempaa tehokkaammin asuntojen hintoihin ja kustannuksiin. Vain näin voidaan luoda kestävät edellytykset asunto-olojemme pitkäjänteiselle kehittämiselle.

Hallitus on saattamassa eräin pienin poikkeuksin loppuun aravarahoitus ja -lainoitusjärjestelmien kokonaisuudistuksen. Uudistukset ovat mittavimmat koko suomalaisessa asuntopolitiikassa sitten sosiaalisen aravajärjestelmän luomisen.

Tämän vuoden alusta on perustettu asunto-olojen kehittämisrahasto, joka hankkii pitkäaikaista rahoitusta kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon esimerkiksi asunto-obligaatioilla. Tämä muutos on ratkaisevalla tavalla parantanut sosiaalisen asuntotuotannon rahoitusedellytyksiä.

I Finland har bostadsfinansieringen till sina centrala delar byggt på mycket kortfris-

tig finansiering från bankerna. Med tanke på nuläget och penningmarknaden har detta haft en negativ inverkan på situationen för dem som har bostadslån. Räntenivån för nya lån har stigit och trycket mot höjning av räntenivån för gamla lån är betydande.

I fråga om de gamla bostadslånen har regeringens utgångspunkt genomgående varit den att bankerna själva bör svara för följderna av sin aggressiva marknadsföring av bostadslån.

Välikysymyksessä vaaditaan vastausta hallituksen toimenpiteistä korkotason alentamiseksi. Kotimaisen kysynnän hillitsemiseksi rahapolitiikkaa on viime aikoina jouduttu kiristämään. On kuitenkin huomattava, että Suomen korkokehitys on riippuvainen kansainvälisistä koroista ja valuuttakurssi-odotuksista. Lähes vapaiden pääomamarkkinoiden olosuhteissa ei Suomi voi harjoittaa muista talouksista riippumatonta korkopoliitiikkaa.

Hallituksen kotimaista kysyntää rajoittava finanssipoliittika ja asuntomarkkinoiden rakennetta koskevat erittäin merkittävät toimenpiteet vaikuttavat kustannus- ja korkotasoa hillitsevästi. Sen sijaan, jos hallitus olisi toteuttanut opposition ajamaa vain menojen lisäykseen tähtäävää finanssipoliitiikkaa, olisi korkotaso tämän seurauksena nykyistä huomattavasti korkeampi. Hallituksen terveestä finanssipoliitikasta ovat osoituksena huomattavan ylijäämäiset budjetit ja koko valtiontalouden merkittävä rahoitusylijäämä.

Kun välikysymyksessä kiinnitetään runsaasti huomiota pankkilainojen kohonneiden korkojen kielteisiin vaikutuksiin, niin on outoa, ettei oppositio ole löytänyt yhtäkään myönteistä piirrettä siinä, että aravalainoitus irrotetaan korkeakorkoisesta pankkilainoituksesta. Asuntorahaston perustamisen yhteydessä on aravavuokralojen lainoituksessa otettu jo käyttöön 90—95 prosentin valtion asuntolaina. Tämän jälkeen on otettu käyttöön noin 90 prosentin lainoitukseen perustuva asumisoikeusjärjestelmä. Järjestelmiä on tarkoitus kehittää edelleen siten, että vuokra-asuntojen peruskorjauksessa siirrytään 95 prosentin yhtenäislainaan ja omistus-asuntolainoituksessa 80 prosentin valtion lainaan.

Regeringen är mycket medveten om den betydelse som grundreparationerna har, vil-

ket klart kommer fram i det utdrag ur programmet för utvecklande av boendet som citeras i interpellationen. Att den statligt stödda långivningen till grundförbättringar så gott som i sin helhet förs över till det statliga enhetslånet ger betydligt bättre möjligheter att främja detta slags verksamhet. Men det är skäl att lägga märke till att den markanta ökningen i bostadspriserna har lett till att nyproduktionen till skäligt pris ökas.

Aravarahoitus ja -lainoitusjärjestelmien uudistaminen antaa hyvät mahdollisuudet kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiselle. On tietenkin isojen järjestelmämuutosten luonteesta johtuvaa, että kokonaisvaikutus voi näkyä vasta vähitellen.

Uudessa asumisoikeuslainoituksessa luodaan uusi omistus- ja vuokra-asumisen väliin sijoittuva asumismuoto. Tällaista asumismuotoa ovat varsinkin nuoret kaivanneet. Osoittaa opposition erkaantumista nuorten asemasta asuntomarkkinoilla, kun se ei havaitse, mitä etuja asumisoikeusasunnot tarjoavat, eli nimenomaan nuorille tarkoitettuja kohtuuhintaisia ja turvallisia asuntoja.

Lisäksi nuorten asemaa helpottaa eduskunnassa oleva lakiesitys hitas-järjestelmän ulottamisesta koko maahan siten, että kunnat voivat ottaa sen halutessaan käyttöönsä. Tämä antaa uuden vaihtoehdon lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa.

Aravavuokra-asuntojen tarjonnan lisääminen on edelleen nuorten kannalta tärkeintä asuntopolitiikan kehittämistä. Vuokra-asuntokysymyksessä hallitus on edennyt voimakkaasti ja määrätietoisesti. Vuosina 1983—86 aloitettiin vuosittain keskimäärin 8 000 aravavuokra-asunnon rakentaminen. Ensi vuonna aloitetaan 14 000 aravavuokra-asunnon rakentaminen ja lisäksi korkotukivuokra-asuntoja lainoitetaan 2 500 asuntoa eli yhteensä 16 500 vuokra-asuntoa. Näiden lisäksi aloitetaan 1 750 uuden asumisoikeusasunnon rakentaminen.

Kun tarkastellaan koko asuntotuotantoa, tämän hallituksen aikana on aloitettu vuosittain lähes 55 000 uutta asuntoa. Vuosina 1983—86 määrä oli 48 000 eli vuodessa 7 000 asuntoa vähemmän.

Hallitus on pyrkinyt lisäämään erityisesti pääkaupunkiseudun aravatuotantoa. Alueelle olisi voitu lainoittaa aravakohteita toteu-

tunutta enemmän. Pääkaupunkiseudulla aravahakemusten määrä on liian pieni ja hake-
musten määrä on vähentynyt. Vuonna 1989
pääkaupunkiseudulla aravahakemuksia tuli
lähes 6 000 asunnolle. Vuodelle 1990 hake-
mukset vähenivät alle 4 600 asuntoon. Tilan-
teen paraneminen edellyttää pääkaupunki-
seudun kunnissa nykyistä huomattavasti ak-
tiivisempaa otetta mm. kaavoitusta nopeut-
tamalla ja maanhankintaa tehostamalla.

Itse järjestelmien perusrakenteisiin puuttu-
vat rahoitus- ja lainoitusjärjestelmäuudistuk-
set antavat hyvät mahdollisuudet kohtuuhin-
taisen asuntotuotannon lisäämiselle siten,
että arava-, asumisoikeus- tai hitas-asunnos-
ta tulee todellinen vaihtoehto yhä useammal-
le asunnontarvitsijalle. Tätä tarkoitusta pal-
velee myös se, että aravatulorajoja nostettiin
jo tänä vuonna ansiotason nousua selvästi
enemmän. Lisäksi vuokralaisten aseman pa-
rantamiseksi on eduskunnassa hyväksytty
laki vuokralaisdemokratiasta.

Vaparaahoitteisen vuokra-asuntotuotan-
non elvyttämiseksi on päätetty vuokrasään-
telyn keventämisestä ja joustavoittamisesta
sekä sääntelyn purkamisesta osassa maata.

Yhteiskunnan tukea asumismenojen alen-
tamiseksi on lisätty sekä suunnattu aikaisem-
paa tehokkaammin tuen tarpeessa oleville.
Nykyisen hallituksen aikana on tehostettu
erityisesti asumistukijärjestelmää. Asumis-
tuen saanti ei enää riipu asunnon iästä tai
muista keinotekoisista rajoituksista. Pääkau-
punkiseudun muuta maata korkeammat asu-
mismenot otetaan nyt järjestelmässä huo-
mioon. Asumistukimäärärahat nousevat ensi
vuonna tulo- ja menoarvioesityksen mukaan
1 130 miljoonaa markkaan.

Ensi vuonna asumistukijärjestelmää kehi-
tetään lisäksi siten, että tukeen oikeutettujen
piiriä laajennetaan ja ns. köyhyysloukkuil-
miötä pienennetään. Ilmeisesti oppositiossa
kuitenkin tiedetään asumistuen tehostami-
nen, koska asumistuesta ei välikysymyksessä
olla huolissaan. Vai onko kysymys siitä, että
pienituloisimmille talouksille kohdistuvasta
asumistuesta ja sen kehittämisestä ei olla
kiinnostuneita?

Men däremot uppmärksammas i interpel-
lationen rätten att få skatteavdrag för räntor.
Vad beskattningsstödet till boendet beträffar
har regerings linje gått ut på en ökning av
stödet speciellt till ungdomar och barnfamil-

jer. I år har ett nytt bostadsavdragssystem
tagits i bruk som är avsett för unga som
skaffar sin första bostad. Detta tillsammans
med effektiveringen av bsp-systemet och slo-
pandet av stämpelskatten för den första
bostaden ökar faktiskt avsevärt det stöd som
man får om man skaffar sin första bostad.

Kysymyksessä väitetään, että asunnotto-
muuden poistamiseksi tarkoitetut määrära-
hat olisivat reaalisesti vähentyneet. Tämä ei
ole totta. Määrärahat ovat kasvaneet. Vuon-
na 1987 ympäristöministeriön erityismäärä-
rahat olivat 132 miljoonaa markkaa ja vuon-
na 1991 määrärahat tulevat olemaan noin
350 miljoonaa markkaa. Vuoden 1991 loppu-
puun mennessä ympäristöministeriön erityis-
määrärahoilla on hankittu asunnottomille
lähes 10 000 asuntopaikkaa. Tämän lisäksi
tulevat sosiaali- ja terveystieteiden määrä-
rahoilla asunnottomille hankittavat asunnot.

Näillä toimenpiteillä on olennaisesti pa-
rannettu puutteellisimmassa asemassa ole-
vien asunnottomien asemaa. Kuitenkin on
myönnettävä, että asunnottomien määrä ei
ole vähentynyt asetettujen tavoitteiden mu-
kaisesti. Osaltaan tähän on vaikuttanut se,
että kunnat eivät ole osoittaneet riittävästi
mielenkiintoa asunnottomien tilanteen pa-
rantamiseen.

Välikysymyksessä ei kiinnitetä lainkaan
huomiota maapolitiikkaan. Asuntopolitiis-
ten uudistusten ohella maapolitiikka on saa-
tu uudistusten tielle, ja tämä on asuntopoli-
tiikan tehostamisen kannalta hyvin tärkeä
asia.

Rakennusmaamaksulaki edistää kaavoitet-
tujen ja kunnallistekniikalla varustettujen
tonttien saamista rakentamisen kohteeksi
pääkaupunkiseudulla. Tänä vuonna on tullut
voimaan etuostolain muutos, jolla on paran-
nettu kuntien etuostomahdollisuuksia kiin-
teistökaupoissa. Rakennuslain muutoksella
on helpotettu kuntien lunastusmahdollisuuksia
ja yksinkertaistettu lunastusmenettelyä.
Lisäksi eduskunta on hyväksynyt lunastus-
lain muutoksen, jolla maan ansiottoman
arvon nousun leikkaamista tehostetaan kym-
menellä kaupunkiseudulla. Tämä laki, joka
on käsiteltävä perustuslain mukaisessa hy-
väksymisjärjestyksessä, tulee voimaan vuo-
den 1991 keväällä, jos vaalien jälkeen ko-
koontuva eduskunta hyväksyy sen. Tässä on
oppositiolle oiva paikka myönteisen asunto-

politiikan harjoittamiseen. Lisäksi olisi toivottavaa, että väläkysymyksen allekirjoittajat, joista moni on mukana kuntien päättävissä elimissä, toteuttaisivat omassa kunnassaan kuntalaisten eduista lähtevää asunto- ja maapolitiikkaa. (Ed. Laine: Hyvä toivomus!)

Vapaarahoitteisten asuntojen hintojen voimakas nousu ja tästä käyty yhteiskunnallinen keskustelu on osin peittänyt alleen ne todella merkittävät asunto- ja maapoliittiset uudistukset, joiden tulokset ovat jo nyt nähtävissä ja jotka parantavat niin valtiovallan kuin kuntien mahdollisuuksia tehokkaan asunto- ja maapolitiikan harjoittamiseen. Asuntojen hintojen vakiintuminen ja kääntyminen tänä vuonna selvään laskuun on rauhoittanut tilannetta asuntomarkkinoilla. Hallituksen toimet vaikeimmassa asemassa olevien, lähinnä nuorten, asumisen tukemiseksi ovat johdonmukaisesti pyrkineet edistämään sosiaalisesti perusteltuja ratkaisuja asuntomarkkinoilla.

Herra puhemies, herr talman! Aravarahoitusjärjestelmän ja maapolitiikan keinojen peruskorjaus luo edellytykset aikaisempaa vakaammalle ja sosiaalisesti oikeudenmukaisemmalle asuntopolitiikalle. Ensimmäiset askeleet tällä tiellä on jo otettu. Uuden asuntopolitiikan tiellä on paljon helpompaa kuin vanhan.

Ympäristöministeri Bärlundin vastaus on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

Värderade talman! Riksdagsman Juhantalo o.a. har till vederbörande medlem av statsrådet riktat en interpellation om lösning av bostadsproblemen och underlättande av räntebelastningen. Jag framför på statsrådets vägnar följande svar:

Det problem som mest har försvårat bostadssituationen, nämligen den kraftiga stegringen i priserna på fritt finansierade bostäder åren 1988 och 1989, berodde huvudsakligen på att då penningmarknaden blev fri, ökade efterfrågan på och handeln med bostäder mycket plötsligt. Vi kan nu säga att penningmarknaden blev fri alltför snabbt och att efterverkningarna på bostadsmarknaden inte beaktades tillräckligt. Men frigörelsen grundade sig på ett enhälligt beslut som interpellanterna själva var med om att fatta i Finlands Bank. Detta innebär

att även interpellanterna är ansvariga för de följdverkningar som beslutet har.

Som en konsekvens av att efterfrågan på bostäder ökade, stegrades bostadsproduktionen till europeisk toppnivå, som ligger i klass med bostadsproduktionen under de "galna åren" i början av 1970-talet.

Särskilt positivt är att bostadsproduktionen ökade i huvudstadsregionen. Tvärt emot vad som påstås i interpellationen har investeringsskatten och senare byggnadsskatten i huvudstadsregionen ökat bostadsproduktionen där. Den kraftiga nyproduktionen av bostäder har oomtvistligen förbättrat möjligheterna till bostadsanskaffning.

Av de färdiga bostäderna står en liten del för närvarande tomma på grund av att bostadsmarknaden har stagnerat. Då priset på gamla bostäder ökade markant, lösgjordes prissättningen på nya bostäder från produktionskostnaderna, och bostäderna prissattes på basis av efterfrågesituationen. Vad vi nu skördar är resultaten av denna kortsiktiga prissättningspolitik.

I motsats till vad som påstås i interpellationen har regeringen en klar bostadspolitik linje. Ett centralt mål för regeringen är att öka utbudet på bostäder till skäligt pris och att väsentligt effektivare än förr påverka priserna på och kostnaderna för bostäder. Bara på detta sätt har vi möjlighet att skapa förutsättningar för en långsiktig utveckling av boendet i vårt land.

Regeringen håller på att slutföra totalreformen av aravafinansierings- och aravälänsystemen med några smärre undantag. Reformeringen är den mest övergripande inom vår bostadspolitik sedan det sociala aravasystemet inrättades.

I början av detta år grundades fonden för utvecklande av bostadsförhållandena, som tar fram långfristig finansiering för produktion av bostäder till skäligt pris, till exempel medelst bostadsobligationer. Denna ändring har på ett avgörande sätt förbättrat möjligheterna till finansiering av den sociala bostadsproduktionen.

I Finland har bostadsfinansieringen till sina centrala delar byggt på mycket kortfristig finansiering från bankerna. Med tanke på nuläget på penningmarknaden har detta haft en negativ inverkan på situationen för dem som har bostadslån. Räntenivån för nya lån har stigit, och trycket mot höjning av

räntnivån för gamla lån är betydande. I fråga om de gamla bostadslånen har regeringens utgångspunkt genomgående varit den, att bankerna själva bör svara för följderna av sin aggressiva marknadsföring av bostadslån.

I interpellationen krävs ett svar beträffande regeringens åtgärder för att sänka räntnivån. För att stävja den inhemska efterfrågan har vi på sistone varit tvungna att strama åt penningpolitiken. Men det är också skäl att lägga märke till att ränteutvecklingen i Finland är avhängig av de internationella räntorna och förväntningarna på valutakurserna. Under omständigheter då kapitalmarknaden är i det närmaste fri har Finland inte möjlighet att driva en räntepolitik som är oberoende av andra ekonomier.

Regeringens finanspolitik som inskränker den inhemska efterfrågan och dess mycket betydelsefulla åtgärder som gäller bostadsmarknadens struktur verkar stävja på kostnadsnivån och räntnivån. Om regeringen däremot i stället hade genomfört den finanspolitik som oppositionen driver och som enbart går ut på att öka utgifterna, skulle räntnivån som ett resultat av detta vara avsevärt högre än den är nu. Att budgeterna har uppvisat ett avsevärt överskott och att statshushållningen i sin helhet uppvisar ett tydligt finansieringsöverskott visar att regeringens finanspolitik har varit sund.

Då interpellationen koncentrerar uppmärksamheten på de negativa verkningarna av att räntorna på banklånen har stigit kraftigt, är det märkligt att oppositionen inte har funnit ett enda positivt drag i att aravalångivningen lösgörs från banklångivningen med höga räntor. I samband med att fonden för utvecklande av bostadsförhållandena inrättades har ett statligt bostadslån på 90–95 procent redan tagits i bruk i långivningen för aravahyreshus. Därefter har ett bostadsrättssystem introducerats som bygger på omkring 90 procents finansiering. Dessa system kommer att vidareutvecklas så att det i samband med grundreparationer i hyreshus finns möjlighet till ett 95 procents enhetslån och i samband med långivning till ägarbostäder till ett 80 procents statslån.

Regeringen är mycket medveten om den betydelse som grundliga reparationer har, vilket klart kommer fram i det utdrag ur programmet för utvecklande av boendet som

citeras i interpellationen. Att den statligt stödda långivningen till grundförbättringar så gott som i sin helhet förs över till det statliga enhetslånet ger betydligt bättre möjligheter att främja detta slags verksamhet. Men det är skäl att lägga märke till att den markanta ökningen i bostadspriserna har lett till att nyproduktionen till skäligt pris ökas.

Reformeringen av systemen för aravafinansiering och aravalångivning ger goda möjligheter till ökad nyproduktion av bostäder till skäligt pris. Det beror naturligtvis på karaktären av stora omvälvningar i systemen att de totala verkningarna bara så småningom kommer till synes.

I och med den nya långivningen till bostadsrättsbostäder skapas en ny form av boende som ligger mellan ägarbostadsboende och boende på hyra. En sådan boendeform har varit speciellt efterlängtat av de unga. Det tyder på att oppositionen inte är insatt i de ungas situation på bostadsmarknaden då den inte ser vilka fördelar bostadsrättsbostäderna erbjuder: de är uttryckligen skäliga och trygga bostäder för ungdomar.

Dessutom underlättas de ungas situation genom den lagproposition om utvidgande av Hitas-systemet till hela landet som nu ligger i riksdagen. Systemet skall utvidgas så att kommunerna kan ta det i bruk när de så önskar. Detta erbjuder ett nytt alternativ för att öka utbudet på bostäder till skäligt pris. Ett ökat utbud på aravahyresbostäder hör alltså till de viktigaste utvecklingsåtgärderna inom bostadspolitikerna ur de ungas synvinkel.

I fråga om hyresbostäderna har regeringen gått kraftfullt och målmedvetet till väga. Åren 1983–1986 inleddes årligen byggandet av i genomsnitt 8 000 aravahyresbostäder. Nästa år påbörjas byggandet av 14 000 aravahyresbostäder, och dessutom beviljas rän-testödslån till 2 500 bostäder, det vill säga ialles 16 500 hyresbostäder. Därutöver börjar byggandet av 1 750 nya bostadsrättsbostäder. Om vi ser på bostadsproduktionen som helhet visar det sig att byggandet av inemot 55 000 bostäder årligen har inletts under regeringens mandatperiod. Åren 1983–1986 var det årliga genomsnittet 48 000, m.a.o. 7 000 bostäder mindre per år.

Regeringen har särskilt satsat på att öka produktionen av aravabostäder i huvudstadsregionen. Det har funnits möjligheter

till finansiering av fler aravaobjekt än vad som har byggts. Antalet aravaansökningar i huvudstadsregionen har varit alltför litet och verkar att minska. År 1989 inlämnades aravaansökningar för inemot 6 000 bostäder. Ansökningarna för år 1990 har minskat till färre än 4 600. För att denna situation skall kunna avhjälpas bör kommunerna i huvudstadsregionen greppa situationen på ett mycket mer aktivt sätt, bland annat genom att försnabba planläggningen och effektivera markanskaffningen.

De reformer som griper in i själva grundvalen för finansierings- och långivningssystemen ger goda möjligheter till en sådan ökning av bostadsproduktionen till skäliga priser att aravabostäder, bostadsrättsbostäder eller Hittas-bostäder blir reella alternativ för allt fler bostadsbehövande. Också det faktum att aravainkomstgränsen redan i år höjdes klart mer än vad inkomstnivån steg tjänar samma syfte. Dessutom har riksdagen godkänt en lag om hyresgästdemokrati som syftar till att förbättra hyresgästernas ställning.

För att stimulera produktionen av fritt finansierade bostäder har beslut fattats om att hyresregleringen skall göra lättare och smidigare samt att regleringen skall avvecklas i en del av landet.

Det samhälleliga stödet till sänkning av boendekostnaderna har ökats och har mer effektivt riktats till dem som är i behov av det. Under den sittande regeringens tid har särskilt bostadsbidragssystemet effektiviserats. Möjligheten att få bostadsbidrag är inte längre avhängig av bostadens ålder eller av andra artificiella gränser. Boendeutgifterna i huvudstadsregionen, som är högre än annorstädes i landet, beaktas nu inom systemet. Bostadsbidragsanslagen ökar enligt budgetpropositionen för nästa år till 1 130 miljoner mark.

Nästa år skall bostadsbidragssystemet dessutom utvecklas så att allt fler blir berättigade till bostadsbidrag och fenomenet med den så kallade fattighedsfällan skall avhjälpas. Uppenbarligen känner oppositionen i alla fall till att boendestödet har effektiviserats, eftersom interpellationen inte ådagalägger någon oro över bostadsbidragen. Eller är det kanske frågan om att det saknas intresse för de bostadsbidrag som låginkomsthushållen får och för att utveckla detta stöd?

Men däremot uppmärksammas i interpel-

lationen rätten att få skatteavdrag för räntor. Vad beskattningsstödet till boendet beträffar har regeringens linje gått ut på en ökning av stödet speciellt till ungdomar och barnfamiljer. I år har ett nytt bostadsavdragssystem tagits i bruk som är avsett för unga som skaffar sin första bostad. Detta tillsammans med effektiveringen av bsp-systemet och slopandet av stämpelskatten för den första bostaden ökar faktiskt avsevärt det stöd som man får om man skaffar sin första bostad.

I interpellationen påstås att anslagen för avhjälpande av bostadslösheten skulle ha minskat reellt. Detta är inte sant. Anslagen har ökat. År 1987 fick miljöministeriet i reservationsanslag 132 miljoner mark, år 1991 är anslagen omkring 350 miljoner mark. Före utgången av år 1991 kommer i det närmaste 10 000 boendeplatser för bostadslösa att ha anskaffats under miljöministeriets reservationsanslag. Till detta kommer ytterligare de bostäder som anskaffas för bostadslösa under social- och hälsovårdsministeriets anslag.

Genom dessa åtgärder har antalet bostadslösa som har det svårast minskats betydligt. Men vi får lov att medge att antalet bostadslösa inte har minskat i enlighet med de mål som ställdes upp. Det faktum att kommunerna inte har ådagalagt tillräckligt intresse för de bostadslösas situation har bidragit till nuläget.

I interpellationen ägnas markpolitiken ingen som helst uppmärksamhet. Jämsides med de bostadspolitiska reformerna har också en reformering av markpolitiken nu inletts och detta är en mycket viktig sak med tanke på en intensifierad markpolitik.

Lagen om byggnadsmarksavgift främjar i huvudstadsregionen förvärvet av planlagda tomter med kommunalteknik som byggnadsobjekt. I år trädde en ändring av förköpslagen ikraft som ger kommunerna bättre möjligheter till förköp ifastighetstransaktioner. En ändring av byggnadslagen har gett kommunerna bättre inlösningsmöjligheter och förenklat inlösningsförfarandet. Riksdagen har därutöver godkänt en ändring av inlösningslagen som effektiviserar beskärningen av oförtjänt värdestegring på mark i tio stadsregioner. Denna lag, som skall behandlas i grundlagsordning, träder ikraft våren 1991 under för utsättning att riksdagen när den samlas efter valet antar den. Här har oppo-

sitionen en utomordentlig chans att driva en uppbygglig bostadspolitik. Det vore vidare önskvärt att de som undertecknat interpellationen, av vilka många är med i kommunala beslutande organ, i sina egna kommuner skulle driva en bostads- och markpolitik som grundar sig på vad som nyttjar kommuninvånarna.

Den kraftiga stegringen i priset på fritt finansierade bostäder och den samhälleliga diskussionen om detta har delvis skylt över de verkligt betydelsefulla bostadspolitiska och markpolitiska reformer vilkas resultat nu börjar skönjas och vilka förbättrar såväl statsmaktens som kommunernas möjligheter att driva en effektiv bostads- och markpolitik. Då bostadspriserna nu har stabiliserats och i år klart har gått ned, har situationen på bostadsmarknaden blivit lugnare. Regeringens åtgärder för att stödja dem som har det svårast, främst ungdomarna, i fråga om boendet har konsekvent gått ut på att främja socialt motiverade lösningar på bostadsmarknaden.

Herr talman! En grundlig översyn av de medel som ingår i aravafinansieringssystemet och markpolitikens skapar förutsättningar för en allt mer stabil och socialt rättvis bostadspolitik. Vi har redan tagit de första stegen på denna väg. Det är lättare att gå den nya bostadspolitiska vägen än den gamla.

Välkysymyksen johdosta syntyy seuraava

Keskustelu:

Ed. Juhantalo: Herra puhemies! Juuri kuultu hallituksen vastaus on kuin repäisy asuntoasioiden toimintakertomuksesta suunnitelmataloudessa. Esitetään rätinkejä, laskelmia ja numeroita siten, että yhtälö kyllä päättyy oikeaan lopputulokseen. Tosiasiat vain valitettavasti ovat toisia.

Hallitus muuttaa myös joustavasti syitä vapaarahoitteisten asuntojen voimakkaaseen hintojen nousuun. Kun lunastuslain säätämisen yhteydessä useaan otteeseen eduskunnassa sanoin pääasiallisen syyn hintojen nousuun olevan kysynnän ja tarjonnan epäsuhde eikä suinkaan maan arvonnousu, hallitus tyrmäsi ajatukseni täysin. Nyt hallituksen vastauksessa hintojen voimakas nousu pääosin johtuu kysynnän ja kaupan äkillisestä lisääntymisestä. Johdonmukaisuus puuttuu.

Suomen keskusta teki kaksi vuotta sitten välikysymyksen asuntopoliittikan epäkohtien korjaamisesta. Välikysymykseen tuolloin vastannut pääministeri Holkeri julisti hyvin yllimielisesti, "etteivät sen paremmin varsinainen kysymys, sen perustelut kuin käytetty tyylilajikaan edusta sitä asiallisuutta, joka sellaisenaan edellyttäisi hallitukselta huolellista ja harkittua vastausta". Sellaista vastausta emme me tuolloisen välikysymyksen tekijät saaneetkaan. Kaksi vuotta sitten hallitus väitti, että se ei ole aiheuttanut epäkohtia asuntopoliitikassa, eikä tämän väitteen tueksi ole esitetty ainoatakaan tosiasiaa.

Kun nyt olemme kahden vuoden jälkeen uudelleen tehneet välikysymyksen asuntopoliitikasta ja siihen liittyvästä korko- ja kustannustasosta, tuntuvat kaikki muut paitsi hallitus ja sille uskolliset tukijat eduskunnassa tietävän, että suomalainen asuntopoliittika on syvässä ja todellisessa kriisissä. Varsin todennäköistä jälleen on se, että hallitus on antanut eduskunnassa oleville kannattajilleen tässä asiassa määräyksen olla suu supussa, jotta kiusallinen aihe mahdollisimman nopeasti täällä voitaisiin ohittaa.

Hallituspuolueiden edustajien vaitonaisuus ja korvat luimussa kulkeminen tämän keskustelun aikana tulevat hallituksen täydellisen epäonnistumisen asuntopoliitikassa erinomaisella tavalla todistamaan. Silti Holkerin hallituksen ministerit haluavat nautiskella vallassa olemisen sietämättömästä keveydestä myös vaalien jälkeen, kuten ministeri Suomisen hallituskannanotto osoitti.

Me emme kuulleet asiallista vastausta välikysymykseen. Asuntoasioissakin hallituksen takki on tyhjä. Emme kuulleet vastausta siihen, miten hallitus välittömästi alentaisi jyrkästi kohonneita asumiskustannuksia. Emme kuulleet myöskään, miten hallitus aikoo ratkaista kahden asunnon loukkuun jääneiden asunovelkaisten ahdingon. Emme tiedä, mitä hallitus välittömästi aikoo tehdä nuorten ensiasunnon saannin helpottamiseksi. Emme saaneet uutta tietoa siitä, miten asunnottomuus lupausten mukaisesti poistuisi. Hallitus ei esittänyt toimenpiteitä, joilla kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saanti helpottuisi tai asuntojen peruskorjaus lisääntyisi.

Hallitus ei kyennyt millään tavoin kiistämään välikysymyksen väitettä siitä, että hallitus on täysin epäonnistunut asunto-olojen

kehittämishajelman toteutuksessa. Tämä onkin hallitukselle mahdotonta, sillä välikysymyksessä esitetyt arviot asunto-ongelmien kärjistymisestä tämän vaalikauden aikana perustuvat hallituksen itsensä julkistamiin tietoihin.

Kansalaisten jokapäiväiset ongelmat, talouden syöksykierre ja asuntokriisi ovat hallituksen mielestä vain opposition mustamaalausta. Kaikki asunnonhankkijat olisivat taatusti todella kiitollisia, jos ongelmana olisi vain opposition tyhjäänpäiväinen mustamaalaus. Tosiasia kuitenkin on, että pääkaupunkiseudulla 35 neliömertin asunnon hankinta maksaa normaaleilla lainaehdoilla nyt kuukaudessa yli 6 200 markkaa, kun se hallituksen aloittaessa maksoi alle 2 800 markkaa. Holkerin hallituksen aikana tällaisen asunnonvaihtajan asumiskustannukset ovat kasvaneet noin neljä kertaa ja asunnosta maksettavat leimaverot yli kaksi kertaa enemmän kuin heidän palkkatulonsa.

Vaikka Suomi on maailman rikkaimpia maita, on se asuntopolitiikan kehitysmaa. Kun muissa teollisuusmaissa kaksilapsisen perheen normaalin perheasunnon hankkimiseen riittävät kolmen vuoden käytettävissä olevat tulot, pääkaupunkiseudulla siihen tarvitaan lähes kuuden ja puolen vuoden tulot. Kehitysmaissakin vastaavan asunnon saa viiden ja puolen vuoden tuloilla.

Korkojen nousu pilviin hallituksen epäonnistuneen talouspolitiikan seurauksena ja asuntomarkkinoiden epänormaalin voimakkaat vaihtelut ovat suistamassa tuhansia ja jopa kymmeniätuhansia tavallisia suomalaisia perheitä asunnonvaihtoloukkuun, jossa he samanaikaisesti joutuvat maksamaan kahden asunnon velkataakkaa. Kun asuntolainojen hoitokulut ovat tällöin kuukaudessa jopa pitkälti yli 20 000 markkaa, on tilanne todella epätoivoinen. Kun hallitus on sitä mieltä, että se ei voi tehdä asialle mitään, pitää sen jättää paikkansa.

Onnettomasti hoidetulla asuntopolitiikalla on kauaskantoisia ja vakavia seurauksia koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto katsoo, että lapsiperheiden asunto-ongelmat ja velkataakka ovat pääsyy maamme vähälapsisuuteen. Asuntokriisi uhkaa syödä pohjan perhe- ja sosiaalipolitiikan toteuttamiselta.

Asuntokriisissä olevia ei lohduta, että entisten sosialististen suunnitelmatalousmaiden

tapaan hallitus todistelee tuotantotavoitteilla ja kunnianhimoisilla viisivuotissuunnitelmillä, miten asiat ainakin tulevaisuudessa ovat paremmin kuin koskaan. Asuntoja on toki viime vuonna rakennettu ennätysmäärä, mutta onko kenelläkään varaa ostaa tai vuokrata näitä asuntoja? Miksi vuokra-asuntojonot jatkuvasti kasvavat?

En halua syyttää asuntoministeri Bärlundia aktiivisuuden puutteesta yleensä, Bärlundin aktiivisuus on vain korostuneesti kohdistunut ympäristöministeriön muihin asioihin ja etenkin kestävämmän heikosti valmisteltuun rantojensuojeluohjelmaan. Asuntoasioissa annan avoimesti ministeri Bärlundille tunnustusta asuntorahastosta, jossa hän vastoin kokoomuksen kantaa pystyi Suomen keskustan kanssa sopimaan toimivasta ratkaisusta. Valitettavasti tämä onkin lähes ainutkertainen esimerkki Holkerin hallituksen kyvystä asialliseen yhteistyöhön opposition kanssa.

Keskusta ei ole esittänyt ministeri Bärlundille henkilökohtaista epäluottamuslausetta vaan koko Holkerin hallituksen epäonnistuneelle asuntopolitiikalle. Kansalaisten edessä vastuuta ei, herra pääministeri, voi paeta vaihtamalla asuntoministeriä vaalikauden loppusuoralla. Vastuun asuntopolitiikan konkurssista kantaa koko hallitus ja kaikki siinä mukana olleet ja olevat. Kotitekoinen lama ei poistu vaihtamalla valtiovarainministeriä, ja asuntokriisi ei ratkea vaihtamalla asuntoministeriä. Ainoa keino on koko hallituksen vaihtaminen. Asuntopolitiikka ei ole ainoa sektori tämän hallituksen historiassa, jossa pallo on mennyt omaan maaliin, Donneria lainatakseni, mutta asunto-olojen kurjuus tuntuu kouriintuntuvasti kansalaisten elämässä joka päivä.

Herra puhemies! Ehdotan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi seuraavaa:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus välittömästi ryhtyy toimenpiteisiin korkotason alentamiseksi, jyrkästi kohonneiden asumiskustannusten laskemiseksi, nuorten ensiasunnon saannin helpottamiseksi, asunnottomuuden poistamiseksi, kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonnan lisäämiseksi ja asuntojen peruskorjauksen tehostamiseksi,

ja toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Alho: Herra puhemies! Opposition välikysymystehtailu asuntoasioista vaikuttaa enemmänkin "herkuttelulta" asuntovaikeuksissa olevien kansalaisten kustannuksella kuin määrätietoiselta asioiden hoidolta. Opposition peräänkuuluttaa vähän väliä kysymyksillään ratkaisuja monille kipeisiin asunto-ongelmiin sen sijaan, että se keskittyisi vakavaan työhön niin kunnissa kuin tässäkin talossa vaikeuksien voittamiseksi. Oppositiona nimittäin ei ole löytynyt tahtoa viedä eteenpäin tai edes tukea lukuisia hallituksen esityksiä, joilla asumisongelmiin on yritetty hakea ratkaisua. Päälimmäisenä on tietenkin mielessäni opposition, erityisesti keskustan, käytös käsiteltäessä maapakettiin sisältyneitä lakiesityksiä. Tuolloin keskusta kantoi huolta vain maanomistajien lompakon paksuudesta — vuokra-asuntoa kaipaavien nuorten huolet saivat väistyä. Nyt huolet saavat sanoja mutta eivät tekoja taaksensa.

Asuntoasioihinkin liittyen on perusteltua kysyä tänä päivänä, onko eduskunnalla rohkeutta katsoa suoraan silmiin arvoissa tapahtuneita muutoksia. Kaupungistuneitten, koulutettujen ja maailmaa nähneitten liikkuvien nuorten ja nuorten lapsiperheiden unelmana ei olekaan enää punainen mökki ja perunamaa — elämänikuisen säästämisen sijoittaminen seiniin ja lattioihin — vaan elämäno-losuhteisiin sopiva vuokra-asunto vaikkapa keskellä kaupunkia hyvien päivähoitopalvelujen ja kulttuurin äärellä. Tuota rohkeutta arvojen muutoksen suuntaan katsomiseen ei taida olla oppositiolla, josko hallituksella-kaan.

Opposition välikysymyksen keskeinen sanoma liittyy omistusasumisen ongelmiin, jotka ovat rahamarkkinoiden muutosten johdosta todella johtaneet nuoret ja nuoret lapsiperheet ylivelkaantumiseen ja jättäneet kylmästi omistusasumisen ruletin ulkopuolelle suuren joukon suomalaisia. Mutta mitä oppositio esittää kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon edistämiseksi? Ei mitään uutta. Opposition välikysymystehtailusta asuntoasioilla voisi olla hyötyä, jos välikysymyksellä haettaisiin sellaista laajaa todellista poliittista tahtoa, joka pureutuisi asuntopoliittikan rakenteellisten vinosuuntausten korjaamiseen ja joka kytkisi asuntopoliittikan pitkäjänteisen hoitamisen rahamarkkinoiden kehittämiseen. Kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto on mahdollista vain, jos sii-

hen liittyy aktiivinen kuntien harjoittama maapolitiikka ja rohkeus leikata maan arvon ansiotonta nousua sen ohella, että aravatuotantoon ohjataan rahaa. Tätä rohkeutta ei ole ollut oppositiolla. Hallituksella sitä vastoin oli. Nimittäin perustuslain säätämisyjärjestyskään ei ole ongelma, jos on vain olemassa riittävä poliittinen tahto. Tällä tietysti viitataan maapolitiittisiin lakeihin.

Uskaltavatko edustajat Juhantalo, Andersson ja Soininvaara puhua avoimesti siitä, että pankit, rakennuttajat ja asuntojen omistajat istuvat ihan samassa veneessä? Vaikka asumisen ongelma koetaan yhteisesti, useimmiten jokainen yrittää vain varjella omia etujaan, pankit maksattamalla omat virheensä velallisilla, rakennuttajat toisella tavalla, asunnonomistajat mm. vastustamalla vuokra-asuntoja omalle alueelleen hintojen laskun pelossa. Ehkä se, että veneen ulkopuolella markkinavoimien aallokossa ovat yhteiskunnallisen vallankäytön ulkopuolella olevat nuoret sodanjälkeiset sukupolvet, onkin se syy, ettei kestäviin ja tuntuviin ratkaisuihin ole päästy.

Olemassa olevien asumisongelmien ratkaiseminen edellyttäisi myös sellaisia uudistuksia, jotka saattaisivat merkitä menetyksiä niille, jotka tänä päivänä asuvat väljästi ja keskimääräistä alhaisemmin asumiskustannuksin. Esimerkiksi yhteiskunnan myöntämästä asumisen tuesta valuu suuri osa väestönosalle, joka tulisi toimeen ilman tukea. Tämän tosiasian me poliitikot olemme tiedostaneet vuosikausia, jopa vuosikymmeniä, mutta kenestäkään meistä ei ole ollut tekemään radikaalia tukiremonttia, koska pelkäämme enemmistön reaktioita. Ei oppositio sen paremmin kuin hallitukseen ole pystynyt tällaisiin uudelleenjärjestelyihin, joten tässä suhteessa olemme kaikki ainakin osasyllisiä nykyisiin asuntovaikeuksiin.

Ministeri Bärklundin vastauspuheenvuorossa käytiin läpi asuntosektorilla viime vuosina tehtyä työtä, joten yksittäisten uudistusten luettelointi ei ole tarpeen. Asumisongelmiin on tämän hallituksen aikana todella haettu ratkaisuja, jopa täysin uusiakin, mutta suuret muutokset rahamarkkinoilla ovat syöneet ainakin osan saavutuksista sekä tuoneet lisää ongelmia. Jälkiviisaina on helppo sanoa, että rahamarkkinoiden vapauttaminen tapahtui liian nopeasti emmekä osanneet ennakoita rahansaannin helpottumisen vai-

kutuksia asuntojen kysyntään. Ehkä meiltä poliitikoilta ei olisi tuollaista ennakointikykyä voinut edellyttääkään, mutta varoittivatko maamme rahapolitiikan asiantuntijat tai ekonomistit seurauksista? Muistaakseni eivät, joten on aika kohtuutonta sysätä vastuuta asuntojen hintojen rajusta noususta ja ylivelkaantumisesta yksinomaan poliittisille päättäjille. Vastuu nykyisistä ongelmista kuuluu niin rahamarkkinoiden vapauttajille kuin meille poliitikoille mutta erityisesti pankkeille, jotka käytännössä suorastaan tyrkyttivät lainarahaa niin varakkaille kuin varattomille vuosien 1988 ja 1989 aikana.

Rahamarkkinoiden sääntelyn purku on merkinnyt helpompaa luotonsaantia mutta samalla korkeampia korkoja. Sääntelyn purku lienee ollut täysin välttämätöntä, joten paluuta menneeseen ei ole. Tuskin se olisi pienituloisten kannalta edes toivottavaakaan. Nimittäin viime vuosikymmenien rahamarkkinoiden säännöstely yhdessä verovähennysetuuksien kanssa merkitsi huomattavaa varallisuuden siirtoa pankkitallettajilta asunovelallisille ja elinkeinoelämälle. Nyt tallettajat tulevat saamaan reaalikorkoa pankkisijoituksilleen ja velalliset joutuvat maksamaan pitkästä aikaa reaalikorkoa lainoistaan. Muutos on raju, mutta se sisältää varallisuuden jaon suhteen myös oikeudenmukaisia piirteitä.

Todellinen ongelma kuitenkin on uusien asuntolainojen kohtuuton korkotaso. Sosialidemokraattien mielestä tätä ongelmaa ei voi ratkaista yksittäisillä, muiden velallisten kustannuksia lisäävillä toimenpiteillä kuten peruskoron nostolla. Korkovähennysoikeuden lisääminen ei myöskään ratkaise ongelmaa, jos tulot eivät kerta kaikkiaan riitä korkojen maksumin eivätkä vähennysten tekemiseen. Yksittäiset ylivelkaantumiset on hoidettava ensisijaisesti neuvotellen lainaehdoista pankkien kanssa. Jos yhteiskunnan tukitoimia tarvitaan, sitä varten meillä on olemassa jo lukuisa joukko niin asumiseen kuin toimeentuloon liittyviä tukimuotoja.

Tässä tilanteessa sosialidemokraatit pitävät tärkeinä kaikkia niitä toimia, joilla asuntojen tuotanto ja rahoitus saadaan kestäväälle perustalle irti markkinaehtoisesta järjestelmästä. Pankkikeskeinen asuntoluototus on tullut tiensä päähän. Nyt on korkea aika luoda myös Suomeen pitkän ajan rahamarkkinat, joiden avulla voitaisiin turvata asun-

tojen vakaampi rahoitus. Hyvä aloitus tähän suuntaan on valtion asunto-olojen kehittämisrahaston perustaminen. Rahaston luottovaltuuksia on laajennettava siten, että sen kautta voidaan turvata yhä useamman asunnon lainoitus. Kuten jo edellisessä asuntovälikysymyksen ryhmäpuheenvuorossa todettiin, sosialidemokraattien tavoitteena on kehittää asuntorahastosta asuntopankki. Myöhemmin sen kautta hoidettaisiin jopa koko asuntoluototus ja asumiseen myönnettävä yhteiskunnan muukin tuki.

Herra puhemies! Syy asumisen kalleuteen Suomessa ei liene sinänsä tuen vähydessä. On laskettu, että asumisen kokonaistuki kipuaa jopa 17–18 miljardiin markkaan vuodessa, joten lukemat ovat hyvin kilpailukykyisiä maatalouspuolen tukilukujen kanssa. Meillä on yhteiskunnassa kaksi omassa sarsaassaan painivaa lohkoa — asuminen ja ruoka. Molempien tuottamista ja hankintaa tuetaan runsain miljardein, ja molempien hinnat ovat kansainvälisesti huipputasoa. Voisiko tästä päätellä, että runsas tuki on yksi syy niin asumisen kuin ruoan kalleuteen?

Molemmat lohkot ovat olleet pitempään yhteiskuntapolitiikan ongelmalapsia sillä erotuksella, että ruoasta on ylituotantoa ja asunnoista puutetta. Sopinee kysyä, olisiko tasapaino kenties saavutettavissa siirtämällä resursseja maataloudesta, esimerkiksi vientituesta, vuokra-asuntoihin? Tämän vuoden vientitukirahoilla — noin 4 miljardilla markalla — olisi saatu lähes 15 000 yksiotä eli asunto jokaiselle Suomen asunnottomalle. Olisiko oppositiolla valmiutta tämän suuntaisiin talkoisiin? Sosialidemokraateilla olisi.

No, elintarvikepuolella Gatt-sopimukset ovat tuomassa paineita tuen pienentämiseen ja hintojen alentamiseen, mutta miten on asuntosektorin tilanne? Me emme voi tuoda asuntoja tai pienentää asumisen sisäistä tukea, mutta onko meillä edellytyksiä tuen järkevämpään kohdentamiseen? Me sosialidemokraatit olemme valmiita oikeudenmukaistamaan tukiviidakkoa niin eri tulotasolla olevien kuin eri väestöryhmienkin kesken.

Välikysymyksessä todetaan vuokra-asuntojen vähentyneen vuonna 1988 jopa 18 000 asunnolla. Tilastokeskuksen tietojen mukaan näin on todella tapahtunut. Asia on mielenkiintoinen siksi, että tuona vuonna olisi pitänyt uuden huoneenvuokralain, jota myös

keskusta oli valmistelemassa, vaikuttaa vuokra-asuntoja lisäävästi, koska uusi laki takasi vuokra-asunnon haltijalle aiempaa paremman tuoton. Todellisuudessa asunnon myyminen toi ilmeisesti vielä paremman tuoton kuin vuokraaminen, koska asuntojen hinnat nousivat kyseisenä vuonna ennätysmäisesti. Tämä lienee oiva esimerkki siitä, kuinka lainsäätäjän pyrkimykset mitätöityivät markkinavoimien myllerryksessä. Samalla tämä on vankka näyttö siitä, ettei vuokra-asunto-ongelmia voida hoitaa turvautuen yksittäisten vuokraajien asuntoihin. Siksi aravavuokra-asuntotuotantoa on lisättävä tunnustavasti myös tulevina vuosina. Tuotannon lisäämistä puoltaa myös erityisesti rakennusalan suhdanteiden heikkeneminen.

Väläkysymyksessä todetaan, että rahamarkkinoiden muutokset ovat johtamassa vapaarahoitteisen asuntotuotannon laskuun. Sehän on totta. Rakennusveroa onkin pitänyt, hyvä oppositio, purkaa hallitusti, jotta vapautuvaa rakennusalan kapasiteettia olisi voitu ja voidaan hyödyntää. Tämä on mm. yksi syy siihen, että sosialidemokraatit pitivät tässä tilanteessa tärkeänä aravatuotannon kasvattamista.

Helsinkiläisenä sosialidemokraattina minua hämmästyttää välikysyjien analyysi pääkaupunkiseudun asumisen ongelmien syistä. Syynä on kuulemma pääkaupunkiseudun muuttovoitto. Tieto on virheellinen. Pääkaupunkiseudun nettomuutto on negatiivinen. Asumisen kalleus on johtanut päinvastoin työvoimapulasta kärsivän pääkaupunkiseudun entistä suurempiin vaikeuksiin; seudulta muutetaan pois. Opposition logiikan mukaan asumisen hinnan pitäisi siis laskea. Näin ei kuitenkaan ole käynyt. Sitä vastoin asumisen väljyys pääkaupunkiseudulla on asumisen kalleuden ohella painunut maan keskiarvon alle.

Asumiskustannusongelmia tai asunnon puutteessa olevien murheita ei siis ratkaista tekemällä välikysymyksiä puolen vuoden välein eikä niitä ratkaista yksinomaan valtion toimenpitein. Myös kunnat voivat olla aloitteellisia ja käyttää luovuuttaan uusien ratkaisumallien löytämiseksi. Esimerkiksi Helsingissä on saatu erinomaisen hyviä kokemuksia omasta asuntolainarahastosta ja hankintayhtiöstä, joka on hankkinut olemassa olevasta asuntokannasta vuokra-asuntoja, sekä myös hitas-järjestelmästä.

Sosialidemokraattien mielestä tällä hallituskaudella on tehty merkittäviä, asuntopolitiikkaan pitkällä aikavälillä vaikuttavia avauksia. Näitä ovat ennen muuta aravalainoituksen uudistaminen ja asuntorahaston perustaminen. Näin voidaan aikaansaada irtiottoa pankkien rahoitusyliotteesta. Maapolitiikassakin on otettu taantumuksen hämmästyttävästä voimasta huolimatta askeleita, jotka luovat edellytyksiä uudelle ajalle jolloin miljonääriksi ei tulla asuntoja omistamalla eikä vaihtamalla, ajalle, jolloin sodanjälkeinen sukupolvi kääntää asuntopolitiikan veneen kurssin kohti asuntomarkkinoita, joilla eri asumisen muodot — omistus-, vuokra- ja muut asumisvaihtoehdot tältä väliltä — ovat yhteiskunnan tuen kannalta tasavertaisessa asemassa.

Herra puhemies! Sosialidemokraattista eduskuntaryhmää tyydyttää hallituksen vastaus, ja ryhmä ehdottaa yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä.

Ed. Zyskowicz: Herra puhemies! Holkerin hallitus on tänään vastannut 13. välikysymyksen. Keskustalaiset ovat esittäneet välikysymyksen asunto-ongelmien ratkaisemisesta ja korkorasituksen keventämisestä, tosin paneutumatta asiaan kovinkaan perusteellisesti. Keskustalaisten omatunto ei näytä kolkuttavan, kun keskustellaan on punamultahallitusten asuntopoliittisista virheistä ja niiden vaikutuksesta tämän päivän asuntotilanteeseen.

Nykyiseen asuntotilanteeseen ja suomalaisen asuntomarkkinoiden perusvinoutumiin on syytä haettava 1960 ja 1970-luvulta. Asuntomarkkinoilta on kadonnut kymmeniä tuhansia vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja. Vuokrasääntelyllä ja ylivahvan irtisanomissuojan kautta asuntojen vuokraaminen tehtiin mahdollisimman vähän houkuttelevaksi. Suuret vuokranantajat kuten vakuutusyhtiöt vähensivät osuuttaan markkinoilta. Haluan kysyä teiltä hyvät edustajat: Ketkä silloin vastasivat Suomen asuntopolitiikasta? Ketkä hävittivät tästä maasta toimivat vuokra-asuntomarkkinat?

Nykyinen hallitus on ottanut asuntopolitiikan toimintansa yhdeksi tärkeimmistä painopisteistä. Ensi vuonna aloitetaan yhteensä 21 750 uuden valtion lainoittaman asunnon rakentaminen. Väitän, että asuntorintamalla on tämän hallituksen aikana edetty,

vaikka erityisesti rahamarkkinoilla tapahtuneet muutokset ovat vaikeuttaneet asuntotilannetta. Useiden asuntopoliittisten uudistusten ja toimenpiteiden vaikutukset näkyvät vasta muutaman vuoden kuluttua. Kurjaa asuntotilannetta ei voida valitettavasti "hokkus pokkus" -konstein muuttaa.

Toisaalta kaikkia mahdollisia toimenpiteitä asuntopoliittisen tilanteen korjaamiseen ei ole käytetty. Ei ole mikään salaisuus se, että kokoomuksen eduskuntaryhmä on vain osin tyytyväinen hallituksen asuntopolitiikkaan. Sosialidemokraattien johtamalta ympäristöministeriöltä ei ole löytynyt riittävää panostusta asuntopolitiikan välittömään tehostamiseen. Hallituksen toimesta on teetetty useita asuntopoliittisia selvityksiä, mutta osa niistä on hautautunut ympäristöministeriöön tai ministeriö on yrittänyt vesittää hyvät uudistukset.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä ympäristöministeriön toimialan laajuus ja sen molempien sektoreiden yhä kasvava merkitys samoin kuin nykyisestä hallituksesta saadut kokemukset edellyttävät sitä, että tulevaisuudessa hallitusneuvotteluissa vakavasti harkitaan kahden ministerin nimittämistä ministeriöön, ympäristöministerin ja asuntoministerin.

Jokaisella yksilöllä ja perheellä on oltava mahdollisuus saada kohtuuhintainen ja elämäntilanteeseen sopiva asunto. Tällä hetkellä asumiskustannukset ovat monilla suomalaisilla kohtuuttoman suuret. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä ihmisen perusturvallisuus, osana sitä asuminen, ei saa olla raan keinottelun kohteena. Yhteiskunnan tuen tavoitteena on oltava asuntojen hallintamuotojen neutraalisuus. Näin ihmiset voisivat valita itselleen sopivan asumismuodon ja antaa markkinoiden määrätä hallintamuotojen suhteelliset osuudet.

Asunto-ongelmien erilaisuus eri paikkakunnilla näkyy tällä hetkellä selvästi. Samanaikaisesti kun pääkaupunkiseudulla ja eräissä muissakin suurissa keskuksissa vuokra-asuntojono vain kasvaa, joissakin pienissä kunnissa mietitään laadullisia parannuskeinoja, jotta vuokra-asuntoihin saataisiin asukkaita. Pääkaupunkiseudun ja muiden kasvukeskusten asuntotuotantokiintiöitä on nostettava, koska niissä asuntojen todellinen tarve on suurin.

Omistusasuntojen kalleus ja vuokra-asun-

tojen vähyys ovat saattaneet nuoret ja lapsiperheet vaikeaan tilanteeseen. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä asumisen kokonaistuesta on nykyistä huomattavasti suurempi osa kohdistettava huonosti ja tuloihin sa nähdessä kalliisti asuville. Näistä suurin osa on nuoria ja lapsiperheitä. Myönteisenä seikkana on todettava se, että nykyisen hallituksen aikana on asuntolainojen korkojen vähennysoikeuteen luotu lapsiperheitä suosiva porrastus, jota pitää jatkaa.

Väläkysymyksen allekirjoittajilta on jäänyt ilmeisesti huomaamatta hallituspuolueiden eduskuntaryhmien päätös poistaa ensiasunnon kaupasta leimavero. Ratkaisu on erittäin tervetullut nuoriin kohdistuva asuntopoliittinen uudistus, ja se on ollut kokoomuksen pitkäaikainen vaatimus. Leimaveron poistaminen madaltaa osaltaan ensimmäinen omistusasunnon ostamisen korkeaa kynnystä. Ensiasunnon hankkiminen jaksottuu usein perheen perustamisen, työelämään siirtymisen ja opintolainojen takaisinmaksun yhteyteen. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä jatkossa myös muiden asuntokauppojen leimavero tulisi poistaa.

Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä ei tällä hetkellä toimi tyydyttävällä tavalla. Säästöosuuksien neliöhinta- ja ikärajoitusten sekä pankkien nuivan suhtautumisen asp-järjestelmä ei ole pystynyt riittävästi helpottamaan ensiasunnon hankinnan korkeaa kynnystä. Nykyiseen asp-järjestelmään liittyvät monet epävarmuustekijät eivät ole omiaan lisäämään kansalaisten luottamusta asuntopolitiikkaan. Kun rahalaitokset joutuvat toimimaan yhä kovemman kilpailun markkinoilla, ei niiltä voi edellyttää osallistumista sosiaaliseen asuntolainauttoimintaan. Tällöin valtion on otettava suurempi vastuu ensiasuntojen hankinnan rahoittamisesta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä ensiasunnon hankinnan helpottaminen edellyttää asp-järjestelmän kokonaisremonttia. Pohdittavaksi on otettava asp:n siirtäminen asuntorahaston hoidettavaksi. Asp-järjestelmästä on kehitettävä kaikkia ensiasunnon hankkijoita koskeva tukimuoto. Lainansaajan oma säästöosuus on laskettava 10 prosenttiin. Korkotuen tasoa on nostettava, sen maksatusaika pidennettävä ja säästöpalkkiota korotettava. Ympäristöministeriöltä ei ole löytynyt riittävästi kiinnostusta asp:n kehittämiseen, vaan tuoreessa muistissa ovat

viime vuoden syksyltä yritykset heikentää järjestelmää.

Suomalaiseen asuntopolitiikkaan on luotava toimivia vaihtoehtoja, joista ihmiset voivat valita itselleen ja elämäntilanteelleen sopivimman. Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää myönteisenä uuden asumisvaihtoehdon eli asumisoikeusjärjestelmän tuomista asuntomarkkinoille. Asumisoikeusasunnot tarjoavat kolmannen vaihtoehdon omistus- ja vuokra-asumisen väliltä. Asumisoikeusasumisessa yhdistyvät vuokra-asumisesta asukkaalle oma taloudellinen peruspanos ja omistusasumisesta suuri päätösvalta asumiseensa. Asukkaalla on oltava täydet vaikutusmahdollisuudet asumiseensa ja sen ympäristöön sekä rakentamis- että asumisvaiheesta. Tämän vuoksi asumisoikeusasuntojen rakennuttajina ja haltijoina on oltava asumisoikeusyhdistysten, joissa päätösvalta on tulevilla ja nykyisillä asukkailla. Valitettavasti järjestelmän käynnistämisen alkuvaiheessa asukkaiden täydet vaikutusmahdollisuudet eivät toteudu. Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään, millaisia lainsäädäntötoimia asumisoikeusyhdistysten perustaminen edellyttää.

Erittäin ratkaisevaa on se, kuinka paljon asumisoikeusasuntoja valtio lainoittaa. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä uuden asumisvaihtoehdon tuominen asuntomarkkinoille ei saa merkitä sitä, että muita tuotantokiintiöitä alennettaisiin. Tuotantomäärää on vuosittain nostettava, että asunnon vaihtomahdollisuuksien edellyttämä riittävä asutokanta saadaan luoduksi.

Vuokra-asunnotilanteen ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan useiden keinojen yhteensovittamista. Vuosittain aloitettavien asuntolainoitettujen vuokra-asuntojen tuotantomäärä on pidettävä lähivuosina vähintään 14 000:n tasolla. Tuotantomäärää on suunnattava enemmän pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä erityisesti nuorille ja opiskelijoille suunnattuja vuokra-asuntoja on rakennettava enemmän. Opiskelijajärjestöt ja opiskelijajärjestöjen perustamat opiskelija-asuntoyhteisöt ovat tuottaneet kuluneiden 20 vuoden aikana noin 40 000 asuntopaikkaa peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskeleville. Opiskelija-asuntomallia voitaisiin soveltaa Suomessa myös pitkälle silloin, kun kyseessä ovat ensi kertaa

kasvukodistaan irtautuvat aikuistuvat nuoret. Nuorisoasuntomallin kehittämisessä voitaisiin ottaa esimerkkiä Ruotsissa ja Tanskassa toimivista nuorisoasuntotuotanto-organisaatioista.

Vuokrasääntelyn purkaminen on yksi tapa edistää vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen tarjontaa. Vuokrasääntelyn purkamisessa on tehty päänavaus. Vuokrasääntely puretaan uusissa vuokra-asunnoissa Pohjois- ja Itä-Suomessa korkeakoulupaikkakuntia lukuunottamatta ensi vuoden alusta lukien. Sääntelyn purkua on jatkettava asteittain. Vuokrasääntelyn purkamisen yhteydessä on samanaikaisesti nostettava asumistukea tuntuvasti, jotta asumiskustannukset eivät muodostu kohtuuttomiksi pienituloisille vuokralaisille.

Suoran asumistuen kehittäminen on nostettava yhdeksi tärkeimmäksi asuntopoliittiseksi kehittämiskohteeksi. Nykyistä byrokraattista asumistukijärjestelmää on yksinkertaistettava. Asumistuesta tulisi kehittää yleinen tukimuoto, joka ulotetaan koskemaan kaikkia tulojensa ja asumiskustannustensa perusteella tuen tarpeessa olevia ruokakuntia.

Asunottomuus on epäilemättä merkittävä epäkohta asuntopolitiikassamme. Edellisen hallituksen tavoitteena oli poistaa asunottomuus viidessä vuodessa. Nykyisistä asunottomista suurin osa ei pysty normaaliasumiseen, vaan tarvitsee valvottuja asuntoloja. Kuntien tehtäväksi on asetettava vähintään asuntolatasoisen majoituksen tarjoaminen jokaiselle asunottomalle. Tähän on kunnan saatava lakimääräinen valtionosuus.

Lähivuosisikymmeninä useat suomalaiset perivät vanhemmiltaan omistusasunnon. Elinajan edelleen pidentyessä lapset ja muut perinnönsaajat ovat perinnön saadessaan yleensä ehtineet hankkia riittävän väljän ja useasti myös velattoman omistusasunnon. Perinnönsaajien lapsille asuntoperintö saattaisi olla erittäin tarpeellinen tilanteessa, jolloin he ovat muuttamassa pois lapsuudenkodistaan tai ovat hankkineet hiljattain omistusasunnon. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä olisi selvitettävä, onko mahdollista keventää perintöverotusta, jos perinnönsaajien suostumuksella asuntoperintö siirtyy suoraan perinnönsaajien lapsille tai mahdollisesti perinnönsaajien lastenlapsille.

Nykyisten asunto-ongelmien edessä ei pidä unohtaa tulevaisuutta. Asumisen tarpeet

muuttuvat. Suomalainen perhe on yhden sukupolven aikana muuttunut monilapsisesta perusperheestä usein enintään kaksilapsiseksi ydin-, yksinhuoltaja- tai uusperheeksi. Yksin asuvien ihmisten osuus suomalaisista kaupunkilaisista on jo 40 prosenttia. Suomi myös harmaantuu: 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä kasvaa.

Vanhenevan, yksinäistyvän ja pienenevän Suomen kansan asumistarpeiden tyydyttäminen tulevaisuuden tieto- ja palveluyhteiskunnassa edellyttää asuntokannan jatkuvaa perusparantamista. Uustuotannossa on korostettava hyvin varustettujen asuntojen rakentamista. Perusparannus on nostettava keskeiseksi rahoituskohteeksi.

Meillä poliittisilla päättäjillä on vielä paljon tehtävää asuntopoliitikassa. Asunto- ja maakeinottelun kuriin saattaminen on yksi vaikeimmista asioista. Asuntotuotanto on viime vuosina entisestään monopolisoitunut ja kartellisoitunut. Tämä on vaikuttanut osaltaan asuntojen kallistumiseen.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä nykyinenkään hallitus ei ole onnistunut lisäämään riittävästi kilpailua asuntotuotannossa. Rakennuskustannusten nousun estämiseksi tarvitaan lisää kilpailua ja ennakoluulotonta maan hankintaa kunnissa. Ulkomaisen kilpailun tarjoamat mahdollisuudet on käytettävä rakennusosalalla hyväksi.

Kaikki kunnat eivät ole käyttäneet riittävän tehokkaasti maapolitiikkaa asuntojen tonttimaan hinnan vakauttamiseksi sekä maan saamiseksi asuntorakentamiseen. Hallitus on monin tavoin pyrkinyt siihen, että kunnilla olisi entistäkin paremmat mahdollisuudet harjoittaa suunnitelmallista maapolitiikkaa asunnontarvitsijoiden eduksi. Aina, kun edellytyksiä kuntien maapolitiikalle on eduskunnassa pyritty parantamaan, on keskusta asettunut vastahankaan.

Viime aikoina on keskusteltu pankkien aikomuksesta nostaa yksipuolisesti vanhojen peruskorkosidonnaisten asuntolainojen korkoa. Mielestämme tällaista yksipuolisuutta ei voida hyväksyä. Kun lainasta ja sen korosta on pankin ja asiakkaan kesken yhdessä sovittu, ei tällaisen sopimuksen yksipuolinen muuttaminen voi olla perusteltua.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on jo aiemmin ehdottanut säännöstelyaikakauden jäänteiden, kotitalouksien valuuttaluottojen esittämisen, poistamista. Suomen Pankin johto-

kunta antaa asiasta marraskuussa selvityksen. Pohjoismaiden neuvoston suosituksen seurauksena Ruotsi ja Norja ovat vapauttaneet kotitalouksien valuuttaluotot. Ruotsissa vapauttaminen johti valuuttaluottojen kasvuun, vaikka mitään varsinaista ryntäystä ei tapahtunut.

Valuuttaluottojen houkutuksena on niiden alhainen korkotaso verrattuna markkaluottoihin. Markkinakorkoisen asuntoluoton ottajan kannalta tämä vaikuttaa edulliselta, mutta korkoero lähes häipyy, jos sitä verrataan vanhoihin peruskorkosidonnaisiin lainoihin. Valuuttalaina merkitsee aina kurssiriskiä. Toiseksi on otettava huomioon, että valuuttaluototkin ovat vaihtuvakorkoisia eli niihin sisältyy korkoriski. Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että kansalaisia informoidaan riittävästi niistä riskeistä, jotka liittyvät valuuttaluottoihin. Kun kotitalouksien valuuttaluotot vapautetaan, on myös huolehdittava siitä, että korkoetu koi tuu täysimääräisesti asiakkaiden eduksi. Ulkomaisen pankkien sivukonttoreita olisi hyvä saada kilpailemaan luottojen välittämisestä.

Asuminen on yksi keskeisistä ihmisen perustarpeista. Asumiskustannusten on oltava kohtuullisissa suhteissa kansalaisten käytävissä oleviin tuloihin. Asuntolainaehtojen on oltava kohtuullisia ja korkotason suhteellisen tasainen. Nämä näkökohdat saattavat merkitä sitä, että joudumme miettimään uudelleen koko asuntolainajärjestelmän tulevaisuuden. Pohdittavaksi on otettava se, että valtio ottaisi esimerkiksi asuntorahaston välityksellä hyvinkin keskeisen roolin asuntolainoituksessa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on vastaukseen käynyt läpi ne monet asuntopoliittiset uudistukset, joihin se on ryhtynyt. Tilanne asuntomarkkinoilla on rahoitusmarkkinamuutosten seurauksena ollut poikkeuksellisen hankala. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä on tunnustettava se, että uudistuksilla ei vielä ole ollut asunnontarvitsijoiden kannalta riittävä vaikutusta. Kiistatonta kuitenkin on, että tällä vaalikaudella tehdyt asunto- ja maapolitiittiset ratkaisut tulevat lähivuosina merkitsemään perustisiin käyvää myönteistä ja tervehdyttävää muutosta maamme asuntotilanteeseen.

Kannatan ed. Alhon ehdotusta yksinkertaisesta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Hie-
man karkealla jyvällä voidaan sanoa, että
hallituksen alkutaipaleella noin kaksi vuotta
sitten asunnon ostajat joutuivat vähitellen
todelliseen liemeen: Hinnat hurahtivat taivai-
siin. Se ei kuitenkaan ole riittänyt. Asunto-
markkinoiden sekaannuksen uhreiksi ovat
joutuneet nyt myös asunnon myyjät. Suomen
asuntomarkkinoiden tämänhetkinen tilanne
lienee kummallisuudessaan ainutlaatuinen
maailmassa: sekä myyjä että ostaja ovat
liemessä.

Hallitus tietysti vakuuttaa keskittyneensä
kaikella tarmollaan asunto-ongelmien ratkai-
suun. Kun hallitus mielellään esittelee lukuja
kaudellaan rakennetuista uusista asunnoista,
minulle tulee tunne, että olen kokenut tämän
aikaisemminkin. Saavutuksista kertovat tilas-
tot näyttävät hyviltä. Arkipäivän elämässä
kuitenkin ongelmat vain pahenevat päivä
päivän jälkeen.

Koska tällaiseen tilanteeseen on jouduttu,
on paikallaan tarkastella tilanteen, tämän
kehitysprosessin, syitä. Näin on tehtävä
myös siksi, että kuten edellä kuulinme myös
molempien päähallituspuolueiden ryhmäpu-
hujilla tuntui olevan runsaasti kritiikkiä har-
joitettua asuntopolitiikkaa kohtaan. Erityi-
sesti kokoomuksen ryhmäpuheenvuoroa
kuunnellessa välillä kävi mielessä ajatus,
näinköhän edustaja yhtyy ed. Juhantalon
esittämään päiväjärjestykseen siirtymisen sa-
namuotoon.

Arvoisa puhemies! Holkerin hallitus tulee
jäämään historiaan hallituksena, joka hukka-
si saamansa hyvän taloudellisen perinnön ja
ajoi maan talouden holtittoman tempoilun
tielle ja syöksykierteeseen. Suomi velkaantuu
läntisen maailman ennätysvauhtia. Kansan-
tulon kasvu pysähtyy ja kääntyy ensi vuoden
kuluessa laskuun. Olemme kivunneet maail-
man kalleimmaksi maaksi. Tervehdyksensä
tälle kehitysuralle on antanut omasta puoles-
taan maiden luottokelpoisuutta arvioiva
Moody's, joka juuri toissapäivänä laski py-
kälällä Suomen luottokelpoisuutta.

Ongelmien taustalta löytyy uskomatonta
taitamattomuutta. Liikkeelle lähtiessään hal-
litus oli, aivan oikein, myötävaikuttamassa
rahapolitiikan vapauttamiseen. Tämän pro-
sessin käynnistäminen on sinänsä ollut vält-
tämätön ja pakon sanelema toimenpide, jos
kohta ehkä liian nopeasti prosessiin mentiin.
Mutta kun tämän ratkaisun, tuon vapautta-

misen, katalyyttista vaikutusta kulutuskysyn-
tään olisi pitänyt hillitä mm. finanssi- ja
aluepolitiikalla, hallitus toimi asiassa täsmäl-
leen päinvastoin. Se julistautui rakennemuut-
oksen toteuttajaksi, lähti kuivaamaan kehi-
tysalueita ja maaseutua ja keskittämään eri
elämänalojen voimavaroja keskuksiin. Tämä
puolestaan vaikutti erityisesti asuntojen ky-
syntään keskuksissa. Kun rahaa oli saman-
aikaisesti entistä enemmän saatavissa, van-
hojenkin asuntojen kauppa vilkastui, ja hin-
nat lähtivät kulkemaan kohti taivaita. Uu-
disrakentamisessa liike-, hallinto- ja teolli-
suusrakentaminen äityivät rajuun vauhtiin.
Ja rakennuskustannukset seurasivat tietyksi
mukana. Jos rakennuttajilta vielä asuntora-
kentamiseen kapasiteettia löytyi, sitä löytyi
vain kovasti kohonneilla hinnoilla.

Huomattuaan virheensä hallitus yritti hil-
litä tilannetta pääkaupunkiseudulle säädetyl-
lä rakennusverolla. Mutta juuri silloin, kun
vähemmän tärkeää rakentamista olisi tullut
hillitä ja asuntotuotannolle olisi pitänyt rai-
vata tilaa, hallitus avasi ovet hallinto- ja
liikerakentamiselle juuri pääkaupunkiseudul-
la.

Talouden vinosuuntausta hallitus vielä sy-
vensi verouudistuksensa monilla yksityiskoh-
dilla. Tavanomaisten pankkitalletusten kor-
kojen verotus on vähentänyt säästämisakti-
viteettia ja lisännyt kulutusta.

Juuri rakennemuutoksen vauhdittaminen,
keskittäminen ja sen hullvottomat vaikutuk-
set rakentamiseen ovat olleet suuri syy kan-
santalouden velkakierteen alkamiseen ja mui-
hin talouden tasapainottomuuksiin.

Kun tehtyjä virheitä ei sitten ole kyetty
korjaamaan finanssi- ja tulopoliittisin ratkai-
suin, on talouden tasapainottomuuden ai-
noaksi varaventtiiliksi jäänyt korkotason
raju nousu.

Hallituksen talouspolitiikan virheitä yrittä-
vät tällaisessa tilanteessa käyttää parhaansa
mukaan hyväkseen myös asuntorahoitukses-
ta vastaavat pankit. Vähintäänkin moraali-
sesti tuomittavia ovat olleet niiden hankkeet
peruskorkosidonnaisten asuntolainojen ko-
ron nostamiseksi.

Mutta markkinaehtoisten korkojen, myös
asuntorahoitukseen tarkoitettujen lainojen,
tasolle eivät pankit voi kovin paljon mitään.
Se nousu menee hallituksen piikkiin, kuten
Suomen Pankin pääjohtaja Rolf Kullberg on
julkisuudessa todennut.

Muistettakoon, että kymmenientuhansien asunnontarvitsijoiden on ollut pakko ottaa normaalia markkinaehtoista asuntolainaa, monesti juuri kolmen tai viiden vuoden viitekorolla olevaa, jonka varsinainen laukeaminen entistä korkeammiksi koroiksi on vielä edessäpäin muutaman kuukauden päässä.

Hallituksen talouspolitiikan tuuliajon kiipeimmät potkut osuvat aivan väärään kohteeseen, tavalliseen suomalaiseen asunnontarvitsijaan. Pääministeri Holkeri sanoi kesällä, ettei kansalaisilla ole suuria, kansakuntaa yhdistäviä tehtäviä. En tiedä, miten näin voi sanoa tilanteessa, jossa erityisesti nuorilla asuntovelkalisella ei näytä olevan muuta elämäntehtävää kuin korkojen maksaminen. Tämän ongelman purkamisesta pitää tulla juuri kansakuntaa yhdistävä tekijä. Tässä asiassa pitää löytyä talvisodan aikaista "kaveria ei jätetä" -henkeä.

Arvoisa puhemies! Suureksi verouudistajaksi ja rakennemuutoksen tekijäksi itseään mainostaneen hallituksen anti asunnontarvitsijoille on nyt aika selvä: Kertaakaan vuosikymmeniin ennen Holkerin hallitusta ja Bär-lundin asuntoministeriyyttä asuntojen hinnat tai vapaarahoitteisen asuntotuotannon lainakorot eivät ole nousseet Suomessa reaalisesti yhtä paljon, kuin ne ovat tehneet tämän vaalikauden aikana. Asunnoista ja asumisesta on tullut Suomessa sietämättömän kalliita. Kolmessa vuodessa, keväästä 1987 kevääseen 1990, asuntojen hintataso nousi Tilastokeskuksen tietojen mukaan 72 prosentilla koko maassa. Pääkaupunkiseudulla nousu on ollut vieläkin rajumpaa.

Suomen Pankin selvityksen mukaan vapaarahoitteisten asuntolainojen keskikorko oli kuluvan vuoden kesäkuussa 11,24 prosenttia vastaavan luvun ollessa vuosien 1986 ja 1987 vaihteessa noin 8,78 prosenttia. Jossain määrin ovat nousseet myös valtion asuntolainojen korot. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että samasta noin 100 miljardin markan suuruudesta asuntolainapotista maksetaan tänään pelkkiä korkoja noin 2,5 miljardia markkaa enemmän kuin vuosien 1986 ja 1987 vaihteessa.

Kasvaneen korkorasitteen lisäksi oma lunksa on asuntovelkarasitteen raju kasvu. Tilastokeskuksen mukaan asuntoluottokanta oli vuosien 1986 ja 1987 vaihteessa 94,5 miljardia markkaa. Viime vuodenvaihteessa

vastaava luku oli 153,9 miljardia markkaa, eikä kasvu suinkaan johdu kuin vähäiseltä osaltaan asuntotuotannon määrien lisääntymisestä.

Talouspolitiikkansa aiheuttamia ongelmia hallitus ei ole onnistunut korjaamaan liioin asuntopoliittisin ratkaisuin. Päinvastoin, myös varsinaisissa asuntopoliittisissa ratkaisuissa hallitus on tehnyt karkeita virheitä. Osana verouudistustaan hallitus lähti leikkaamaan myös asuntolainakorkojen vähennysoikeutta täsmälleen samaan aikaan, kun se toisaalta päästi asuntojen hinnat rajuun nousuun. Hallituksen omienkin laskelmien mukaan vähennysoikeutta on leikattu noin miljardilla markalla. Toimenpide olisi oikea ja perusteltu, jos vähennysoikeuden leikkaus olisi kompensoitu suoran asuntotuen tai verosta tehtävän vähennysjärjestelmän avulla. Mutta näinhän ei ole menetelty. Uusi asuntovähennys on pieni askel oikeaan suuntaan.

Veroratkaisuillaan hallitus on tehnyt hal- laa myös vuokra-asuntotarjonnalle. Vapaa- rahoitteinen vuokra-asuntokanta on poistunut vuokra-asuntomarkkinoilta nopeampaa vauhtia kuin uutta aravatuotantoa on ennätetty rakentaa. Ed. Zyskoviczille olisin sanonut, että se vauhti, millä tämä poistuma on tapahtunut, hakee myös vertaa viime vuosien ajoilta.

Ilmiön taustalla on ainakin kaksi asiaa: Ensiksi, useimmilta maamme noin 100 000 pienvuokranantajalta — siis sellaisilta, joiden vuokratulo on 2 000 markkaa — 13 000 markkaa vuodessa — on vuokratulovähennystä leikattu hallituksen veroratkaisujen seurauksena. Toiseksi, raha- ja vakuutuslaitosten on entistä kannattamattomampaa sijoittaa vapaarahoitteiseen vuokra-asuntotuotantoon. Vuokra-asuntotarjonnan vähenemiseen johtaa myös se, että vuokra-asuntojen hankintaan myönnetty korkotukilainoitus käytännössä on romutettu.

Tunnustuksen hallitus saa siitä, että vuokra-asuntopuolelle on saatu aikaiseksi yhtenäislainajärjestelmä, joka tosin ei vielä kaikin osin toimi, mutta josta on mahdollista kehittää aravavuokratuotantoa vauhdittava järjestelmä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on eri käänteissä lupailut, että asumiskustannusten nousua lievitetään toisaalla suoralla tuella, asumistuellä. Kieltämättä joitakin parannuksia asumistukeen onkin tullut. Mutta verrattuna

ongelmien kärjistymisen mittaan parannukset ovat olleet täysin riittämättömiä.

Esimerkiksi kelpaa hallituksen asumistukibudjetti ensi vuodelle. Asumistukijärjestelmää luvataan kehittää lieventämällä köyhyysloukkuilmiöitä ja väljentämällä asumistuen pinta-alaperusteita. Alivuokralaisina asuvat opiskelijat siirretään asumistukijärjestelmän piiriin. Koko järjestelmän varsinaiseen kehittämiseen on kuitenkin esitetty vain 40 miljoonaa markkaa lisää, kun tarve olisi useita satoja miljoonia markkoja.

Vaikka hallitus ilmoitti mahtipontisesti poistavansa asunnottomuuden maasta, se ei ole siihen kyennyt. Asunnottomien määrä on saman suuruinen kuin se oli vuonna 1987. Voidaankin sanoa, että hallituksen tähänastisista ratkaisuista ei löydy juurikaan sellaista, jolla asunnottomien tilannetta olisi korjattu.

Miltei samaa voi sanoa hallituksen toimista asuntopoliittisen kehittämiseksi. Yhdyn tässä täysin ed. Zyskowiczin esittämiin näkemyksiin. Järjestelmä ei ole alkuunkaan pysynyt mukana asuntojen hintojen ja lainakorkojen rajussa nousuvauhdissa. Tähän saakka asuntojen hinnat ovat karanneet alta pois kovempaa vauhtia kuin on ennättänyt säästää. Hintojen nousun nyt pysähtyessä saavutamattomissa on puolestaan lainarahan hinta.

Moninaisten, hallituksen taipaleelle jo jääneiden asuntopoliittisten virheiden jälkeen hallitus on osoittanut todellisen toimitusmuutensa juuri nyt, kun asuntorakentamista jo suhdannetilanteenkin vuoksi pitäisi kyetä vauhdittamaan. Hallitus on ilmoittanut, että ensi vuonna siirrytään omistusravatuotannossa uuteen yhtenäislainajärjestelmään. Vielä tällä hetkellä ei kuitenkaan ole varmuudella tiedossa, millainen tuo järjestelmä tulee olemaan.

Syntyneen tilanteen seurauksena rakennuttajat ja kunnat ovat panneet koko ensi vuoden omistusravatuotannon jäihin. Ovatta monet asuntorakennuttajat tehneet epätoisuuden vuoksi saman myös kuluvan vuoden tuotannolle. Varsin todennäköiseltä kuitenkin näyttää jo nyt, että omakotiaravatuotanto lakkaa ensi vuonna lähes täysin eikä osakeasuntojenkaan kohdalla yllätä hevin edes tavoitteeksi asetettuun 4 000 asunnon tuotantoon.

Asuntolainarahan huikeiden korkojen

vuoksi ei vapaarahoitteisenkaan asunnon hankkiminen ole kovin monelle kovin realistinen vaihtoehto näissä oloissa. Niinpä varsinkin tavalliset pieni- ja keskituloiset omistusasunnon hankkijat on ajettu täysin nurkkaan. Juuri silloin, kun hallituksen tulisi saada asuntorakentamista liikkeelle, järjestelmät eivät ole valmiita ja rakentaminen tyrehtyy.

Julkisuudessa olleet tiedot aikanaan valmistuvasta yhtenäislainajärjestelmästä osoittavat lisäksi, että ojasta allikkoon ollaan menossa. Asunnontarvitsijalle tarjotaan hyvältä kuulostavasti 80 prosentin yhtenäislainaa, mutta sen vastapainoksi lainaehdot, erityisesti lainan korko, kuitenkin huononevat radikaalisti nykyiseen omistusravaan verrattuna. Kun lisäksi lainakorkojen vähenysoikeus poistettaisiin kokonaan näiltä yhtenäislainan saajilta, ei luvassa todellakaan ole edes oljenkortta pieni- ja keskituloisille lapsiperheille.

Yksityisen asunnontarvitsijan, erityisesti pieni- ja keskituloisen lapsiperheen, kannalta hallituksen asuntopoliittinen tilinpäätös on aika karua kertomaa:

1) Hallitus on toimillaan aiheuttanut asuntojen hintojen ja asumiskustannusten rajun nousun. Ilman omaa merkittävää alkupääomaa ei tavallinen lapsiperhe ansaitse pääkaupunkiseudulla koko elämänsä aikana niin paljon, että kykenisi sadan neliömetrin kovan rahan omistusasunnon omaksi hankkimaan. Pelkät korot tuontapaisesta asunnosta, jonka esimerkiksi neljänhenkinen perhe tarvitsee, ovat pitkälti yli 100 000 markkaa vuodessa.

2) Todennäköisyys vuokra-asunnon saamiseen on aravatuotannon lisääntymisestä huolimatta pienentynyt, koska vapaarahoitteinen vuokratonta vähenee vielä nopeammin.

3) Vuokra-asumisen kustannukset ovat nousseet selvästi enemmän kuin asumistuki on tullut vastaan.

4) Korkojen nousun lisälasku varsinkin vapaarahoitteisen asunnon hankkijalle on jo ollut ja tulee jatkossa olemaan raju. Jo 300 000 markan suuruisen, talvella 1988 otetun kolmen vuoden viitekorkoisen asuntolainan koronnousun lisälasku tulee ensi talvena olemaan noin 1 000 markkaa kuukaudessa.

5) Asuntojen hintojen nousun seurauksena asuntokaupan leimavero on noussut rajusti. Sadan neliömetrin omakotiasunnosta makse-

taan täälläpäin leimaveroa 70 000 markkaa. Se on täysin kohtuuton.

6) Asunnon vaihtajat joutuvat maksamaan kahden asunnon korkoja jopa yli 20 000 markkaa kuukaudessa pahimmillaan. Joka tätä ei usko, lukekoon karmaisevan esimerkin viime maanantain lehdestä palkansaajaperheestä, joka tarvitsee asuntolainojen korkoihin 23 000 markkaa kuukaudessa. Eivätkä he takuulla ole ainoita vastaavaan loukuun joutuneita.

Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen selvitykset osoittavat, että asumiskustannusten osuus kotitalouksien käytettävissä olevista tuloista on noussut viimeisten vuosien aikana. Keskimäärinkin ne ovat jo noin 19 prosenttia, samalla kun esimerkiksi ruoan osuus on laskenut alle tämän lukeman. Tämä siitä huolimatta, että asumisen julkinen tuki ylittää meillä reilusti 8 miljardia markkaa vuodessa. Välillisen tuen muodot mukaan lukien aivan ilmeisesti tuen määrä ylittää sen 17 miljardia markkaa, mihin ed. Alho puheenvuorossaan viittasi.

Tärkein läike suomalaisen asuntopoliittikan umpikujan avaamiseksi on täydellisen kurssintarkistuksen tekeminen maamme talouspolitiikkaan. Vielä pari viikkoa sitten puheenjohtaja Paasio peräänkuulutti talouden vakauttamisohjelmaa. Kanadan-matkallaan Paasio taisi nuo ajatuksensa kuitenkin unohtaa, eikä muita rohkeita realiteettien tunnustajia tunnu hallituksen piiristä löytyvän.

Näyttääkin siltä, että rahan hinta saa hallitukselta luvan toimia talouden konsulenttina aina vaaleihin asti. Hallitus on toisaalta neuvoton ja kyvytön tarvittaviin talouspoliittisiin ratkaisuihin. Vaalien läheisyyden vuoksi se ei toisaalta rohkene tarttua niin tuimiin ratkaisuihin, kuin tilanne tällä hetkellä edellyttäisi.

Keskusta on ojentanut viimeisten parin vuoden aikana moneen kertaan yhteistyön kättä hallitukselle talousongelmien korjaamiseksi. Hallitus ei tähän käteen ole kuitenkaan tarttunut. Päinvastoin, se on korostanut, ettei se tarvitse oppositiota taloussotkujensa korjaamiseen.

Luonnollista on, että vaalien kolkutellessa jo ovelle ei keskustalla ole enää suurempaa halukkuutta uusiin yhteistyötarjouksiin. Päinvastoin, keskusta tulee pitämään huolta nyt siitä, että hallitus saa lähikuukausien

aikana vastata tekemisistään vaalikentillä ja viime kädessä itse vaaleissa suoraan äänestäjille.

Tarvittavan talouspoliittisen suunnanmuutoksen ohella asuntokysymykseen voidaan ja tulee voida vaikuttaa voimakkein asuntopoliittisin toimenpitein. Keskustan eduskuntaryhmä on koko oppositiokautensa ajan tähännyt esityksillään asuntojen hintojen nousun estämiseen, asuntorahoituksen lisäämiseen ja asuntopoliittisen tuen suuntaamiseen tähänastista oikeudenmukaisemmalla tavalla. Keskustan eduskuntaryhmä jatkaa tällä linjalla tähdäten asuntopoliittikkamme perusteelliseen remontiin. Keskustan mielestä nuorten ja lapsiperheiden asuntoasia on kerta kaikkiaan hoidettava, maksoi mitä maksoi. Asuntopoliittista tukea lisäten ja nykyisiä tukimuotoja uudelleen kohdentaen on nuorten ja lapsiperheiden kohtuuhintaisen ja -kokoisen omistus- tai vuokra-asunnon saatavuus turvattava periaatteella: asumismenoihin korkeintaan 20 prosenttia käytettävissä olevista tuloista.

Nuorten asuntokysymyksen järjestämisessä on kunnille säädettävä osavastuu valtion vastatessa tarvittavasta rahoituksesta.

Muiden asioiden tuivertavana ja heiteltävänä oleva suomalainen asuntopoliittikka tarvitsee kokonaisvaltaisen poliittisen johdon, joka sekä tietää, mitä pitää tehdä, että kantaa myös vastuun epäonnistumisistaan. Erillisen asuntoministerin postin perustaminen olisi viime vuosien kokemusten jälkeen enemmän kuin perusteltua. Yhdyn tässäkin ed. Zyskowiczin esittämään ajatukseen.

Asuntorahoitus, sekä arava- että vapaarahoitteinen, tulee suojata nykyistä paremmin talouspolitiikan heilahtelujen ulottumattomiin. Niinpä yhtäältä asuntorahastoa tulee kehittää tähän suuntaan. Toisaalta myös muiden pääomien saannin turvaamista vakauteen asuntoluototukseen pitää edistää.

Asumisen julkinen tuki ja sen suuntaaminen tulee arvioida uudestaan. Varsinaista asuntoluototusta on lisättävä. Lainakorkojen vähennysoikeutta ei tule leikata, vaan päinvastoin. Tuen suuntaaminen oikeudenmukaisemmin sitä enemmän tarvitseville on sen sijaan välttämätöntä. Keskusta ei hyväksy, että avo- ja avioliitossa olevia kohdellaan eri tavalla korkojen verovähennysoikeudessa. Verovähennysoikeuden määrää tulee tuntuvasti lisätä lasten lukumäärän perusteella.

Korkojen vähennysoikeudessa on siirryttävä verosta tehtävään vähennykseen. Pitemmällä tähtäyksellä tavoitteeksi tulee asettaa siirtyminen verotuesta suoraan asumisen tukeen tuen määrää samalla lisäten.

Vuokra-asuntotuotantoa on lisättävä sekä aravatuotannossa että vapaarahoitteisessa vuokratuotannossa. Vuokratulovähennys on nostettava ainakin 25 000 markkaan. On säädettävä uusi veronhuojennuslaki, jolla pitkäksi ajaksi asunnon vuokraavalle taataan määräaikainen verovapaus vuokratuloista. Vuokra-asuntojen hankintaan tarkoitettu korkotukilaina on palautettava parannetussa muodossa.

Aluepolitiikan merkitys myös tasapainoisen asuntopolitiikan mahdollistajana on tiedostettava. Mikäli hallituksen vauhdittamaa alueellista keskittymiskierrettä ei onnistuta katkaisemaan, valuvat hyvätkin uudet yritykset hukkaan.

Pääkaupunkiseudulla on otettava käyttöön ne rakennusmaareservit, mitä tällä alueella on. Helsingin Sanomat eilen paljasti tiedot siitä, että alueella löytyy kaavoitettua rakennusmaata, jos valmiutta ja halua sen käyttöönottoon löytyy.

Pahiten asuntovelkaantuneiden tilanteen helpottamiseksi on säädettävä keskustan lakialoitteen mukainen vakauttamislainalaki. Se on tehtävä pian. Sellaista hätää, joka näillä ihmisillä on, ei pidä esiintyä Suomessa tällä vuosikymmenellä.

Kilpailun puute rakennusosalalla on mieletämme poistettava. Raivattavaa löytyy sekä kotimaisista että ulkomaisista kilpailua rajoittavista tekijöistä.

Hallituksen on pikaisesti selvitettävä ensi vuoden lainoitukseen liittyvät sotkut ja turvattava myös ensi vuonna mahdollisuudet kohtuuhintaiseen aravaomistusasumiseen.

Asunnottomuuden poistamiseksi on laadittava valtakunnallinen ohjelma.

Arvoisa puhemies! Holkerin hallitus on tehnyt suomalaisesta asumisesta ennätysmäisen kallista. Asuntojen hinnat ovat nousseet pilviin ja lainakorot seuranneet perässä. Toimien seurauksena erityisesti nuoret ja lapsiperheet ovat ajautuneet suuriin taloudellisiin ongelmiin ja asunnon hankinta on vaikeutunut. Suomalaista asuntopolitiikkaa ei tällä hetkellä tunnu johtavan kukaan. Se on tuulialajolla.

Ongelmien korjaaminen ei nykyiseltä hal-

litukselta onnistu. Se ei kykene korjaamaan kaiken perustaa eli taloutta. Se ei liioin kykene välttämättömiin asuntopolitiisiin päätöksiin, mistä ensi vuotta koskevien ratkaisujen viipyminen puhuu selvää omaa kiel-tään.

Kannatan ed. Juhantalon epäluottamuslause-ehdotusta.

Ed. Westerlund merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Vähäkangas: Herra puhemies! Hallitus on halunnut tavallaan yllättää eduskunnan antamalla pikavauhdilla vastauksen tehtyyn välikysymykseen. Näin menetellen kyllä saadaan kiusallinen asia mahdollisimman pian pois päiväjärjestyksestä.

Ennen kuin ed. Alho lähtee, haluaisin hänen puheenvuoronsa johdosta sanoa, kun hän kaipasi vastuuta asuntopolitiikkaan ja sanojen sijaan tekoja, että sitä kysyjätkin edellyttävät. Mutta, ed. Alho, tarkastellaanpa tätä vastuukenttää.

Tuskin millään puolueella on millään politiikan lohkolla sellaista värisuoraa kuin sosialidemokraateilla asuntopolitiikassa: Valtiovarainministeri on sosialidemokraatti kuten edeltäjänsäkin, asuntoministeri on sosialidemokraatti kuten edeltäjänsäkin, ja jos ennustaa saa, niin ehkä seuraajansakin, asuntohallituksen pääjohtaja on sosialidemokraatti kuten edeltäjänsäkin. Suurimpien kaupunkien, joissa asunto-ongelmat ovat suurimmat, johdossa ovat sosialidemokraatit yhdessä hallituskumppaninsa kokoomuksen kanssa. Eräs suurimmista rakennusalan yrityksistä Haka on sekin sosialidemokraattien hallitsema. Lopputulos on se, että asuntopolitiikan yksipuoluejärjestelmän tulokset ovat yhtä huonoja kuin yksipuoluejärjestelmän tulokset yleensäkin. Ja selitykset ovat yhtä heikkoja.

Tämä hallitus on epäonnistunut kaikissa asumista koskevissa tavoitteissaan. Me voimme todeta, niin kuin ed. Pekkarinen sanoi, että Suomessa ei ole enää asuntopolitiikkaa. On vain kokoelma temppuja, joilla tämä tosiasia yritetään kiertää.

Hallituksessa kokoomus on ollut ensisijaisesti kiinnostunut rikkaiden ja suurituloisten aseman parantamisesta ja virkapaikkojen kähmimisestä. Ja kuten täälläkin näemme, ei

asuntopolitiikka heitä paljon kiinnosta. Kokoomukselta ei ole ollut mitään syytäkään odottaa esityksiä asunto-ongelmien ratkaisemiseksi siitä huolimatta, että he julistavat vaalikampanjassaan asumisen kansalaisen perusoikeudeksi. Miten tämä perusoikeus on toteutunut? Miten on toteutunut valtioneuvoston asunto-olojen kehittämisohjelma vuodesta 1987 vuoteen 1991 saakka?

Vuonna 1974 suuret ikäluokat kauhistelivat asuntomarkkinoilla asuntojen hintojen hirmuista nousua. Sanottiin, ettei ihmisten inhimillinen ja taloudellinen sietokyky enää kestä enempää. Puhuttiin "hullusta vuodesta", mitä termiä ministeri Bärklundkin käytti vastauksessaan.

Mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun inhimillisen ja taloudellisen sietokyvyn raja saavutettiin vuonna 1974? Suomen Pankki päätti syksyllä 1987 vapauttaa rahamarkkinat lähes kertarysäyksellä, josta seurauksena oli asuntojen hintojen räjähdysmäinen nousu niin, että asuntojen reaali hinnat ovat nyt 30 prosenttia korkeammat kuin vuonna 1974. Vuonna 1974 korot olivat reaalisesti miinus 7 prosenttia, ja nyt ne ovat plus 7 prosenttia. Reaalikorot ovat siis 14 prosenttia korkeammat.

Vuokra-asuntojen tarjonta on supistunut vuodesta 1974 10 prosenttia. Asumisen edistämiseen tarkoitettun tuen osuus valtion menojen loppusummasta vielä vuonna 1976 oli 7,1 prosenttia, vuonna 1980 5,6 prosenttia, vuonna 1984 4,1 prosenttia ja vuonna 1988 enää 3,5 prosenttia. Se on siis pudonnut puoleen. Kumpikohan vuosi on ollut hullumpi asunnontarvitsijan kannalta, vuosi 1974 vai tämä vuosi 1990?

Nämä ovat siis tilastollisia tosiasioita asumisesta. Asuminen ei ole kuitenkaan prosentteja ja osuuksia vaan se peruspilari, jonka ympärille ihmisten elämä rakentuu. Millaiset mahdollisuudet nuorilla tällä hetkellä on aloittaa oma itsenäinen elämänsä?

Asuntomarkkinoille tulee vuosittain noin 50 000 nuorta. Vain harvat heistä pystyvät hankkimaan omistusasunnon perityn tai muuten hankitun varallisuuden avulla. Yhä harvemmat onnistuvat saamaan vuokra-asunnon, joka käy yhä kalliimmaksi sekin.

Tilastoitu asunnottomien määrä ei juuri ole pienentynyt tänäkään hallituksen aikana. Heitä on edelleen lähes kaksikymmentuhatta. Mutta tilastoidun määrän ulkopuo-

lella ovat ne avioparit, joita yhteinen asunto pitää väkisin yhdessä, tai ne aikuiset, jotka vasten omaa tahtoaan roikkuvat vanhempiensa kodissa, sekä ne, jotka asuvat "pysyvästi tilapäisesti jossakin".

Näistä ei ole tilastoja, mutta jonkinlaisen viitteen tilanteesta antaa tieto, että pelkästään Helsingissä 20–29-vuotiaita nuoria, jotka asuvat vanhempiensa kodissa, on noin 20 000. Jos tällainen "piiloasunnottomuus" voitaisiin tilastoida, se paljastaisi täysin kestämättömän tilanteen, joka muodostaa asuntopolitiikan aikapommin. Tosiasiassa asunnottomia ei ole 17 000 vaan ainakin kymmentuhat.

Ministeri Bärklund esitteli vastauksessaan välikysymykseen erilaisia tilkkuja, joilla asuntopolitiikan olemattomuutta on yritetty peitellä. Sen lisäksi, mistä täällä on puhuttu ja mikä yleisesti tiedetään, otan esimerkiksi hallituksen politiikasta pari vähemmän tunnettua ja ymmärrettyä esimerkkiä. Koska itse en parempaa keksi, vastaan Bärklundille hänen puoluetoverinsa, Kaupunkiliiton toimitusjohtajan Jussi-Pekka Alasen suulla. Puhe on päivätty 1.10.1990:

"Olen yrittänyt jo pitkään melkein epätoivoisesti tähdentää suomalaisen asuntopolitiikan keskeisintä ongelmaa. Olennaista ei ole, minkälaisia tuki- ym. järjestelmiä me luomme tähän maahan, vaan se, miten nämä tuet ja toimenpiteet kohdistuvat yksilötasolla. Vain se, mikä on yksilön tai perheen todellisten mahdollisuuksien puitteissa, omaa merkitystä. Tätä itsestäänselvyttä ei näytetä ymmärtävän asumista koskevissa päätöksissä, puhutaanpa sitten viranomaisista tai esimerkiksi pankkipiireistä. Esimerkiksi tuoreessa valtion budjettiehdotuksessa ei mainita missään toimenpiteiden tavoitetasoa yksilön kohdalla. Puhutaan rahastosta, korkotuesta, asumistuesta jne., mutta ei siitä, mihin niillä todella pyritään ja päästään." Näin Jussi-Pekka Alanen.

Asiaa voi valaista konkreettisella esimerkillä. Tulo- ja menoarvioon on sisällytetty korkotuki vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen tuottamiseksi. Kysymys on erittäin tärkeästä periaatteellisesta asiasta, sillä juuri vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen puute on eräs asuntopolitiikan keskeisistä ongelmista.

Budjetin perusteluissa on asianomainen kohta, jossa aiempia korkoehtoja on jonkin

verran heikennetty, kuvattu seuraavasti: "Lainan saajalta perittävä korko määritellään uudella tavalla ja samalla alennetaan korkohyvityksen määrää hieman järjestelmään sisältyvän valtion tuen sovittamiseksi yhteen sosiaalisten perusteiden mukaan myönnettävän aravatuen kanssa. Samasta syystä tarkoituksena on pienentää korkotukilainojen suuruutta enintään 80 prosenttiin kustannuksista. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia korvata korkotukilainojen osuutta muulla rahoituksella. Järjestelmään sisältyvä valtion tuki on kasvanut tuntuvasti korkotason nousun myötä."

Edellä sanotusta muodostuu tietysti hyvin myönteinen kuva ehdotuksesta, ja myös ministeri Bärnlund käsittääkseni vahvisti tätä kuvaa. Totuus sattuu kuitenkin olemaan toisenlainen. Asuntohallituksessa tehtyjen laskelmien mukaan kyseinen, aiempaa pienempi korkotuki johtaa pääkaupunkiseudulla siihen, että pienasunnon vuokra on noin 77—78 markkaa ja kehyskunnissakin noin 65 markkaa neliöltä kuukaudessa, kun pääomamenoissa on mukaan laskettu vain korot. Käytännössä tämä johtaa 50 neliön asunnossa liki 4 000 markan kuukausivuokraan, johon ei ole mahdollista saada täyteen määrään edes asumistukea.

Alanen sanookin: "Sehän johtaa yksilötasolla täydelliseen kohtuuttomuuteen, eikä sillä näin ollen voi järjestelmänä erityisolosuhteita lukuun ottamatta juurikaan olla käyttöä. Sekö on budjetin tekijäin tarkoitus?" No, onko se, sen ministerit Louekoski ja Bärnlund tietävät paremmin.

Toinen esimerkki hallituksen hulvattomuudesta asuntopolitiikassa vastoin kaikkea sitä, mitä ministeri Bärnlund puhui aravuokra-asuntojen siirtymisestä omistusasunnoiksi. Kuten tunnettua, vuokra-asuntojen osuus asuntokannasta on jatkuvasti laskenut ja on laskussa parasta aikaa. Vuosina 1950—1979 lainoitettujen aravuokralatolien alkuun nykyisten säännösten voimassa ollessa vapautua käyttö- ja luovutusrajoituksista vuodesta 1996 lähtien 15—20 000 asunnon vauhdilla. Nykyisessä tilanteessa näiden rajoitusaikojen pidentämisellä olisi todella kiire. Hallituksen viivyttely tässä asiassa on todella kummallista, ellei se ole peräti tarkoituksenmukaista. Jättämällä antamatta esityksen nykyisten aravuokralatolien rajoitusaikojen pidentämisestä hallitus vaarantaa vuositason

la 15 000—20 000 vuokra-asunnon pysymisen vuokra-asuntoina.

Herra puhemies! Asuntopolitiikka on todella kriisissä. Asumisen ongelmia ei voida enää ratkaista parsimalla paikkaa paikan päälle. Näennäistehokkuuden ja tilkkutäkki-politiikan sijasta tarvitaan todellista tietoa asumisen nykyisistä ja tulevista tarpeista, tietoa kansalaisten omista toiveista ja mahdollisuuksista, näkemystä asuntopolitiikan perustavoitteista, uskallusta määritellä yhteiskunnan osuus tavoitteiden toteuttamisessa, päätöksiä niistä voimavaroista, joilla tavoitteita toteutetaan.

Asumisen tarpeet muuttuvat. Pienilapsisten perheiden, yksinäisten henkilöiden, vanhusten ja vammaisten asumisen tarpeet ovat erilaisia, kuten ovat myös ihmisten omat taloudelliset mahdollisuudet asumisensa järjestämiseen. Asuntoja ja asuinympäristöjä on kehitettävä niin, että asuminen perusoikeutena toteutuu ja että tasa-arvo toteutuu asumisessa. Kansalaisille on annettava todellinen valinnanvapaus asumismuotonsa suhteen.

Tämän toteuttamiseksi on 1) kaksinkertaistettava valtion asuntolaina- ja asumistukimäärärahat nykytasoon verrattuna. Tämän tuen piirissä on oltava koko asuntokannan uudisrakentaminen, peruskorjaaminen, asuntojen hankinta sekä asuinympäristöt ja niihin liittyvät välittömät palvelut ja toiminnot.

2) On lisättävä vuokra-asuntojen määrää tuntuvasti nykyisestä mm. osoittamalla uudisrakentamisen lisäksi kunnille ja yleishyödyllisille yhteisöille varoja asuntojen ostamiseen vuokra-asunnoiksi.

3) On toteutettava asunto-olojen kehittämisohjelman määrittelemä katto, etteivät asumiskustannukset saa ylittää 20:tä prosenttia keskituloisen ihmisen tuloista.

4) Kohtuullisen tason yli meneviä asumismenoja on alennettava asumistuella, jonka saantiin täytyy olla oikeutettuja kaikkien kansalaisten kohtuutason ylityessä. Siksi myös asumistuen myöntämisperusteita on syytä korjata.

5) Pitkillä laina-ajoilla ja matalalla korkotasolla on selkeästi toteutettava asuntopolitiikan sosiaalisia periaatteita. Asuntorahastosta on kehitettävä asuntopankki.

6) Yhteiskunnan tukemat ja rahoittamat asunnot on myös pidettävä yhteiskunnan

valvonnassa, jotta keinottelu edullisilla asunnoilla estettäisiin.

7) Yhteiskunnan on rakentamiseen, peruskorjaamiseen ja asuntojen hankkimiseen osoitettava varat vain kunnille ja yleishyödyllisille yhteisöille tai suoraan asunnontarvitsijoille kuntien valvonnassa.

Herra puhemies! Oikeus asumiseen on itsestäänselvästi sivistysvaltion kansalaisten perusoikeus. Käytännössä se tarkoittaa, että asuntopoliittikkaa on hoidettava nimenomaan tästä lähtökohdasta. Nyt näin ei ole.

Ne, jotka ovat vastuussa korkotason nousta ja asuntopoliitiikan romuttamisesta, suunnittelevat nyt jatkavansa tätä kehitystä myös vaalien jälkeen korottamalla peruskorkoa, laajentamalla liikevaihtoveroa palveluihin ja toteuttamalla kiinteistöveron, jotka kaikki toimenpiteet entuudestaan lisäävät asumiskustannuksia.

Moraalisesti he ovat vastuussa niistä yhteiskunnallisista ja sosiaalisista ongelmista, joita tämä kehitys aikaansaa. Ikävä kyllä moraali näyttää politiikassa menettäneen merkityksensä ja asialliseen vastuuseen asuntopoliitiikan nykyisiä päättäjiä ei koskaan saada. Ongelmien paljastuessa koko laajuudessaan päättäjät ovat siirtyneet uusiin virkoihin ehkä aiheuttamaan uusia ongelmia.

Ed. Seppänen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Lax: Herr talman! När oppositionen i sin interpellation från löpande band beskyl- ler regeringen för det ränteläge vi nu lever med, har det uppenbarligen undgått oppositionen, att vår ekonomi i hög grad påverkas av utvecklingen i omvärlden. Ränteläget och räntornas nivå på vår finansmarknad bestäms just av marknadskrafterna, inte genom att politiska beslut fattas om räntnivån. Den av Finlands Banks fullmäktige fastställ- da grundrörelsen är sedan en sak för sig.

Herra puhemies! Kun oppositio syyttää välikysymyksessään liukuihin hallitusta vallitsevasta korkotilanteesta, oppositioilta on ilmeisesti jäänyt huomaamatta, että maamme talous pitkälti on riippuvainen muualla maailmassa tapahtuvasta kehityksestä. Korkotilanne ja korkojen taso rahamarkkinoilamme määräytyy toki markkinavoimien

mukaan eikä korkotasosta poliittisia päätöksiä tekemällä. Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten määräämä peruskorko on tietysti asia erikseen.

Meilläkin tällä hetkellä vallitseva markkinakoron korkea taso on tosin yhteydessä maamme taloudellisessa kehityksessä vallitsevaan epätasapainoon, mutta tämän kehityksen kääntäminen oikealle tolalleen on pitkä ja vaivalloinen prosessi. Tätä prosessia ei voida joututtaa tekemällä poliittisia päätöksiä markkinakoron tason alentamisesta, ei- hän tämä ole edes mahdollista. Jos opposition tarkoituksena on palaaminen järjestelmään, jossa maan korkotasoa määräytyy poliittisten päätösten mukaan, tämä merkitsee paluuta valuutta- ja rahamarkkinoiden sääntelyyn, kuten tapahtui 1950-luvulla. Tämä tuskin voi olla opposition tarkoitus.

Jos hallitukselta ei voida edellyttää kykyä hallita markkinavoimia, sillä on joka tapauksessa velvollisuus pyrkiä löytämään keinot ja menetelmät dramaattisesti kohonneiden pääomakustannusten vaikutusten lievittämiseen. Nämä vaikutukset kohdistuvat niihin, jotka muiden vaihtoehtojen puutteessa joutuvat hankkimaan oman asunnon. Erityisen vaikeassa asemassa oleva ryhmä koostuu niistä, joille ilman omaa syytään on jäänyt kaksi asuntoa suhdanteiden heilahduksen vuoksi.

Hankalaan asemaan joutuneiden tilanteen lievittämisen ei välttämättä tarvitse tapahtua korottamalla korkovähennystä verotuksessa. Tässä kriisitilanteessa on täysin mahdollista kehittää erityinen tarveharkintainen korkotukijärjestelmä. Hallituksen onkin heti ryhdyttävä toimenpiteisiin voidakseen nopeasti esittää ehdotuksen tähän asiaan.

I en rättvis bedömning av regeringens verksamhet måste det erkännas att den nog åstadkommit reformer på den sociala bostadssektorn. Däremot har regeringen så gott som helt blundat för möjligheterna att aktivera den privata sektorn.

Grunden till problemen på bostadsmarknaden — en ställvis mycket svår brist på bostäder och överhöga priser ligger i att vi alltför länge försökt lösa problemen genom att försätta marknadsmekanismerna ur spel och underlåtit att anpassa det statliga stödet till bostadssektorn till lagen om utbud och efterfrågan. Vi har varit oförmögna att skapa en fungerande konkurrens som skulle ha

stimulerat bostadsbyggarna till innovationer och kostnadseffektivare verksamhet.

Vi har under årens lopp fått klart belägg för att en förbättring inte kan fås till stånd enbart med statliga insatser. Privatkapitalet måste fås med. Annars blir det aldrig möjligt att öka utbudet på hyresbostäder och skapa en acceptabel hyresnivå.

När har interpellanterna erkänt detta och föreslagit härmed förenliga åtgärder? När skall vi bli mogna att dra konsekvenserna av den avreglering som sveper över Europa från Atlanten till Ural? Regeringens åtgärder har i detta avseende varit närmast symboliska.

Oikeudenmukaisesti hallituksen toimintaa tarkasteltaessa on tunnustettava, että se on toki saanut aikaan uudistuksia sosiaalisella asuntosektorilla. Sen sijaan hallitus on lähes kokonaan sulkenut silmänsä mahdollisuuksilta yksityisen sektorin aktivoimiseen.

Perussyä asuntomarkkinoiden ongelmiin — siis paikoittain hyvin vaikeaan asutukseen — ja ylisuuriin hintoihin — on siinä, että olemme aivan liian pitkään yrittäneet ratkaista ongelmat syrjäyttämällä markkinamekanismit ja sopeuttamatta asuntosektorille annettavaa valtion tukea tarjonnan ja kysynnän lakiin. Emme ole kyenneet luomaan toimivaa kilpailua, joka olisi kannustanut asuntorakentajia innovaatioihin ja kustannuksiltaan tehokkaampaan toimintaan.

Olemme vuosien kuluessa saaneet selkeää näyttöä siitä, ettei korjauksia saada aikaan pelkästään valtion toimenpitein. Yksityinen pääoma on saatava mukaan. Muussa tapauksessa emme koskaan onnistu lisäämään vuokra-asuntojen tarjontaa ja luomaan hyväksyttävää vuokratasoa. Milloin välikysymyksen esittäneet oppositiopuolueet ovat tunnustaneet tämän ja ehdottaneet tämän mukaisia toimenpiteitä? Milloin kysymme tekemään johtopäätökset yli Euroopan Atlantilta Uralille pyyhkivästä sääntelyn poistamisesta? Hallituksen toimenpiteet ovat tässä mielessä olleet lähinnä symbolisia.

Jos emme ole vielä kypsyneet ottamaan koko askelta esimerkiksi vuokra-asuntomarkkinoiden sääntelyn poistamiseksi ja valtion asutustuen muuttamiseksi radikaalisti, tuntuu kuitenkin siltä, että yhteinen näkemys eräistä asuntopoliittikan perusaineista on syntymässä. Käsitellessään eräitä asuntotuotantolain muutoksia toisen lakivaliokunnan

jäsenet saattoivat vajaa vuosi sitten olla yhtä mieltä useista periaatteellisesti tärkeistä asioista.

Mietinnössään valiokunta tähdensi, että asuntopoliittisen uudistustyön pohjana tulisi olla selkeät peruslähtökohdat. Muussa tapauksessa pidettiin vaarana, että eduskunta menettäisi kokonaisnäkemyksen ja mahdollisuuden varmistua siitä, että osauudistukset muodostavat johdonmukaisen ja toimivan kokonaisuuden.

Otan esiin kuusi asiaa, joista tuolloin voitiin olla yhtä mieltä ja jotka muodostavat hyvän pohjan linjanvedoille:

1) Yhteiskunnan tehtävänä on turvata jokaiselle kohtuuhintainen ja kohtuutasoinen asuminen.

2) Asuntojen eri hallintamuotoja, niin kuin mietinnössä sanotaan, siis asumismuotoja, tulisi kohdella mahdollisimman yhdenvertaisesti.

3) Tärkeää on, että asumiseen luodaan mahdollisimman monia toimivia vaihtoehtoja ja että vuokra-asumista ei saisi nähdä vain tilapäisratkaisuna, vaan sitä tulisi kehittää tasavertaiseksi asumisen vaihtoehdoksi.

4) Valtion tukeman asuntotuotannon ohella on tärkeää lisätä myös muuta kohtuuhintaista asuntotuotantoa.

5) Eri väestöryhmät on tehtävä nykyistä yhdenvertaisemmiksi asuntomarkkinoilla. Asumismenoterot vaihtelevat eri-ikäisissä taloissa asuvilla. Vastahankituissa asunnoissa asuvilla ne ovat aivan liian suuret verrattuna jo pidemmän aikaa asunnossaan asuneisiin.

6) Verotuksen kautta tapahtuva asumisen tukeminen on hyvin huonosti kohdennettavissa eniten tukea tarvitseviin. Nykyistä enemmän tulisi pyrkiä erilaiseen suoraan tukeen ja asumistukea tulisi lisätä voimakkaasti.

Myös opposition valiokuntajäsenet saattoivat siis yhtyä näihin asuntopoliittisen uudistustyön lähtökohtiin, enkä voi muistaa opposition myöskään esittäneen protestejä tässä mielessä silloinkaan, kun hallituksen esitystä käsiteltiin täysistunnossa.

Pyrkiessämme asunto-ongelmien pysyvään ratkaisemiseen maassamme pitkällä aikavälillä on välttämätöntä heittää sääntely yli laidan ja sopeuttaa asuntosektorille suunnattava valtion tuki edellä mainittujen lähtökohtien mukaisesti. Vaikka tästä onnistuttaisiinkin pääsemään poliittiseen yksimielisyy-

teen, kestää kauan ennen kuin pääsemme irti vääristyneestä tilanteesta, johon liian kauan jatkunut sääntely on meidät vienyt. Sääntelyn purkamisesta johtuvat sosiaaliset vaikutukset on tuolloin tietysti hoidettava niin, etteivät pienituloiset jää kärsimään.

När vi eftersträvar en hållbar lösning på bostadsproblemen i vårt land blir det också nödvändigt att på sikt slänga regleringen överbord och anpassa det statliga stödet till bostadsektorn till ovan nämnda utgångspunkter. Men också om det lyckas att nå politisk enighet om detta, kommer det att ta lång tid att få bostadsmarknaden i balans på grund av de skevheter som förekommit i bostadspolitik. De sociala konsekvenserna av en avreglering måste också kunna skötas så att inte småinkomsttagare kommer i kläm.

Herra puhemies! Asuntomarkkinoidemme kehittämisesä asunnontarvitsijoiden laajempi järjestäytynyt edunvalvonta olisi tärkeää. Ruotsalainen eduskuntaryhmä on tehnyt aloitteen asumisoikeusjärjestelmän käyttöön otosta myös meillä, mikä merkitsisi asunnontarvitsijoiden järjestäytymistä yhdistyksiin vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa. Ruotsalainen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että oikeusministeriön asettama asumisoikeusasuntoja koskevan lainsäädännön tarkistamistyöryhmä saa työnsä valmiiksi mahdollisimman pian. Voimakas panostus asuntorahaston kautta, mutta myös mahdollisuus kanavoida yksityistä pääomaa kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon on välttämätöntä, jotta nuorien pääsy asuntomarkkinoille turvataisiin. Juuri tässä mielessä hyvin toimivat asumisoikeusasuntomarkkinat olisivat hyvänä ratkaisuna.

Opposition välikysymyksen ajankohta ei ole erityisen hyvin valittu, mitä tulee yhteiskunnan tukeman asuntotuotannon rahoitusjärjestelmään. Tällä hetkellä uuden asuntorahaston puitteissa on käynnissä uudistustyö, jonka tavoitteena on valtion varoin tapahtuvan asuntorahoituksen kokonaisuudistus. Vasta kun tämä työ on valmis ja ehdotukset järjestelmän muodosta tehty, voi asiaan ottaa lopullisesti kantaa.

Herr talman! Tidpunkten för oppositionens interpellation är inte särskilt väl vald när det gäller finansieringssystemet för den

samhällsstödda bostadsproduktionen. För närvarande pågår ett reformarbete inom ramen för den nya bostadsfonden med sikte på en totalreform av bostadsfinansieringen med statliga medel. Först när det arbetet är färdigt och förslag om en utformning av systemet föreligger kan man ta slutlig ställning.

Herr talman! Svenska riksdagsgruppen förklarar sig med talmannens förslag om enkel övergång till dagordningen.

Herra puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä yhtyy puhemiehen ehdotukseen yksinkertaisesta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Edustajat Andersson ja Fred merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! On esitetty aivan aiheellisesti kysymys, kuinka Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä uskalsi jättää välikysymyksen allekirjoittamatta näin lähellä vaaleja. Siihen selviää vastaus kyllä ihan lähiminuuttien aikana.

Ensinnä haluan todeta sen, että vaikka meillä on pienet aivot, niin ne ovat kuitenkin omat, toisin sanoen me emme ajattele toisten aivoilla. Tämä on yksi syy siihen, miksi ei nimiämme tuon välikysymyksen allekirjoittajien joukosta löydy.

Eduskunnassahan on tapana opposition taholla erityisesti tämän eduskunnan aikana, että edes tutustumatta välikysymyksen tekstiin, onko se asianmukainen vai ei, hanhenmarssissa ollaan allekirjoittamassa välikysymys ja sen jälkeen sitten samanlaisessa hanhenmarssissa kuljetaan eduskunnassa tätä käsiteltäessä ja yritetään epätoivoisesti keräillä joitakin politiikan muruja fariseuskeskustan pöydän alta, jos sinne jotakin on sattunut tippumaan. Tämä on se tavanomainen tapa. Näin on tapahtunut tälläkin kertaa.

Me emme allekirjoittaneet edellistäkään välikysymystä, eläkekysymystä, herra puhemies, jos saan sanalla kahdella siitä mainita. Se johtui juuri siitä, että siitä oli eräitä elementtejä vallan poissa, sellaisia, jotka olivat tärkeitä tämän välikysymyksen sisältöön nähden. Me emme sitä allekirjoittaneet, vaan

teimme oman. Sitten puutteet huomattiin täällä, kun välikysymyskeskustelu oli käynnissä, vasta sen keskustelun aikana, kun Suomen maaseudun puolueen edustajat olivat käyttäneet puheenvuoroja. Niillekin, jotka olivat tuon välikysymyksen allekirjoittaneet, tuli eräänlainen ahaa-elämys siitä, että ai jaaha, tässä on tällaista asiaa, ja sen jälkeen alettiin kuorossa ja hanhenmarssissa toistella niitä samoja asioita, joita Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmän edustajat täällä olivat esittäneet.

Kolmas asia on se, että eduskunnassa välikysymykset ovat kokeneet todellisen inflaation tämän eduskunnan aikana. Jos olen oikein laskenut, tämä on kolmastoista välikysymys, ja asuntopoliittisista ongelmista — niin tärkeitä kuin ne ovatkin — on tehty jo neljä välikysymystä, viime keväänä muistaakseni kristillisen liiton tekemä välikysymys. (Ed. Almgren: Oikein muistettu!) Tästä johtuu sitten se, että täällä yön pimeinä hetkinä nuokkuu (Ed. Almgren: Ei nyt ole yö!) kaksi kolme kansanedustajaa kuuntele-massa, kun joku puhuu ryhmäsihteerin tekemää puhetta tavanomaisesti (Ed. Moilanen: Omia ne ovat!) ja rutiininomaisesti.

Välikysymyshän on hyvin tärkeä elementti hallituksen luottamuksen mittaamiseksi, mutta jos siitä käytetään harkitsemattomasti ja liian toistuvasti, tilanne on se kuin tänä päivänä, kun katsotaan seinällä olevaa listaa. Siellä ei kovin paljon puheenvuoroja ole, ja saattaa olla, että päästään hyvinkin ajoissa täältä eduskunnasta pois.

Sitten vielä eräs syy tämän hallitusta vastaan tehdyn välikysymyksen allekirjoittamatta jättämiseen on se, että tämä oli todella hutaistu hätäisesti tarkoituksella puraista persuksiin — jos näin voidaan sanoa — kentältä poistuvaa ympäristöministeri Bär-lundia tai ainakin näyttää hänelle keltaista korttia. Kaikki kun havaitsivat, että uusi pelimies eduskunnassa tai sanotaan kentän laidalla jo verrytteli, ei toki verryttelypuku päällään, vaan liituraidassa ja kauluspaidassa. Milloin tuo vaihto sitten tapahtuu, tapahuuko ollenkaan, on toinen asia.

Mitä tulee välikysymyksen sisältöön sellaisenaan, en minä voi sitä lähteä moittimaan, ettei se olisi perusteltu osittain, mutta siinä ammutaan pelkästään hallitusta, vaikka tämä luoti olisi pitänyt kohdistaa myös muihin elementteihin, nimenomaan Suomen

Pankkiin, pankkivaltuusmiehiin ja markkina-rahaan.

On todettava, että nykyinen ympäristöministeri on tehnyt erittäin hyvää työtä ympäristöasioissa. Se on kiistämätön tosiasia. Myönnämme, että asuntopuolella ei ole edetty riittävän nopeassa tahdissa, vaikka onkin tehty kyllä eräitä perustöitä asuntopulman helpottamiseksi tulevaisuudessa.

Siitä huolimatta, että me olemme käsitelleet maapakettia, käsitelleet asuntorahastoa, käsitelleet omistusoikeusjärjestelmään perustuvaa asuntorakentamista, asuntopuoli on tietyllä tavalla levinnyt kuin jokisen eväät tietyistä systä, jotka tulen myöhemmin esittämään.

Kuitenkin tässä vaiheessa voin sanoa, kun täällä on puhuttu ilmeisesti tämänkin istunnon aikana tarpeellisuudesta asuntoministeriön perustamiseen, että tämä suuntaus on varmasti oikea sikäli, että yksi ministeriö ja ministeri ei pysty huolellisesti hoitamaan sekä asuntopuolen että ympäristöpuolen asioita, erityisesti kun ympäristöasiat tämän päivän yhteiskunnassa nousevat yhä tärkeämpään osaan.

Herra puhemies! Sitten esittelisin ryhmän ja oman näkemykseni siitä, miksi asuntopoliitikassa on epäonnistuttu, miksi muuttoliikkeen estämisessä pääkaupunkiseudun suuntaan on epäonnistuttu ja miksi ihmiset on ajettu taloudelliseen ahdinkoon, nimenomaan asuntoasioihin liittyen. Tässä mielessä on katsottava hiukan taaksepäin historiaan, 80-luvulle.

80-luvun alkupuolella asiat olivat jossain määrin hanskassa sikäli, että silloin rakennusliikkeet rakensivat sekä kovan rahan tuotantoa että myös yhteiskunnan tuella rakennettavaa tuotantoa ja tyytyivät kohtuullisiin katteisiin, kohtuullisiin tuloksiin rakennusliikkeen toiminnassa. Minä muistan 70-luvulta, kun olen aikinani tutkinut rakennusliikkeiden katteita tietyissä asioissa, samaten 80-luvulta, että käyttökate liikkui jonkin rakennuskohteen kohdalla 6 - 7 prosentissa. Se oli mahdottoman hyvä asia ja oltiin tyytyväisiä. Myös asuntolainoitettua tuotantoa rakennettiin jopa nollatuloksella siitä syystä, että saatiin pitää palveluksessa ammattitaitoinen työvoima, jota rakennusliikkeillä oli, ja näin ollen yhteiskunnan taholta tuettu asuntotuotanto oli merkittävä täyte sen lisäksi, kun oli kovan rahan tuotantoa,

oli se sitten asuntorakentamista tai muuta. Onhan sitä paljon muutakin, liikerakentamista jne.

Onnettomuus lähti meillä Suomessa liikkeelle rahamarkkinoiden vapauttamisesta. Sellaisenaan rahamarkkinoiden vapauttaminen oli hyvä asia, mutta siitä on syntynyt eräänlainen ketjureaktio, ja se johtuu siitä, että Suomen Pankki ei ole tehnyt mitään muuta kuin seisonut kintaat suorina, vaikka on nähnyt tilanteen kehityksen, jälkeensä sitten johtajansa suulla arvostelee jotakin Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin onnettomuutta kasinopelissä.

Kun rahamarkkinat vapautettiin, tämä merkitsi sitä, että pankit käyttäytyivät hyvin nopeasti kuin keväällä laitumelle lasketut hiehot: potkivat, juoksivat, heittelivät jalkojaan ja iloitsivat asiasta. Ne työnsivät rahaa markkinoille. Pankkien ovilla oli jossakin vaiheessa varmasti henkilöitä, jotka suoraan kutsuivat kuin ravintolaan Kanarian saarilla ihmisiä ottamaan rahaa, sitä olisi nyt saatavissa.

Totta kai kartellissa olevat rakennusliikkeet ymmärsivät tämän asian, keskittivät valtaosin rakentamisensa kovan rahan tuotantoon jättiläismäisillä voitoilla. Koska ne olivat hintakartelleissa, kukaan ei pystynyt arvioimaan, mikä olisi ollut asuntojen hinta silloin, jos olisi toimittu normaalin markkinaperiaatteen, normaalien kilpailusysteemien mukaisesti.

Tämä kehittyi aikanaan siihen, että markkinaraha otti pankit haltuunsa sellaiseen kuristukseen, että minä en yksinkertaisilla aivoillani ymmärrä, miten pankkijärjestelmä yleensä tulee pääsemään tästä asiasta eroon. Mitkä ovat ne leikkaukset, jotka saavat pankit irti markkinarahan kiroista? Siihen ei auta enää sekään, jos Suomen Pankki kiristää rahamarkkinoita, koska se on menettänyt tähän otteensa.

Joka tapauksessa ihminen on ihminen. Se lainasi rahaa, osti asunnon, vaikka siinä saattoi olla 50 prosentin kate, ehkä 100 prosentin kate tietyillä rakennusliikkeillä. Heidät houkuteltiin ostamaan. He lähtivät hyväuskoisina siihen. Heille sanottiin, että he kyllä saavat oman vanhan asuntonsa muutettua rahaksi, ja he uskoivat siihen. Näin olisi varmasti tapahtunutkin, ellei sitten eräänä päivänä olisi tapahtunut sitä, että mahdollomuudellakin on joskus loppu. Tuli seis,

mikä merkitsi sitä, että rakennusliikkeille jäivät heidän rakentamansa asunnot käsiin. Kyllähän meillä Suomessa on asuntoja vaikka kuinka paljon, jos ne olisivat kohtuullisella hinnalla markkinoitavissa. Niille, jotka olivat lähteneet ostamaan asunnon, jäi toinen asunto käsiin, ja he maksoivat uuden asunnon lainasta ehkä lähes 20 prosentin korkoja, ainakin jos joutuivat turvautumaan tietynlaiseen teluuttoon, jota tänäkin päivänä tarjotaan 20 prosentilla.

Kun samanaikaisesti pankit tuon markkinarahan vimmassa olivat lähteneet kasinopeliin, tietynlaiseen liiketoimintaan, joka ei sopisi pankeille ollenkaan ja johon pankkitarkastusviraston samoin kuin Suomen Pankin olisi pitänyt ehdottomasti puuttua, tämän laskusuhdanteen eli tietynlaisen pysähdyksen tullessa kävi niin, että ne kasinopelissä hävisivät suunnattomia summia. Kun markkinarahasta pankkiin sisään tullessa pyydetään tänä päivänä ja maksetaan 12—14 prosenttia ja kun tämä alkoi muodostaa leijonanosan pankkien rahoituskapitaalista ja samalla ne hävisivät suunnattomia summia pörssikeinottelussa, kasinopelissä, niin jostain täytyy silloin etsiä se, joka maksaa. Se on ollut sitten se ihminen, joka on lainaa ottanut, ja paineet tähän suuntaan kasvavat jatkuvasti.

Kyllähän hallitusta voidaan tietysti syyttää monissakin asioissa sikäli, että sen toiminta sosiaalisen asuntotuotannon puolella on ollut leväperäistä ja tietyllä tavalla hengetöntä. Siinä on siirrelty vain kohteita aravapuoletta asumisoikeuspuolelle, perustettu asuntorahastoja, vaikka on yhdentekevää, miltä puolelta rahat tulevat rakentamiseen, tulevatko ne valtion kassasta vai asuntorahastosta.

Mutta kun välikysymyksellä ammutaan hallitusta, samalla kertaa pitäisi ampua ehdottomasti Suomen Pankkia ja yleensä pankkijärjestelmää mutta erityisesti Suomen Pankkia, joka toimii varsin itsenäisesti näissä asioissa, sen toiminnasta ja siitä, että se ei ole tietyssä vaiheessa kiristänyt rahamarkkinoita, joiden vapauttamisen kautta on menty mahdolltomuuksiin.

Puhutaan siitä, että pääkaupunkiseudulla on edelleen muuttovoittoa. Totta kai jos pääkaupunkiseudulla tarjotaan töitä, pankit tarjoavat rahaa ja rakennusliikkeet vilkuttavat iloisesti, että tulkaa meille, totta kai tässä tapauksessa mikäs estää siirtymisen pääkau-

punkiseudulle tänne stadiin. Eihän vapaassa yhteiskunnassa voida lähteä määräämään, mihin itse kukin muuttaa. Se, että siirretään teollisuuslaitoksia tai virastoja yhtäkkiä johonkin Rovaniemelle, on jo ajat sitten koettu systeemi, joka ei ole onnistunut.

Suomen Pankki tietysti yhdessä hallituksen kanssa, mutta tässä tapauksessa vielä enemmän Suomen Pankki ja sen hyväksymä rahapolitiikka ovat ajaneet pankit ja rahamarkkinat siihen tilanteeseen, että tästä on vaikea päästä ylös. Minä en tiedä, miten se tapahtuu.

Olen monta kertaa sanonut, että Suomessa rahamaailma, Suomen Pankki ja pankit, on liian irrallaan yhteiskunnasta. Ne tekevät, mitä haluavat ilman, että hallituksella ja poliittisilla piireillä olisi kovinkaan paljon asiaan sanomista muuta kuin pankkivaltuusmiesten kautta jonkin verran, pankkivaltuusmiesten kautta, joiden joukossa on myös Suomen keskustalla vahva edustus. Suomen maaseudun puolueella edustusta siellä ei ole.

Nykyinen tilanne on todella hankala, ja näkisinkin, että tässä vaiheessa, ilman että syytellään hallitusta ja syytellään sitä sun tätä, ryhdyttäisiin yhteiskunnassa harkitsemaan, millä tavalla rahamarkkinat tulevaisuudessa saadaan yhteiskunnan kontrolliin niin, että tämän tyyppistä asiaa, mitä nyt on tapahtunut viimeisten vuosien aikana, ei pääsisi enää tapahtumaan.

Herra puhemies! Lopettelen tämän esitykseni tähän. Tämä on tietysti turhan jauhamista siitä huolimatta, että haluan kohdistaa tätäärkeä myös muualle kuin hallitukseen ja ympäristöministerille, joka asuntoasioista vastaa. Langetan kuitenkin hallituksen päälle syytöksen, hallituksen, jossa itsekkin olemme olleet valitettavasti mukana hengettömiä päätöksiä ehkä tekemässä. Lähten kuitenkin siitä, että tämä hallituksen vastaus ei tyydytä Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmää. Mielestämme hallitus ei ole toiminut riittävän tehokkaasti ja ennakkoluulottomasti hallitsemattomaksi päässeen korkokannan alentamiseksi ja pankkitoiminnan kuriin saattamiseksi. Tosin sen mahdollisuudetkin ovat olleet vähäiset, mutta niitäkään ei ole käytetty. Asuntovelallisten aseman helpottamiseen tähtäävissä toimenpiteissä on kieltämättä viivytelty. Se on selvä asia.

Herra puhemies! Tästä syystä ehdotan seuraavaa perustellun päiväjärjestykseen siir-

tymisen sanamuotoa, joka vastaa meidän näkemyksiämme eikä kenenkään muun näkemyksiä — toivottavasti myös muiden, jos huomaatte, että se on oikein:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa,

ettei hallitus ole onnistunut yhdessä Suomen Pankin kanssa rahamarkkinoidemme rauhoittamisessa ja korkokannan alentamisessa,

ei ole antanut esitystä sellaisesta lainsäädännöstä, jolla yhteiskunta voisi nykyistä paremmin valvoa pankkeja rahavirtojen hoitajana,

ei ole pystynyt tekemään esitystä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien asuntovelallisten velkojen osittaisesta anteeksiannosta ja asuntolainojen vakautuslainajärjestelmästä,

ei ole ryhtynyt toimiin erillisen asuntoministeriön perustamiseksi,

ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin, joilla kovan rahan asuntotuotannon lamaannuttua vapautunut rakentamiskapasiteetti olisi tehokkaasti siirretty valtion tuella tapahtuvaan asuntotuotantoon,

ei ole ryhtynyt riittäviin toimiin rakennus-yhtiöiden ja rakennustarvikeyhtiöiden karttelien purkamiseksi

eikä ole ryhtynyt riittävän tehokkaisiin toimenpiteisiin erityisryhmien, kuten nuorten ja vanhusten, asuntopulan poistamiseksi, ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Koistinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Suomen asuntopolitiikan pontimena on viimeisten parinkymmenen vuoden ajan ollut pikemminkin kateus ja asuntojen vuokralle antamisen kriminalisointi kuin asialliseen asuntopolitiikkaan pyrkiminen. Suomen vuokra-asuntojärjestelmän heikkous on asuntopula, joka on vaivannut maatamme vuodesta 1972 lähtien. Silloin vuokratulojen verovapaus poistettiin, vuokrasääntely toteutettiin ja lisäksi tehtiin vielä vuokranantajan ja vuokralaisen keskinäisiä suhteita epätasapainottava huoneenvuokralaki.

Vuodesta vuoteen laaditaan asunto-ohjelmia kauniine korulauseineen ilman, että puututaan perusongelmaan, vaikka jo ohjelmia laadittaessa tiedetään, että toteutuksen jok-

seenkin ainoa tulos on yhä komeammat tyhjiillään olevien asuntojen luvut. Parhailaan on tyhjiillään noin 15 000 uutta asuntoa ja vanhoja ilmeisesti toinen mokoma. Samanaikaisesti uusien vuokra-asuntojen rakentamismääriä lisätään sen sijaan, että toimittaisiin tyhjiillään olevien asuntojen saamiseksi vuokrakäyttöön.

Hallituksen vastauksessa käsiteltiin laajasti monia toimia asunto-olojen kohentamiseksi, mutta vastauksessa ei esitetty yhtään lääketta asuntopulan ydinongelman korjaamiseen. Hallituksen vastaus sisälsi lääkkeiden sijasta lähinnä luettelon sosialisointitoimista, mutta ei toimia asunto-ongelman korjaamiseksi.

Erityisryhmien asunnonsaantia on viime vuosina kiitettävästi kohennettu, kuten vastauksessa todettiin, kohennettu jopa niin, että nyt asunnon alkavat saada jo nekin, joilla ei ole riittäviä edellytyksiä itsenäiseen asumiseen, ja asuntoloissa alkaa olla sen vuoksi asukaspulaa. Sen sijaan vähävaraiset työssäkäyvät yritteliäät ihmiset joutuvat asuntojonon hännille, koska heille ei kerry kunnan vuokra-asunnon saannille välttämättömiä pisteitä.

Asunto on suomalaiselle välttämättömyys, ja sen pitäisi olla myös perusoikeus. Hoitoja muiden alojen henkilöstön vaikea saataisuus etenkin pääkaupunkiseudulla johtuu suureksi osaksi vuokra-asuntopulasta. Samoin monet sosiaaliset ja perheongelmat juontavat juurensa samasta asuntokurjuudesta.

Pääkaupunkiseudun elinkykyisyyttä on alettu nakertaa virheellisestä asuntopolitiikasta johtuvaan asuntopulaan vedoten. Vuodesta toiseen väitetään muuttoliikkeen olevan syynä asuntopulaan. Nyt kuitenkin tätä muuttoliikettä ei enää juurikaan ole, mutta asuntopula jatkuu, ja tyhjiillään olevien asuntojen määrä sen kuin kasvaa. Sitä paitsi Helsinkiin muuttoliikettä ei ole enää suuntautunut vuosikausiin ja silti asuntopula jatkuu ainakin entisenlaisena. Tämän tosiasian osoittavat tilastot selkeästi.

Esimerkiksi vuonna 1988 vuokra-asuntojen määrä pääkaupunkiseudulla väheni runsaalla 18 000 asunnolla, kun muuttovoitto oli huomattavan pieni. Tilanne on ollut saman suuntainen jo vuosien ajan. On selvää, ettei 18 000 asunnon vuosittaista poistumaa pystytä korvaamaan uudisrakentamisella. Tilanne ei rakentamisella ja syyttelyillä korjaannu,

vaan ainoastaan virheellisestä asuntopolitiikasta luopumisella. Pääkaupunkiseudulla ei olisi asuntopulasta tietoaakaan, jos vuokra-asunnot eivät olisi häipyneet markkinoilta. Asuntopula on suureksi osaksi itseaiheutettu, aivan samoin kuin nykyinen talouden taantuma tai lama, kummaksi sitä halutaankin nimittää. Todellisuudessa se lienee jo lähempänä lamaa.

Asuntopulamme hoito on jo 20 vuoden ajan ollut täyttä hölmöläisen hommaa. Sama meno näkyy jatkuvan edelleen. Näyttää siltä kuin asuntopulaan olisi jo niin turruttu, että se ei edes havahduta päättäjiä, ja tämä on jo todella vakava ongelma. Myös suhtautuminen asunto-ongelmaa koskevaan välikysymykseen osoittaa tätä turtuneisuutta. Toivoisi, että hallituksella olisi sen verran kiinnostusta näin vakavaan asiaan, että joku ministeri vaivautuisi olemaan paikalla.

Päivähoito-ongelmaan saatiin melkoinen korjaus, kun suostuttiin pakon edessä luopumaan täysin virheellisestä päivähoitoteologiasta. Asuntokurjuus puolestaan poistuu vain, kun myös asuntopolitiikassa luovutaan vastaavanlaisesta vasemmistoteologiasta.

Jo parikymmentä vuotta on tuhlatu aikaa turhaan sanahelinään, kun ei ole uskallettu ja haluttu tarttua härkää sarvista. On pelätty leimautumista ja ties mitä. Lääkkeet ovat tarjolla, mutta niitä ei käytetä. Lääkkeiden tehosta puolestaan on näyttöä omasta maastamme sodan jälkeisiltä vuosilta aina 1970-luvun alkuun saakka, jolloin olivat todella tiukat taloudelliset ajat. Silloin suurin piirtein kaikki suomalaiset joutuivat venyttämään pennit soikeiksi. Silti asuntoja riitti. Ulkomailta löytyy useita vastaavanlaisia esimerkkejä vuokra-asuntojen runsaasta tarjonnasta. Nykypolitiikassa asuntokurjuutta ei ole kyetty poistamaan edes pitkinä myönteisen talouskasvun jaksoina eikä tällä menolla pystytäkään jatkossakaan.

Asuntokurjuus jätää koko suomalaisen yhteiskunnan kehittämistä. Se estää nuorten itsenäistymisen, perheen perustamisen ja perheeseen kasvattamisen. Asuntokysymyksen asianmukainen hoito vähintäänkin lieventäisi olennaisesti kielteistä ja jopa uhkaavaa väestökehitystämme.

On suorastaan uskomatonta, että tätä yhteiskuntaamme jo lähes 20 vuotta jäytännyttä syöpää, asuntopulaa, ei saada poistetuksi, vaikka lääkkeet ovat selkeät eivätkä vaadi

mitään investointeja. Ne ovat vuokrasääntelyn asteittainen purkaminen tai vähintäänkin lieventäminen, yhden kahden asunnon vuokratulon verovapaus ja huoneenvuokralain epäkohtien korjaaminen. Muutaman kuu-kauden takuuvuokran salliminen turvaisi vuokranantajan vuokrasaavatavien niissä tilanteissa, jolloin joudutaan asunto-oikeuteen vuokrien maksun laiminlyöntien vuoksi. Samaa tulokseen päästäisiin välivuokrausjärjestelmän avulla esimerkiksi siten, että kunta toimisi takuumiehenä vuokranantajan ja vuokralaisen välillä vuokrasaattavien turvaamiseksi.

Työsuhdeasuntojen kohtuullisen hyvä saatavuus vuokramarkkinoilta on sekin eräänlaisena välivuokrausjärjestelmänä osoitus menetelmän toimivuudesta. Lisäksi välivuokrausjärjestelmän avulla voitaisiin saada vuokramarkkinoille myös ikääntyvän väestön omakotitalojen yläkerrat, jolloin paitsi että nuoret saisivat asuntoja myös alakerrassa asuvan vanhuksen turvallisuuden tunne lisääntyisi merkittävästi, kun talossa asuisi yksinäisen vanhuksen ohella myös nuori, joka saattaisi silloin tällöin antaa jotakin apua vanhukselle.

Suomen asuntopolitiikan lähes 20-vuotinen epäonnistuminen osoittaa kiistatta, että maamme tulisi huoneenvuokrasiasiassakin siirtyä sosialistisesta järjestelmästä sosiaali-seen markkinatalouteen. Jo on maksettu kohtuuton hinta asuntopolitiikassamme. Kaiken lisäksi hinnan ovat maksaneet ne vähätuloisimmat ihmiset, joita sosialisointia ja sosialismia ihannoivat ovat väittäneet auttavansa. Julkisin varoin kustannettu asuntotuotanto ei koskaan yksin pysty tyydyttämään vuokra-asuntotarvetta maassamme, vaan tarvitsemme myös vapaiden markkinoiden vuokra-asuntoja.

Vuokra-asuntojen ohella tarvitaan omistusasuntoja. Siksi myös tällä alueella tulee etsiä tepsiviä lääkkeitä ja korjauksia tilanteeseen. Asp-järjestelmää tulee kehittää ja sen epäkohdat korjata. Asumisoikeusjärjestelmä palvelee vuokra- ja omistusasunnon välimuotona ja tervetulleena vaihtoehtona. Nimenomaan vaihtoehtoja Suomen asuntopolitiikassa kipeästi tarvittaisiin.

Korkopolitiikka on ratkaisevassa asemassa. Tämä hallitus lupasi ohjelmassaan alen-
taa korkotasoa. Kuitenkin korkotaso on noussut koko hallituskauden ajan ja asunto-

velalliset ovat joutuneet ahdinkoon. Ahdinkotilanne koskee pahiten lapsiperheitä, nuoria, yksinhuoltajia ja pienituloisia yksinäisiä, lähinnä naisvaltaisten alojen työntekijöitä. Kaikkein vaikeimmassa asemassa ovat kuitenkin ne henkilöt, jotka ovat joutuneet ns. kahden asunnon loukkuun.

Nykyinen korkea korkotaso on vallinnut jo pitkään. Kaikki merkit viittaavat siihen, että korkotaso entisestäänkin nousee mm. hallituksen esittämän lähdeveron vuoksi. Sen johdosta yhä useammat ihmiset, perheet, heikoimmassa asemassa olevat kunnat ja yritykset ajautuvat ylipääsemättömiin vaikeuksiin. Hallituksen epäonnistunut talouspolitiikka johtaa koko maan kaaokseen, josta heikoimmassa asemassa olevat maksavat raskaimman laskun.

Korkotason nousun kanssa samanaikaisesti tapahtunut omistusasuntojen hintojen ryöstäytyminen on tehnyt oman asunnon hankkimisen useimmille täysin mahdottomaksi. Se näkyy lähes täysin pysähtyneenä asuntokauppana. Nuorten itsenäistyminen, perheiden perustaminen ja lasten hankkiminen on mahdotonta tässä tilanteessa, koska korkeat hinnat ja kallis vaihtuvakorkoinen lainaraha vaikuttavat pahiten juuri ensiasunnon hankkijoihin. Tätä asuntokeskustelua kristillisen liiton eduskuntaryhmä on pyrkinyt käymään jo mm. huhtikuudessa asuntoja ja korkopolitiikkaa koskevassa välikysymyksessään ja viimekertaisella valtioneuvoston kyselytunnilla. Valitettavasti vain niitä korjauksia, joita kristillisen liiton eduskuntaryhmä on toistamiseen esittänyt, hallitus ei ole suostunut tekemään.

Epäkohta on lisäksi hallituksen veropolitiikka, joka rankaisee aviopareja suosimalla asuntovelkojen korkojen verovähennysoikeudessa lapsettomia avosuhteessa eläviä ihmisiä. Näin avioliitossa elämisestä ja lapsen hankkimisesta asuntovelallisille tuleva rangaistus on jopa 10 000 markkaa vuodessa. Avioliittoperheen aseman arvostaminen ja vahvistaminen on ollut maassamme yleisenä lainsäädäntöperiaatteena kautta vuosien. Hallitus on luopunut tästäkin periaatteesta ja murtaa yhteiskunnan perussolua, avioliittoperhettä, myös lainsäädäntötoimin, mikä johtaa siihen, että yhteiskuntamme vielä vuosikymmenien ajan korjaa tämän hallituksen kylvöstä karvasta satoa.

Yhteiskunnan tehtäviin kuuluu edistää

nuorten perheiden asuntojen hankintaa sekä kohtuullistaa asumiskustannuksia. Asunto-säästöpalkkiojärjestelmä ei ole käytännössä onnistunut toivotulla tavalla. Epäkohtia ei ole kuitenkaan korjattu, vaan taloudelliset esteet järjestelmässä ovat edelleen liian suuret.

Sen sijaan hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että se lopultakin vapautti ensiasuntoa hankkivat kauppahinnan leimaverosta. Nopeasti tulisi poistaa myös se eriarvoisuus, että kiinteistön leimavero on käytännössä useimmiten 6 prosenttia, kun arvopaperien siirtoleimavero on 1,6 prosenttia kauppahinnasta. Kohutuullista olisi, että asuntojen kauppahinnasta ei lainkaan perittäisi leimaveroa. Edellä mainittu tavoite on paitsi kristillisen liiton — jälleen kerran se muistutettakoon — myös nykyisen veroministerin, sillä hän on ensimmäisenä allekirjoittanut mm. tätä koskevan aloitteen ryhmän puheenjohtajana kokouksen tätä aloitetta tehdessä.

Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton eduskuntaryhmä teki tämän vuoden huhtikuussa välikysymyksen hallituksen harjoittamasta asunto-, korko- ja talouspolitiikasta. Peräsimme hallitukselta vastausta korkotason nousun pysäyttämisestä ja inflaation alentamisesta, talous- ja rahapolitiikan hoitamisesta niin, että tavallisella suomalaisella lapsiperheellä, ensimmäisen asunnon hankkijalla ja kenellä tahansa asuntoa tarvitsevalla olisi mahdollisuus edes jonkinlaisen asunnon hankkimiseen kohtuukorkoisella lainalla.

Peräsimme myös toimenpiteitä asuntolainojen korkojen vähennysoikeuden leikkauksista luopumiseksi ja vähennysoikeuden muuttamiseksi siten, että avioliittoperheitä ei aseta heikompaan asemaan kuin lapsettomia avosuhteessa eläviä sekä toimenpiteitä kahden asunnon loukkuun jääneiden kansalaisten, ylivelkaantuneiden asunnonostajien ja perheiden aseman helpottamiseksi ja vuokra-asuntoihin kohdistuvan korkopaineen helpottamiseksi. Lisäksi edellytimme hallitukselta toimia kotitalouksien säästämisasteen nostamiseksi ja opintolainoja suorittavien, usein pienipalkkaisten ja omaa perhettä perustavien vastavalmistuneiden opiskelijoiden korokouhan torjumiseksi.

Säästämiseen innostamisen välttämättömyyden hallitus oivalsi lopulta ja korjasi asian sen suuntaisesti kuin olimme edellyttäneet välikysymyksessämme, mutta korjaus

tapahtui vasta sen jälkeen, kun säästämisaste oli ehtinyt romahtaa nollaan ja aiheuttaa kansantaloudelle vaikeasti korjattavan vahingon. Säästämisen tärkeyden lisäksi hallitus onkin ottanut vaatimuksistamme vaarin ainoastaan ensiasunnon leimaverojen poistamisesta.

Vajaa kolme viikkoa sitten kristillisen liiton edustaja kysyi valtioneuvoston kyselytunnilla lainakorkojen korotuksista kärsimään joutuvien monien yksittäisten ihmisten, perheiden, yritysten ja kuntien auttamiseksi aiotuista toimita sekä pankkiasiakkaiden oikeusturvan parantamisesta.

Hallituksen antamat vastaukset eivät sisältäneet mitään korjausehdotuksia eivätkä siten tyydyttäneet kristillisen liiton eduskuntaryhmää eivätkä ilmeisesti muitakaan asiasta huolestuneita. Tätähän osoittaa se, että asuntopolitiikasta on jälleen tehty välikysymys. On selvää, että kaikkein vähiten hallituksen toimet ovat tyydyttäneet niitä ihmisiä, jotka omassa elämässään ovat joutuneet näiden ongelmien aiheuttamaan ahdinkoon.

Arvoisa puhemies! Ehdotan seuraavaa päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuotoa:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta edellyttää, että

hallitus ryhtyy pikaisesti toimiin asuntopolitiikan virheiden korjaamiseksi ja erityisesti nuorten sekä perhettä perustavien asuntopulan poistamiseksi kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjontaa edistämällä ja

antaa esityksen kohtuuttomien korkovaikeuksien kanssa elävien auttamisesta sekä aviopuolisointa rankaisevan velkojen korkojen vähennysjärjestelmän oikaisemisesta, ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Kärhä merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Viime vuosien tapahtumat asuntomarkkinoilla ovat todella kohtuuttomia. Nuorten pääsy asuntomarkkinoille on estynyt, ja moni heistä on jäänyt loukkuun vanhempiensa asuntoon tai joutunut taloudellisesti kohtuuttoman ahtaalle raskaiden asuntolainojensa kanssa.

Toisaalta asuntojen hintojen jyrkät vaihtelut ovat merkinneet, että asumisesta on tullut taloudellista uhkapeliä todella suurin panok-

sin. Moni on voittanut satojatuhansia markkoja, mutta moni on myös hävinnyt. Ihmisillä pitäisi olla mahdollisuus vain asua ilman pakollista osallistumista riskaabeliin keino-teluun. Viime vuosien myllerryksen seurauksena on tuhansia perheitä, jotka ovat ilman omaa syytään menettäneet usean vuoden ansionsa. Se tulee taloudellisesti pilaamaan heidän elämänsä vuosiksi. Tämä on huutava vääryys, sillä syyllisiä hintojen rajuun heilah-teluun on etsittävä vallan muualta. Kun kaikki tämä toivottavasti pian on ohi, olisi täysin perusteltua luoda jonkinlainen kor-vausmenettely asuntopoliitikan munauksista kärsimään joutuneille, sillä paljon pienem-piäkin vääryyksiä on erityismenettelyillä oiottu.

Rakennusyhtiöillä on tietävästi 15 000 uutta asuntoa tyhjiillään odottamassa osta-jaa. Kun samanaikaisesti on huutava pula asunnoista, täytyy vian olla tavalla tai toi-sella itse järjestelmässä.

Huomattakoon, että tyhjiistä asunnoista aiheutuu rakennusliikkeille korkomenoja 4 miljoonaa markkaa päivässä ja yli miljardi markkaa vuodessa. Se ettei yksikään niistä ole lähtenyt purkamaan tilannetta hintoja alentamalla osoittaa, että rakennusliikkeillä on tässäkin asiassa keskinäinen kartelli. Puu-te asunnoista houkuttelee rakentajia vilppiin, eikä siinä ole kysymys mistään taskuvarkau-desta vaan todella jättimäisistä rahasummis-ta. Rakennusalan kartelloitumisesta on niin paljon näyttöä, että olisi syytä harkita yh-teiskunnan omistaman rakennusyhtiön pe-rustamista — ei ottamaan päävastuuta ra-kentamisesta vaan pelkästään murtamaan rakennuskartellia.

Uusien asuntojen seisottaminen tyhjiillään on sellainen järjettömyys, ettei sitä voida suvaita. Olen samaa mieltä ympäristö- ja asunton ministerin kanssa siitä, että yhteiskun-nan ei tule ryhtyä näitä ostamaan ja siten tukemaan asuntojen hintojen pysymistä kor-kealla. Eduskuntaryhmämme valmistelee la-kiesitystä, joka tekisi yhtäältä mahdolliseksi vuokrata kysieiset asunnot tilapäisesti ja toi-saalta kohdistaisi taloudellisia sanktioita tyh-jiiillään pidettäviin asuntoihin niillä paikka-kunnilla, joilla on pulaa asunnoista. Esittä-mämme järjestelmän mukaan kunta toimisi välivuokraajana ja takaisi asunnon hyväkun-toisuuden vuokra-ajan päätyttyä sekä sen, että asunto vapautuu sovittuna aikana ja että

kunta osoittaisi vuokralaiselle tarvittaessa järjestelmän puitteissa toisen asunnon. Asun-non omistaja saisi etsiä vuokralaisen itse — ja tämän ei todellakaan pitäisi olla kovin vaikeata — mutta viime kädessä kunta osoit-taisi vuokralaisen. Mikäli asunnon omistaja kaikesta huolimatta haluaa pitää asunnon tyhjiillään, hänelle määrättäisiin asunnosta kuitenkin verotettavaa tuloa ikään kuin asunto olisi vuokrattuna — paitsi tietysti siinä hyvin harvinaisessa tapauksessa, että vuokralaista kerta kaikkiaan ei olisi löytynyt.

Taloudellinen eriarvoisuus kärjistyy asun-to-ongelmassa. Koska asuminen on välttä-mätöntä, eriarvoisuus asumisessa on vaka-vampi ja näkyvämpi ongelma kuin vaikkapa se, että toisilla on varaa käydä elokuvissa ja toisilla ei.

Käytettävissä olevaan asuntopinta-alaan lähivuosina ei voida juuri vaikuttaa. Raken-nettavien asuntojen määrä suhteessa jo ole-vaan asuntokantaan on jo sinänsä pieni, ja vielä pienempi on se marginaali, jonka puit-teissa rakentamisen vauhtiin voidaan vaikut-taa. Muutokset asuntotuotannossa tuntuvat asuntojen määrässä olennaisesti vasta pitkän ajan kuluttua. Lähivuosien asuntokanta on siis kutakuinkin tarkkaan tiedossa. Siksi kil-pailu asuntopinta-alasta on lyhyellä aikavälillä nollasummapeliä: Jos jotkut asuvat väl-jemmin, toisten on asuttava ahtaammin.

Niinpä kun autetaan yhtä väestöryhmää kilpailemaan olemassa olevasta asuntokan-nasta, vaikeutetaan samalla muiden asemaa. Erityisesti jos autetaan ennestään hyvin asu-via asumaan vielä paremmin, heikennetään huonosti asuvien oloja, sillä toisten väljän asumisen kääntöpuoli on toisten asuntopula. On mahdotonta auttaa kaikkia kilpailussa toisiaan vastaan. Tämä on suosiota tavoitte-levilta poliitikoilta usein unohtunut. Yliväl-jän asumisen tukemisessa yhteiskunnan va-roin ei ole mieltä myöskään ekologisesti, sillä väljä asuminen kuluttaa varsin paljon ener-giaa. Ei siis ole mitään syytä suosia väljää asumista muuta kulutusta vastaan.

Syynä asuntopoliitikan karilleajoon on myös poliittinen populismi, joka on vaatinut asumiseen määrättömästi halpakorkoista ja pitkäaikaista lainaa ja verovähennysoikeuk-sia. Erityisesti 70-luvun lainapolitiikasta löy-tyvät nykyisen asumisen eriarvoisuuden syyt:

Halpa korko ja korkojen verovähennysoi-keus oli tarkoitettu alentamaan asumiskus-

tannuksia, mutta todellisuudessa ne lähinnä vain nostivat asuntojen myyntihintoja. Vä-
häisessä määrin tämä on toki lisännyt asun-
tojen rakentamista, mutta jos vain se on ollut
tarkoituksena, huomattavasti tehokkaampia-
kin tukemistapoja olisi ollut tarjolla. Kun
rakennuksen myyntiarvo ylittää rakennus-
kustannukset, erotus muuttuu ennen pitkää
tontin hinnaksi. Yleinen asuntokorkojen
alentaminen tukee viime kädessä vain maan
arvon nousua, ellei mitään muuta tehdä.

Negatiivisella reaalikorolla saatua asun-
tolainaa voi pitää lahjoituksena — ainakin, jos
sai tuttavuussuhteiden tai pörstäkertoimen
avulla paljon pitkäaikaista lainaa luoton-
säännöstelyn aikana, kun muut eivät saaneet
lainaa yhtä hyvin ehdoin eivätkä siten voi-
neet kilpailla asunnon ostamisesta tasaveroi-
sesti. Onnen suosikki saattoi päästä hyöty-
mään sekä alhaisesta ostohinnasta, edullises-
ta korosta että asuntojen hinnannousun tuo-
masta pääomavoitosta. Tällaisia lottovoitto-
ja jaettiin 70-luvulla, mutta niitä eivät kaikki
pystyneet edes ottamaan vastaan, sillä asun-
tolaina edellytti sitoutumista muutamaksi
vuodeksi todella korkeisiin nimellisiin lainan-
hoitomeneihin. Asunnon ostaminen oli pit-
källä aikavälillä edullista, mutta vaati lyhyel-
lä aikavälillä paljon rahaa. Se oli siis lahjoi-
tus vain maksukykyisille.

Noina vuosina Suomi tavoitteli maailman-
ennätystä kaupungistumisen nopeudessa.
Kaupunkien rakentaminen vaati kansalta
suuria taloudellisia uhrauksia. Edullisilla,
mutta lyhytaikaisesti raskailla asuntolainoilla
saatiin keskiluokka alentamaan kulutustaan
asuntotuotannon hyväksi. Nyt nuo 70-luvun
asuntovelalliset ovat maksaneet velkansa ja
viettävät railakasta kulutusjuhlaa.

Nyt asuntolainojen korkojen sitten nous-
tua nuoret ikäluokat ovat asuntoa hankkies-
saan toivottomassa asemassa. Vuokrasään-
nöstelyn jäljiltä ei vapaita vuokra-asuntoja
enää juuri ole, koska nykyiset asukkaat
pitävät vähistä vuokra-asunnoistaan tiukasti
kiinni. Nuorille omistusasunto on usein ainut
vaihtoehto. Opintovelkaisina, vailla omia
säästöjä he joutuvat kilpailemaan ostotar-
jouksillaan asunnoista niiden keski-ikäisten
asunnon vaihtajien kanssa, joilla on tuke-
naan viime vuosikymmenten asuntopoliti-
ikan heille antamat pääomavoitot. Korkojen
verovähennysoikeus riittää kattamaan asun-
non vaihtajan korot, mutta ei ensiasunnon

hankkijan paljon suuremman lainan korkoja.
Tässä kuten vähän kaikessa muussakin peli-
säännöt ovat suurten ikäluokkien puolella
muita väestöryhmiä ja ikäluokkia vastaan.

Tilanteen epäoikeudenmukaisuus oikeut-
taisi radikaaleihin toimiin asuntovarallisuuden
jakamiseksi uudelleen. Oikeastaan ihme-
tyttää, että nuoriso on noinkin rauhallinen ja
nielee tämän epäoikeudenmukaisuuden tyy-
nosti.

Suomalaiset rahamarkkinat ovat siirty-
mässä nopeasti markkinarahapohjalle. Se on
talouselämän pelisääntöjä ajatellen aivan
paikallaan, mutta asumista ajatellen ei ole.
Niissä maissa, joissa korko määräytyy mark-
kinoilla vapaasti, asuntolainat on yleensä
irrotettu kokonaan oman järjestelmänsä pii-
riin, ja niin pitäisi tehdä Suomessakin. Mark-
kinakorkojen ideana on säädellä luoton ky-
syntää. Kun rahamarkkinat kiristyvät, joi-
denkin on luovuttava investointiaikeistaan.
Se on paikallaan taloudellisten investointien
osalta, mutta ei voida ajatella, että ihmiset
suhdannesyistä lopettaisivat asumisen. Muut-
tuneessa tilanteessa koko asuntorahoitus on
siirrettävä pankeilta asuntorahastolle.

Herra puhemies! Sitten vähän meidän lai-
nitusjärjestelmästämmä ja sen suhteesta infla-
tioon. Jos inflaatiota ei olisi, kohtuullisten
lainaehtojen tarjoaminen olisi hyvin yksin-
kertaista. Esimerkiksi puolen miljoonan mar-
kan lainasta, joka on otettu 20 vuodeksi 3
prosentin reaalikorolla, joka olisi siis myös
nimelliskorko, tulisi lainanhoitokuluiksi an-
nuiteettiperiaatteella 2 800 markkaa kuukau-
dessa. Asumismenoksi se on siedettävä, ja
pääkaupunkiseudun ulkopuolella sillä saisi
kunnan perheasunnon.

Inflaatio tekee asiasta paljon vaikeamman,
sillä reaalikorkoon on lisättävä inflaation
osuus. Inflaation osuus korosta on oikeas-
taan lainan lyhennystä. Jos inflaatio on 7
prosenttia ja lainan nimelliskorko 10 pro-
senttia, puolen miljoonan markan lainasta
on maksettava korkoa 50 000 markkaa vuo-
dessa. Todellista korkoa on kuitenkin vain
15 000 markkaa. Loput 35 000 markkaa on
korvausta rahan arvon heikkenemisestä, siit-
tä, että lyhentämätön osa lainasta on huo-
nompaa rahaa.

Mitä korkeampi on inflaatio, sitä kor-
keampia pitää nimelliskorkojen olla ja sitä
nopeammin lainan todellinen arvo pienenee.
Korkea inflaatio merkitsee asuntovelallisel-

etupainoista lainanlyhennysaikataulua tosiasiassa, korkeita menoja laina-ajan alussa ja merkitykseltään pieniä menoja laina-ajan lopussa. Inflaatiosta aiheutuva alkuvuosien rahoitustaakka kääntyy asuntomarkkinoilla vähävaraisia vastaan. Samalla se hyödyttää niitä varakkaampia ihmisiä, jotka pystyvät kantamaan alkuvuosien rahoitustaakan ja saavat siitä palkkioksi kokonaisuutena ottaen varsin edullisen asuntolainan. Kilpailu asuintilasta on nollasummapeliä, ja siinä inflaatio on varakkaiden puolella.

Jos taas lainan nimelliskorko inflaatiosta huolimatta olisi matala, lainat olisivat kohtuuttoman edullisia. Se ei tekisi asumista halvemmaksi, kuten moni tässäkin salissa tuntuu kuvittelevan, koska asuntojen hinnat nousisivat vastaavasti.

Alkuvuosien rahoitustaakka ei ole vain omistusasumisen ongelma. Se koskee myös aravavuokra-asuntoja. Helsingissä vanhimmissa kaupungin vuokra-asunnoissa vuokra on noin 18 markkaa neliöltä ja kalleimmissa 36 markkaa neliöltä kuukaudessa.

Niinpä olisikin harkittava, että asuntojen rahoituksessa siirryttäisiin pitkäaikaisiin, halpakorkeisiin, mutta indeksiin sidottuihin lainoihin, joissa indeksikorotus lisättäisiin pääomaan ja myös tuleviin lyhennyksiin. Tällaisessa lainassa todellinen rasitus jakautuisi tasan laina-ajan ylitse, kun reaalin rasitus nykyisissä, inflaation nakertamissa lainoissa keskittyy alkuvuosiin. Aravalainoituksessa onkin lehtitietojen mukaan tällaista ilmeisesti suunniteltu, joskaan hallitus ei tästä ole saanut vielä esitystä aikaiseksi. Tosin se ilmeisesti tehdään indeksiehto kiertäen, mutta samasta järjestelmästä lieenee kuitenkin kysymys.

Asuntotilanteen kärjistymiseen Helsingissä ja eräillä muilla nopeasti kasvavilla paikkakunnilla on syynä myös aluepolitiikan saamattomuus. Vihreät ovat aikanaan tehneet jopa välikysymyksen aluepolitiikasta. Vuoden 1988 alussa hallituksen piirissä tietävästi käsiteltiin aluepoliittista pakettia, jonka tarkoituksena oli estää työpaikkojen liiallinen sulloutuminen pääkaupunkiseudulle. Pääkaupunkiseutua edustavat kansanedustajat onnistuivat tuolloin kuitenkin estämään paketin voimaantulon. Me vihreät huomautimme jo tuolloin, että ne kansanedustajat, jotka tämän hankkeen torpedoivat, ottivat vastuun tulevasta — ja nyt siis toteutuneesta —

asuntotilanteen kärjistymisestä. On korkea aika kehittää tehokkaat keinot ohjata työpaikkoja niin, ettei asutuspulasta muodostu sitä minimitekijää, joka säätelee keskusten kasvuvauhtia, sillä aluepoliittisena jarruna asutuspula on epäinhimillinen.

Arvoisa puhemies! Kun asuntotilanne kasvavilla paikkakunnilla on kärjistynyt, olisi kipeästi tarvittu maapoliittisia toimia maapohjan ansiottoman arvonnousun leikkaamiseksi. Näiden keinojen puuttuminen on osaltaan vaikeuttanut tilannetta. Se on myös saanut yhdyskuntarakenteen hajoamaan. Kun maa on kallista siellä, minne olisi järkevää rakentaa, on rakennettava sinne, missä maa on halpaa, siis sinne, missä rakentaminen on järjetöntä. Tämä johtaa henkilöauton varaan rakentuvaan yhdyskuntarakenteeseen. Se on munaus, jota joudutaan katumaan vielä pitkään, ja siihen tul- laan vielä syyllisiä etsimään.

Yhdyskuntien hajoamiseen myötävaikuttaa vielä onneton käsitys maahan sisältyvästä perusrakentamisoikeudesta, joka oikeuttaa rakentamaan vapaasti kaava-alueiden ulkopuolelle. Tästä oikeudesta on luovuttu ajat sitten urbaaneja yhteiskuntia pidempään rakentaneissa ja niitä kokeilleissa maissa. Näihin maapoliittisiin ongelmiin välikysymyksen ensimmäiset allekirjoittajat ovat vähintään yhtä syyllisiä kuin vastaajat, elleivät vielä vähän enemmänkin.

Arvoisa puhemies! Keskusta on nostonut asuntopolitiikassa syytettyjen penkille hallituksen ja erityisesti ympäristöministeri Bär-lundin. Emme ole tyytyväisiä hallituksen asuntopolitiikkaan, mutta haluaisimme tuoda syytettyjen aitioon kohtuuden ja oikeudenmukaisuuden nimissä vähän lisää väkeä. Sinne kuuluvat hallituksen ohella Suomen Pankin johto ja eduskunnan pankkivaltuusmiehet, jotka ovat toteuttaneet rahamarkkinoiden vapauttamisen taitamattomasti, aloittaneet sen liian myöhään ja toteuttaneet sen sitten kerralla liian nopeasti; ne kansanedustajat, jotka ovat vastuussa aluepolitiikan hampaattomuudesta; maakeinottelijat ja heitä täällä eduskunnassakin suosineet puolueet, ja tämä tuo syytettyjen aitioon myös Suomen keskustan; rakennusliikkeet kartelleineen; kilpailuvirasto hampaattomuudessaan näiden kartellien edessä; ja suuret ikäluokat nuoria sortavassa ahneudessaan.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteel-

la ehdotan vihreän eduskuntaryhmän puolesta eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta kehottaa hallitusta toimimaan siten, että

1) asumisen rahoitus otetaan markkinahintaisiin lainoihin siirtyviltä pankeilta asuntorahastolle;

2) kehitetään asumisen rahoitukseen pitkäaikaisia lainoja, joiden ehdot säilyvät oikeudenmukaisina inflaatiovauhdin muuttumisesta riippumatta ja jotka eivät nykyiseen tapaan aseta suurinta räsitusta laina-ajan alkuun;

3) kehitetään sellaisia asumisen tukimuotoja, jotka tasoittavat asumismahdollisuuksien eroja kansalaisten välillä eivätkä nosta asuntojen hintoja;

4) tehostetaan maapoliittisia toimia maan ansiottoman arvonnousun leikkaamiseksi;

5) kehitetään aluepoliittisia keinoja työpaikkojen alueellisen sijoittumisen ohjaamiseksi siten, ettei asuntojen ja työpaikkojen epäsuhde saa aikaan asuntopulan paikallista kärjistymistä;

6) luodaan maahan toimivat vuokra-asuntomarkkinat; sekä

7) edistetään tyhjien asuntojen saamista käyttöön tekemällä mahdolliseksi ja kannattaviksi tilapäiset vuokrasopimukset ja kohdistamalla taloudellisia sanktioita tyhjinä pidettäviin asuntoihin,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. U. Leppänen: Herra puhemies! Ensinnäkin totean, että sosialidemokraattien ryhmäpuhujan ed. Alhon puheenvuoro oli vastuun kantamisessa kyllä pohjanoteeraus. Sosialidemokraatit ovat vastanneet asuntopolitiikasta vuosikymmeniä, mutta ed. Alhon mielestä kaikki muut ovat syyllisiä paitsi sosialidemokraatit.

Mikään hallitus ei ole epäonnistunut niin pahasti asuntopolitiikassa kuin Holkerin—Paasion hallitus. Hallitus aloitti kolme ja puoli vuotta sitten suurin asuntopolitiittisin lupauksin. Apuna oli välillä jopa yliormestari Ilaskivi esityksineen. Korjausta ei ole tullut asuntoasioihin. Päävastoin kaikki on mennyt entistä hankalammaksi. Asunnottomia tai huonoissa asunnoissa asuvia ei ole autettu. Kaikki sosiaaliset asunto-ohjelmat ovat hytyneet. Nuorilta asunnon tarvitsijoil-

ta asuntojen saantimahdollisuus on liukunut käsistä hintojen nousun ja korkeiden korkojen vuoksi. Viime vuosina asuntoja ostaneet on lisäksi saatettu taloudelliseen umpikujaan kammottavilla koroilla.

Hallitus ja asuntoasioista vastaava ministeri ansaitsevat mitä syvimmän eduskunnan epäluottamuslauseen.

Muutos ja korjaus voi tulla vain, kun tähän maahan vaalien jälkeen saadaan toisenlainen hallitus. Kokoomus on osoittanut täysin kyvyttömyytensä löytää myönteisiä ratkaisuja nykyaikaisen yhteiskunnan kehittämiseksi.

Asuminen on perusoikeus. Uuden yhteiskunnan ratkaisujen tulee lähteä tältä perustalta. Oikeus asuntoon on tehtävä perustuslailliseksi oikeudeksi. Ihmisille on annettava mahdollisuus parantaa elämisen laatua parempien asuntojen avulla. Lailla tulee säätää jokaiselle oikeus saada asuntolainaa tarvittaessa 100 prosenttia pitkällä, 30—60 vuoden maksuajalla. Asuntolainan korko ei saa olla yli 10:tä prosenttia. Asuntojen rakentamiseen kohdistuvat kertautuvat verot on poistettava. Asuntokauppojen leimaverot on poistettava. Vuokra-asuntoja on rakennettava riittävästi. Vuokranantajalle asunnon vuokraaminen on tehtävä kannattavaksi. Samalla tarvitsevien asumistukea on nostettava niin, että perheen tai yksinäisen nettotuloista ei mene yli 20:tä prosenttia vuokraan.

Koska hallituksen ja asuntoasioista vastaavan ministerin epäonnistuminen on ollut täydellinen, ehdotan seuraavaa päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuotoa:

”Koska hallitus ei ole tuonut eduskunnan käsittelyyn tarvittavaa lainsäädäntöä asuntoasioiden saattamiseksi kuntoon niin, että jokaiselle asunnottomalle taattaisiin asunto, sekä kun hallitus on antanut asuntolainojen korkojen nousta rajusti millään tavalla puutumatta asiaan,

eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ympäristöministeri Bärilund: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ryhmäpuheenvuorojen jälkeen muutama näkökohta.

Minusta tuntuu, että asuntoasioista eduskunnassa vallitsee suurempi konsensus kuin päällisin puolin luulisi. Kun karsii puheenvuoroista vaalienalustilanteeseen liittyvän propagandan sekä tietoisien liioittelun ja vää-

ristelyn, opposition puheenvuoroista voi nähdä aika paljon yhteisiä piirteitä hallituksen arvion ja toimien kanssa.

Ensimmäiseksi: Lähes kaikissa puheenvuoroissa on yhdytty hallituksen arvioon ajankohtaisten ongelmien perussyystä: rahoitusmarkkinoiden vapautumisen aiheuttama asuntojen kysyntäräjähdys.

Toiseksi: Ryhmäpuheenvuoroissa on myös tuettu hallituksen pyrkimystä väkevöittää yhteiskunnan otetta asuntomarkkinoilla. Tähän liittyy valtion asuntolainajärjestelmän perusremontti, joka ensi vuonna valmistuu, valtion ja kuntien sääntelemän ja tukeman asuntotuotannon lisääminen sekä kohtuuhintaisten asumismuotojen määrän lisääminen ja monipuolistaminen.

Kolmanneksi: Asumisen tukemisen painopisteen suuntaamista tukea eniten tarvitseville on nyt yleisesti kannatettu. Näin hallitus on toiminut ja toimii.

Asuntopoliittiseen keskusteluun valitettavasti liittyy paljon poliittista onnenongintaa ja populismia. Ei haluta tunnustaa esimerkiksi niiden markkinavoimien väkevyyttä asuntomarkkinoilla, joita markkinavoimia muuten ihannoidaan. Erityisen hupaisaa on seurata entisten kommunistien sokkoleikkii kapitalismin pahuuden ja valtion kaikkivoipaisuuden välillä. Toisaalta väitetään, että kapitalismi on hyvin vahva ja toisaalta niin heikko, että valtio voi tehdä sille mitä tahansa.

Sanon kokemukseen perustuen, että jos kaikkiin hintaongelmiin ja ylikysynnän aiheuttamiin kustannuskriiseihin olisi julkisen vallan toimenpiteiden haluttu puuttua täydellä painolla, olisi pitänyt siirtyä täydelliseen pakkoyhteiskuntaan, jossa olisi säännelty kaikkia toimintoja ja kaikkia asioita, jotka jollakin tavoin liittyvät asuntomarkkinoihin.

En usko, että kukaan tässä huoneessa olisi ollut valmis tekemään johtopäätökset tällaisesta yhteiskuntajärjestelmän muutoksesta. Vähäisemmällä toimenpiteillä lyhyellä tähtäyksellä ei ole asiaan voitu puuttua. Hallitus on tehnyt sellaisen johtopäätöksen ja linjanvedon, että asiaan pitää puuttua mutta normaalein reformistisin uudistuksin, joita on toteutettu ennätysmäisen tehokkaasti, määrätietoisesti, nopeasti ja syvälle käyvästi.

Keskusta on tietysti sekin vanhoissa juoksuhaudoissaan. Maapolitiikan merkitystä ei haluta vieläkään tunnustaa. Tämä on sellai-

nen keskustan akilleenkantapää asuntopoliitikassa, että ellei se pysty tässä suhteessa uudistumaan, sen uskottavuus jo pelkästään tästä syystä asuntopoliittikan hoitajana on maan raossa.

Ed. Juhantalo käytti mielenkiintoisen puheenvuoron, jossa hän totesi, että hallituksen ainoa myönteinen toimenpide asuntopoliitikassa liittyy asuntorahaston perustamiseen, jossa keskustalla oli — se todettakoon — rakentava rooli. Hän ei sitten kuitenkaan havainnut, että asuntorahaston perustaminen on se kivijalka, jonka varaan kaikki muut toimenpiteet, joita esittelin varsinaisessa puheenvuorossani, on rakennettu. Muun muassa koko se aravalainajärjestelmän uudistus, joka on osittain hyväksytty ja osittain hyväksytään vielä eduskunnassa tämän vaalikauden aikana, on seurausta niistä mahdollisuuksista joita asuntorahaston perustaminen antaa. Tätä ed. Juhantalo ei ymmärtänyt kiittää eikä ehkä ymmärtänyt myöskään syy-yhteyksiä riittävän syvällisesti, jotta olisi voinut kiitoksia antaa, tai sitten, mikä on tietysti vielä pahempaa, hän tietoisesti jätti asian ilman huomiota.

Asuntopoliittisessa keskustelussa ei paljoa ole uutta auringon alla. Kuitenkin vetäisin sen verran yhteen, että se peruskonsensus, joka pienellä etsinnällä löytyy erilaisten haukkumisten ja fraasien takaa, on kuitenkin myönteinen asia, ja uskon, että tältä pohjalta asuntopoliittikan peruslinjaa voidaan laajalla rintamalla viedä eteenpäin.

Ed. Kietäväinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Bärlundin vastauksessa todettiin tiivistetysti mm. se, että vaihtoehtoina asuntopoliitikassa ovat joko täysi säätely-yhteiskunta tai — hän ei sitä suoraan sanonut — markkinavoimien armoilla oleminen.

Mitä tulee hallituksen asuntopoliittikan arviointiin, vastauspuheenvuoroissa sitä on hyvin vaikea perusteellisemmin tehdä, mutta luonteenomaista asuntopoliitikalle on ollut se, että se on ollut erittäin tempoilevaa ja lyhytnäköistä. Valittaen täytyy todeta se, että hallitus ei ole kyennyt korjaamaan asuntopoliittisia ongelmia vaan on esimerkiksi heikolla talouspolitiikan hoidolla ongelmia entistäänkin lisännyt, ja asuntopoliitikasta on ollut paljon puhetta, mutta valitettavasti teot ovat jääneet vähäisiksi.

Toinen kommentti liittyy maapolitiikkaan. Tuntuu jotenkin ihmeelliseltä, että toisaalta hallitus toteaa, että ei säätely-yhteiskuntaa kannateta, mutta toisaalta maapolitiikassa esitetään toimenpiteitä, jotka ovat hyvin pitkälle säätely-yhteiskuntajärjestelmään kuuluvia. Saatetaan kysyä tässä yhteydessä perustellusti, miksi ei oteta käyttöön toimenpiteitä, joilla edistetään maapolitiikassa vapaaehtoisia toimenpiteitä. Tätä keskustelua on käyty pitkään, vastauksia toimintatasolla ei ole valitettavasti tullut.

Mitä sitten, herra puhemies, lopuksi asuntorahastoon tulee, se oli todella erinomainen esimerkki siitä, että yhdessä laajalla rintamalla asioita saadaan myönteisesti eteenpäin. Tämän tyyppistä asennetta ei valitettavasti asuntopoliitikan monien muitten suurten ongelmien yhteydessä ole näkynyt, ja se on valitettavaa. Tällaista laajempaa yhteistyötä toki tarvittaisiin, koska ongelmat ovat erittäin suuria.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmetyttää ministeri Bärlundin flegmaattinen ote asiaan ja niihin ongelmiin, joista on puhuttu muutaman tunnin ajan. Muka pieni fiilaus riittäisi asuntopoliitikassa niiden ongelmien korjaamiseen, jotka ovat tällä hetkellä mittavat? Näinhän asia ei voi olla. Tarvitaan todella syvälle käyviä, suuria remontteja, isoja uudistuksia, ennen kuin tästä yhdestä yhteiskuntaamme ehkä kipeimmin kouraisevasta ongelmatilasta päästään ulos.

Sikäli täytyy sanoa ministeri Bärlundin olleen urhoollinen, että hän näyttää ottaneen liki yksin vastuulleen ja harteilleen ne ongelmat ja virheratkaisut, joita on asuntopoliitikassa tehty viime vuosien aikana. Totuushan on se — ja nyt haluan vastuuta jakaa Bärlundin harteilta muillekin hallituksessa — että nimenomaan hallituksen virheellisestä talouspolitiikastahan paljon seuraavat ne keskeiset ongelmat, jotka koko tilannetta vaivaavat, ylikuumeneminen, hintojen raju nousu jnp. Pääsy tähän ongelmistoon on talouspolitiikassa, ja toissijainen syy vasta tulee asuntopoliittisten virheratkaisujen suunnalta.

Mitä vielä tulee maapolitiikkaan ja sen merkitykseen ja siihen, että keskusta muka kieltäisi sen merkityksen, näin ei ole. Me haluamme jopa tehostaa maanhankintatoi-

menpiteitä niillä alueilla, joilla maan saanti on ongelma asuntotuotannon kannalta. Eilen kerrottiin, että 30 miljoonaa kerrosneliömetriä on kaavoitettua rakennusmaata pääkaupunkiseudulla. Eivät sen käyttöä millään tavoin edistä ne maapolitiittiset ratkaisut, jotka tässä salissa muutama kuukausi sitten hyväksyttiin, eivät millään tavalla. Ministeri Bärlund, me haluamme keinoja ja toimenpiteitä, joilla tuon sorttisten rakennusmaareservien käyttöönottoa vauhditetaan, mutta emme halua, että koko Suomen läpi käydään sielläkin, missä asuntomaan saanti ei ole ongelma.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kietäväinen syytti ministeri Bärlundia mustavalkoisuudesta, kun tämä ei nähnyt mitään vaihtoehtoa täydellisen säätelyn tai täydellisen markkinoiden mukaan elämisen välillä — ed. Kietäväisen mielestä. Sitten hän sanoi, että ministeri Bärlund on epäjohtonmukainen, kun hän kannattaa maapolitiikkaa, vaikka se on säätelyä, vaikka ministeri Bärlund ei kannattanut täydellistä säätelijärjestelmää. Olen havaitsevinani jonkin loogisen ristiriidan mustavalkoisuudesta syytteleminen ja epäjohtonmukaisuudesta syytteleminen välillä, joten jompikumpi pitäisi valita.

Helsingin Sanomissa ollut lukumääräinen tieto on silkkaa roskaa sen kannalta, mitä pääkaupunkiseudulla pitäisi tehdä, koska tontit eivät ole niin helposti saatavissa rakentamisen piiriin. Vaikka olisivatkin, ne sijaitsevat kaupunkirakenteen kannalta aivan väärin. Varsinainen ongelma täällä on se, että meillä on radan varsissa rakentamatonta, kaavoittamatonta aluetta, jota ei voida kaavoittaa, koska sen hinta välittömästi nousisi eikä ole tapaa leikata tätä arvonnousua.

Ed. Zyskowiez (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pekkarinen puheenvuorossaan halusi jakaa asuntopoliittisesta tilanteesta vastuuta muillekin kuin ministeri Bärlundille, täsmensi, että muille hallituspuolueille, ei ainakaan keskustalle itselleen. Mutta eikö keskusta ollut mukana päättämässä rahoitusmarkkinoiden vapautumisesta? Kuten ed. Pekkarinen varsinaisessa puheenvuorossaan totesi, keskustankin piirissä ollaan sitä mieltä, että se sinänsä oli oikea ratkaisu.

Nykyinen korkotaso on kiistaton ongelma asuntopolitiikan kannalta. Se merkitsee omistusasuntojen hankintahinnan kohoamista liian korkeaksi. Olen kuunnellut sekä ed. Juhantalon että ed. Pekkarisen varsinaiset puheenvuorot ja ed. Pekkarisen äskeisen vastauspuheenvuoronkin, mutta edelleen jään miettimään ja itse asiassa kysymään, mitkä ovat keskustan lääkkeet tähän akuuttiin ongelmaan, jossa olemme. Olette tehneet välilyksymyksiä ja käyttäneet pitkiä puheenvuoroja. Mitkä ovat teidän reseptinne, joilla tähän polttavaan ongelmaan pystyttäisiin puuttumaan? Kun on viitattu siihen, että kyseessä on koko talouspolitiikka ja sen aiheuttama korkojen nousu, ei ainakaan sen suhteen ole keskustalla ollut mitään myönteistä esitettäväänään. Päinvastoin eduskunnassa keskusta on esimerkiksi budjettikäsittelyn yhteydessä esittänyt sen kaltaisia valtavia menojen lisäyksiä, jotka eivät ainakaan myönteisesti vaikuttaisi yleiseen korkotasoon.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskoviczille muutama kommentti: Ensinnäkin siitä ohjelmasta, jolla me haluamme korjata sekä talouspolitiikan virheitä että erityisesti asuntopolitiikan virheitä ja kurssin muutosta, löytyy tietoa puheenvuorosta, voin sen vielä toimittaa.

Mitä tulee siihen, että keskusta on ollut mukana rahamarkkinoiden vapauttamisessa, niin olemmekin olleet. Vuonna 1986 käynnistettiin se prosessi, jonka jatkumiseen tämä hallitus myötävaikuttii. Ei hallitus niitä päätöksiä tee, koska ne ovat Suomen Pankin päätöksiä. Mutta totta kai pankki tekee ne päätökset yhteistyössä ja -ymmärryksessä Suomen tasavallan hallituksen kanssa.

Mutta kun rahamarkkinat vapautettiin ja kun siinä tilanteessa olisi tarvittu tietyn sisältöistä finanssipolitiikkaa ja aluepolitiikan tehostamista, teki hallitus finanssipolitiikassa täsmälleen päinvastaiset ratkaisut, kuin siihen tilanteeseen sopivat, ja keskitti hajautuksen sijasta aluepoliittisissa ratkaisuissa, mistä seurasi se, että kysyntä rajusti lisääntyi. Kun samaan aikaan rahaa oli enemmän tarjolla, raha käytettiin asuntojen hankkimiseen, hinnat nousivat, karkasivat pilviin ja taivasiin, niin kuin kaikki hyvin tiedämme.

Mitä asuntomaan saantiin tulee ed. Soi-

ninvaaran puheenvuorossa, ymmärrän näin, että varmaankin niiltä osin ehkä tarkistamisen varaa Hesarin jutussa saattaa ollakin, ettei kaikki 30 miljoonaa kerrosneliömetriä ole sellaisenaan käytettävissä. Mutta jos vaikka kolmasosa, ed. Soininvaara, tuosta määrästä voitaisiin ottaa käyttöön — niin suurta virhettä Hesari ei tee, että se kolminkertaistaa virheen — jo sillä olisi asuntotuotantoa edistävä vaikutus.

Ed. Vähäkangas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Zyskoviczille: Minusta on outoa, että hallituspuolueen edustaja kyselee, mitä pitäisi tehdä asuntopolitiikan suhteen. (Ed. Zyskovicz: Kuvastaa tilannetta!) Oppositio on kysellyt, ja toivoisin, että ed. Zyskovicz voisi, kun se on mahdollista, kertoa, miten te näette nykyisen asuntopolitiikan, onko jokin olennainen merkitys esimerkiksi tukijärjestelmien suurella määrällä, kohtaantuuko teidän mielestänne asuntopoliittinen tuki oikealla tavalla ja miksei budjetissa ole mitään mainintaa siitä, mikä tavoitetaso hallituksella on asumisen suhteen yksilön tai perheen kohdalla. Siitä ei puhuta mitään.

Suorastaan ihmeellistä on se, että keskusta ja kokoomus kinastelevat asuntokustannuksiin liittyvistä asioista, mm. koroista. Teillähän on pankkivaltuusmiehet kummaltakin, ja he voisivat tehdä jotakin, jos heillä todellista halua on. Ed. Pekkarinen, Suomen Pankki on vielä eduskunnan pankki, mutta pankkivaltuusmiehetkin näyttävät juoksevan punn taakse piiloon, ettei heillä ole vastuuta. Minkä takia he siellä ovat?

Ed. Moilanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä peräänkuulutettiin lääkkeitä asuntopulaan. Eräs olennainen ongelma asuntopulassa on nimenomaan se, että vapaiden markkinoiden vuokra-asunnot puuttuvat. Esitin ryhmäpuheenvuorossani nimenomaan tähän lääkkeet. Jos näitä lääkkeitä käytettäisiin, vuokra-asuntopuolella ongelmat olennaisesti pienenisivät ja sillä tavalla asuntokysymyksen pullonkaula saataisiin melkoisesti poistetuksi. Lääkkeet olivat vuokrasääntelyn asteittainen purkaminen tai vähintäänkin lieventäminen, yhden kahden asunnon vuokratulon verovapaus, huoneenvuokralain epäkohtien korjaaminen ja mm. välivuokrausjärjestelmän toteuttaminen, jolla

nimenomaan turvattaisiin mm. vuokrasaatavat niissä tapauksissa, joissa vuokralainen laiminlyö velvollisuutensa.

Nimenomaan vuoteen 1972 saakka meillä oli vuokra-asuntoja tarjolla, mutta sen jälkeen, kun sääntely ja veromuutokset on toteutettu ja huoneenvuokralain epäkohdat on hyväksytty, meillä on ollut todellinen ongelma se, että niin pankit, liikelaitokset kuin vakuutuslaitoksetkin niin oikealla kuin vasemmallakin ovat luopuneet vuokra-asunnoista ja muuttaneet ne omistusasunnoiksi. Yhteiskunnan asuntotuotanto ei koskaan pysty yksin vastaamaan vuokra-asuntotarpeeseen.

Ed. Zyskiewicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähäkangas kyseli, mitä täällä kysellään, mutta kysellään edelleen.

Kovan rahan asuntomarkkinoilla keskeinen ongelma, kuten totesin, on siis korkea korkotaso ja siitä seuraava asunnon hankinnan kalleus, tietysti myös asuntojen liian korkea hintataso, mutta tällä hetkellä onneksi asuntojen hinta on menossa alaspäin. Kysyn edelleenkin, ed. Pekkarinen: Mikä on se keskustan lääke, jolla tämä korkean korkotason ongelma pystyttäisiin ratkaisemaan? Kuten totesin, se aivan keskeinen ongelma tässä suhteessa.

Mitä ed. Moilasen puheenvuoroon tulee, minäkin olen sitä mieltä ja myös ryhmäpuheenvuorossamme totesimme, että eräs perussyy ongelmalliseen tilanteeseen ovat vuokra-asuntomarkkinat, siis se, että meillä ei ole toimivia vuokra-asuntomarkkinoita. Kuten totesin, kymmeniätuhansia vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja on poistunut markkinoilta. Siitä on seurannut sellaisia paineita omistus-asuntopuolella, jotka pahentavat tietyllä tavalla sillä sektorilla tilannetta.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähäkankaalle ja samalla ed. Zyskiewiczillekin: Eivät Suomen Pankin pankkivaltuusmiehet voi olennaisesti vaikuttaa markkinarahan hintaan. He voivat, jos laskevat peruskorkoa entisestään, sitä kautta vaikuttaa markkinarahan hintaa, mutta markkinarahan hintaa nostavasti. Näinhän käytännössä tämä mekanismi toimii. (Ed. Zyskiewicz: Haluaako Vähäkangas, että nostetaan peruskorkoa?) Markkinahin-

taisen rahan hinta määräytyy lyhyesti sanottuna Suomen talouden tasapainottomuuden tai tasapainoisuuden perusteella. Nyt eletään tasapainottomuuden tilaa. Käytännössä siihen reagoi ensimmäisenä ja voimakkaimmin nimenomaan vapaa korko, ja se on noussut niihin lukemiin, missä se tällä hetkellä on.

Ed. Zyskiewicz kysyi, mikä on keskustan sanoma tähän. (Ed. Zyskiewicz: Niin?) Talouspolitiikan suunnan, ytimen, muuttaminen: velkaantumisen pysäyttäminen, finansseissa sellaisiin leikkauksiin meneminen, jotka myös sitä kautta edistävät talouden tasapainottamista, ja tuloratkaisujen sellainen avittaminen, joka myös omalta osaltaan luo edellytyksiä talouden tasapainottamiselle.

Arvoisa puhemies! Mielellään keskustelen ed. Zyskiewiczin ja Vähäkankaan ja muiden kanssa, mutta olisin toivonut, että ministeri Bärnlund, joka nyt on hieman flegmaattinen ehkä siitä syystä, että hän on poistumassa ministerin kuviosta, osallistuisi aktiivisesti tähän keskusteluun ja antaisi panoksensa. Jalkapallokentillä aikanaan hän antoi paljon voimakkaamman panoksen yhteiseen asiaan.

Ed. Zyskiewicz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähäkankaalle kuten ed. Pekkarinenkin toteaisin, että markkinakorko on sellainen tekijä, jota Suomen Pankin pankkivaltuusmiehet eivät niin vain muuttele. On esitetty se ajatus, että riittävän korkealla peruskoron nostolla kyettäisiin markkinakorkoja jonkin verran alentamaan, mutta se on tuskin se tie, jota ed. Vähäkangas suosittelee noudatettavaksi. (Ed. Pekkarinen: En minäkään!) Nyt kuulumme ed. Pekkarisen ratkaisun korkean koron aiheuttamiin asunnon hankinnan ongelmiin. Minäkin toivon, että esimerkiksi tällä hetkellä käytävissä tulopoliittisissa neuvotteluissa ymmärretään niissä neuvottelupöydissä tehtyjen ratkaisujen merkitys ja heijastus korkotasoon ja että siellä osoitettaisiin sellaista malttia, joka osaltaan olisi vaikuttamassa myönteisesti korko-ongelmaan.

Mutta ed. Pekkarisen puheet siitä, että leikataan menoja jne., ovat pelkkiä puheita. Ei ole eduskunnassa taidettu nähdä ainuttaakaan keskustan konkreettista ehdotusta siitä, miten esimerkiksi finanssipolitiikkaa pitäisi tiukentaa, mistä pitäisi valtion menoja vähentää ja supistaa. Päinvastoin, kuten sanoin, on nähty lukemattomia keskustan sel-

laisia ehdotuksia, jotka merkitsevät löysempää finanssipolitiikkaa ja sitä kautta entistä enemmän paineita koron nousuun.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuorossa talouspoliittisen ohjelman esittäminen ed. Zyskoviczille on vaateliaan puoleinen (Ed. Zyskovicz: Muutama säästökohde!) tehtävä.

Menneestä, siis ei syksystä 1990, vaan menneestä: Kyllä tasavallan hallituksen tehtävänä on tuoda esitykset sellaisiksi finanssipoliittisiksi ratkaisuiksi, joilla turvataan maan talouden tempoilematon ja tasapainoinen kehitys. Ne esitykset, joilla se on tähän saakka eduskuntaan tullut, ovat vieneet tilannetta entistä huonompaan suuntaan. (Ed. Zyskovicz: Pari säästökohdetta!)

Mitä keskustalaisiin näkemysiin tulee tässä asiassa, kun budjetin lähetekeskustelussa puolueen puheenjohtaja käytti puheenvuoron, hän kertoi, että mielestämme finansseja pitää leikata ja tuon leikkauksen ulkopuolelle ei saa jäädä mikään pääluokka, kuitenkin niin, että vähempiosaisien ja syrjäisten, vaikeimmassa asemassa olevien alueiden asioista ei leikata. Tässä hengessä me olemme olleet valmiita keskustelemaan aikaisemmin. Te ette ole pyytäneet noihin yhteisiin keskusteluihin. Meitä ei ole tarvittu. Te kerroitte, että hallitus hoitaa asiat yksin. (Ed. Zyskovicz: Paljonko leikataan asuntobudjetista?)

Ed. Jäätteenmäki: Herra puhemies! Suomi on rikas maa. Silti monen kansalaisen kipeänä arkipäivän ongelmana on asuminen ja tuntuu, että päivä päivältä yhä useamman. On helppo ymmärtää, miksi nuoret nousevat kapinaan nykyistä suuntaa vastaan. Sosiaalisuus ja yhteisvastuu ovat unohtuneet keski-ikäisiltä hyvätuloisilta hallitusherroilta, joiden omat asunto- ja opintolainat on jo maksettu. Ongelmat tuntuvat kovin kaukaisilta. Asuntojen hinnat ovat kohonneet hurjaa vauhtia. Neljässä vuodessa vanhojen kerrostaloasuntojen neliöhinnat ovat nousseet noin 70 prosenttia. Se on järkyttävä lukema, joka sopii kovin huonosti vakautuksella kiilotettuun viralliseen Suomi-kuvaan. Miettikäämme esimerkiksi, mitä ajattelee ensiasunnon säästäjä, jonka edessä kaksion hinta on kallistunut vuodessa runsaasti yli 100 000 markkaa. Hänen olisi pitänyt panna asunto-

tilille 10 000 markkaa kuukaudessa säilyttääkseen asemansa. Se on täysin mahdotonta. Useimmat nuoret eivät edes ansaitse kuukaudessa tuota summaa.

Suomessa onkin kasvava joukko kansalaisia, joille oman asunnon hankkimisen tavoite on muuttunut illuusioksi. On täysin käsittämätöntä, että yhteiskunta antaa tapahtua tämän kaltaisen uuden luokkajaon. Ehkä asumisongelman ydin on siinä, ettei sitä koeta koko kansan ongelmaksi. 2/3 kansalaisista asuu suhteellisen hyvin eivätkä asumiskustannuksetkaan ole kohtuuttoman suuret. On syytä pysähtyä ja kysyä, onko Suomesta tullut 2/3:n kansalaisyhteiskunta. Haluaako Suomi pitää huolta vain osasta kansalaisistaan, hyvinvoivista ja hyvätuloisista? Eikö löydy yhteisvastuuta ja vastuuntuntoa kantamaan huolta myös niiden ihmisten arkipäivän asumisongelmista, joilla ongelmana ovat asuntovelat, korkea vuokra, asunnon puute tai huono taso?

Keskeinen asuntopolitiikkamme ongelma, joka heijastuu etenkin nuorten kurjaan asuntotilanteeseen, on asumismuotojemme niukuus. Yhteiskuntamme ei ole missään historiansa vaiheessa panostanut todella tuntuvasi vuokralla asumiseen. Tässä yhteydessä on syytä kritisoida keskustankin asuntopolitiittista linjaa. Keskusta ei ole myöskään ollut riittävän aktiivisesti ajamassa monipuolista asuntotuotantoa. Myös meidän kahlitsijanimme on ollut omistusasumisen illuusio. Mutta olisi saattanut odottaa, että nyt vihdoinkin sosialidemokraatit, jotka muka ovat suosineet vuokra-asuntotuotantoa, olisivat voineet ja halunneet kääntää asuntopolitiikan suuntaa. Sitä ei ole kuitenkaan tapahtunut. Vuokra-asuntojen määrä on päinvastoin laskenut.

Tuntuukin, että Suomen yhteiskunnan nimienomaisena tarkoituksena on ollut ja on edelleenkin ylläpitää oman asunnon välttämättömyyden illuusiota ja niin vielä tänä päivänä kaikista puheista huolimatta. Tämä näkyy esimerkiksi asumismuotojen taloudellisessa tukemisessa. Valtion omistusasuntoihin suuntaama tuki on kuusi kertaa suurempi kuin vuokra-asumisen tuki. Ehkä vuokra-asumista olisi pitänyt tukea voimakkaammin jo keskustankin hallituskaudella, mutta nyt on jo viimeinen hetki.

Tämän päivän nuori ei enää välttämättä pidä ensisijaisena tavoitteena omistusasumis-

ta ja elämänikäistä sitoutumista asunnon maksuun. Tämä on hyvin luonnollista. Tämän päivän nuorilla on hyvässä muistissa oman isän ja äidin ponnistelut kerätä rahat asuntovelkojen maksuun. Eikä ihmisen henkisen hyvinvoinnin ja itsellisyysenkään kannalta ole hyväksi se, että elämän parhaita vuosia leimaavat vain asuntovelat, työ ja opintovelat ja siitä, minkä pitäisi olla arkielämän puitteina, tuleekin elämän sisältö ja kaiken päämäärä.

Mutta elämän arkipäivää monessa perheessä on tänä päivänä se, että asumiskustannusten kalleuden vuoksi joudutaan tinkimään muusta elämisen laadusta vuosina, jolloin lasten kasvatus vaatisi eniten aikaa, voimia ja varoja. Tällä on kielteinen vaikutus lasten kasvatukseen ja perheiden koossapysymiseen yleensä.

Varsinkin nuorten asunntilanteen tuntuva kohentaminen on tärkeää siitäkin syystä, että monissa suuremmissa kaupungeissa asuu todella huomattava joukko nuoria, jotka asuvat vanhempiensa luona eivätkä pääse itsenäistymään, koska vuokra-asuntoja ei ole tarjolla. Tämäkin vaikuttaa nuorten henkiseen tasapainoon. On tunnustettava, lainsäätäjänkin on tunnustettava, että kotona asuva yli 18-vuotias kansalainen on niin halutessaan aivan yhtä oikeutettu saamaan asunnon kuin muutkin. Jos nämä henkilöt luettaisiin asunnottomiksi, ei enää puhuttaisi 20 000:sta vaan 200 000 asunnottomasta.

Euroopan yhdentymisestä on tapana puhua jokaisen asian yhteydessä. Tässä se on myös hyvin paikallaan. Asunntilanteestamme ja suomalaisesta asuntopolitiikasta voi tulla kynnyskysymys Eurooppaan yhdyntälle Suomelle. Nykyisten asuntomarkkinoiden ehdoilla eivät ihmiset niin halutessaan voi saada työtä sieltä, mistä haluaisivat, eikä asumisen mieletön kalleus voi olla mitenkään myöskään teollisuuden etu. Kilpailukykyä pitäisi pystyä tarkastelemaan myös tästä näkökulmasta, ihmisen arkielämän näkökulmasta.

Yksi suuri kysymys on myös asuntojen korjaaminen. Meillä vanhojen asuntojen korjauksiin ei saada riittävästi valtion rahaa. Vuosittain pitäisi peruskorjata 60 000 asuntoa. Budjetissa on määräraha vain 6 500 asunnon perusparannukseen. Meillä puretaankin vanhaa ja rakennetaan uutta enemmän kuin missään muualla. Tämä yksipuo-

listaa asuntokantaa ja tulee samalla kansantaloudellisesti erittäin kalliiksi. Perusparannuksen alamäki alkoi kaksi vuotta sitten, kun valtio kavensi perusparantamista tarvitsevien asuntojen määrää puoleen aikaisemmasta.

Aivan oleellista on myös se, miten asukkaat voivat vaikuttaa yleensä asumiseen ja myös peruskorjauksen suunnitteluun, sen suorittamiseen ja valvontaan. Viime viikolla minulla oli mahdollisuus osallistua Herttoniemen asukasyhdistyksen tilaisuuteen ja kuulla siellä Siilitien ja Herttoniemen asukkaiden ongelmia. Ainakin Siilitien asukkaiden on mahdoton vaikuttaa asioihin sen jälkeen, kun peruskorjauksessa on täydellisesti epäonnistuttu. Heitä pidetään Helsingin kaupungissa täydellisesti hallintoalamaisina, joiden mielipiteelle ei anneta merkitystä. Näin on varmasti muuallakin Suomessa.

Mielestäni yksi suuri uudistusasia tulevaisuudessa onkin se, että vuokralaiset voivat paremmin vaikuttaa omaa kotiaan koskevien asioiden käsittelyyn ja järjestämiseen. Laajemminkin voi kysyä: Koska kuluttaja, vuokralainen ja asunnonhankkija, saa sanoa sanansa tärkeimmästä yksityisyyden alueestaan, omasta kodistaan, sen suunnittelusta ja rakentamisesta ja ympäristöstä?

Herra puhemies! Eilinen Helsingin Sanomat kertoo suunnitelmista vanhojen ja uusien aravavuokrien tasaamiseksi. Asukkaat, jotka ovat kerran maksaneet vuokran yhteydessä kotinsa, saivat nyt alkaa maksaa muiden asunnoista. Asia kirkastuu, kun ajattelee saman tehtäväksi omistusasunnoissa. Ylihinnasta ja korkeista koroista johtuvat uusien omistusasuntojen asumiskustannukset siirrettäisiin niille, jotka ovat hankkineet ja maksaneet kotinsa aikaisemmin. Kukaan meistä ei varmastikaan hyväksy sitä. Mutta nyt oikeudenmukaisuuden kaapuun verhoetaan aravavuokrien tasaamisessa asuntokeinottelun ja epäonnistuneen talouspolitiikan seuraukset. Tämä myös osoittaa, että painopisteen siirtoa vuokra-asumisen tukemiseen ei aiota suorittaa, vaan rahoja aiotaan vuokra-asumisen sisällä siirtää paikasta toiseen.

Herra puhemies! Asuntojen kalleuden lisäksi yksi suuri ongelma on siis kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute. Täällä on jo puututtu siihen, että ullakkohuoneet pitäisi saada vuokrakäyttöön. Minun mieltäni on askarruttanut tyhjillä asunnoilla keinottelu.

Asunto ostetaan tai ainakin se pitäisi ostaa asumistarkoitukseen. Yleensä asumisjärjestyksenkin mukaan asunto on tarkoitettu vain asumistarkoitukseen, ei konttoriksi tai tyhjillään pidettäväksi. Kuitenkin Helsingin kaupungin tilastokeskuksen arvion mukaan tällaisia tyhjiä asuntoja olisi Helsingissä vuoden 1987 lopussa ollut 3 000 kappaletta. Toisaalta Helsingin asuntokomitea on laskenut, että vuonna 1985 tyhjiä asuntoja Helsingissä oli 15 000 ja että vuoteen 2000 mennessä tyhjät asunnot Helsingin kaupungissa lisääntyisivät 30 000:een saakka. Mikäli nämä nyt tyhjillään olevat asunnot saataisiin vuokrakäyttöön, moni nuori saisi tätä kautta asunnon.

Täällä on jo monissakin puheenvuoroissa puututtu maakeinotteluun. Minusta nyt olisi aika puuttua myös tyhjiillä asunnoilla keinoitteluun. Se on aivan yhtä tuomittavaa kuin maakeinottelukin. Esitänkin, että hallitus tutkisi keinot, millä tavalla nämä pääkaupunkiseudun ja muidenkin sellaisten kaupunkien tyhjät asunnot, joissa vuokra-asutopulaa on, saataisiin asutokäyttöön. Yksi sopiva keino olisi säätää vuokra-asunnoiksi sopiville asunnoille haittaverot sellaisilla paikkakunnilla, joilla vuokra-asutopulaa on. Haittaverot voitaisiin asettaa niille tyhjiille huoneistoille, joita on pidetty tyhjinä ehkäpä kuuden kuukauden ajan, ja se voisi olla vaikkapa 10 prosenttia asunnon arvosta.

Ed. Astala: Arvoisa puhemies! Havaitsin asuntoministeri Bärlundin, joka nyt ei ole paikalla, äsken käyttämästä puheenvuorosta erään nimihämäännöksen, erään nimiharhan. Ministeri Bärlund ei ole ilmeisesti ministeri-kiireittensä johdosta ehtinyt vielä tiedostamaan, että meidän ryhmämme on nimeltään vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ja me olemme vasemmistoliittolaisia. Toivon mukaan sosialidemokraattikin voi oppia, että me olemme vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ja me olemme vasemmistoliittolaisia. Kovalle se muuten näyttää ottavan!

Hallituksen tavoitteet voivat olla oikean suuntaisia ja jokin yksittäinen toimi voi olla onnistunut, mutta ydin koko asuntopolitiikassa on tietenkin itse asuminen. Prosentit eivät asu, asuntorahastossa ei voi asua, ja pyrkimys asuntoon ei ole vielä asunto.

Totuus on se, että asunto-ongelmaisten ongelmat jatkuvat ja asumiskustannusten osalta ne syvenevät ja ovat jo syventyneet.

Asunnottomat ovat edelleen asunnottomia, nuorilla ja opiskelijoilla on huutava pula asunnoista, joissa heilläkin olisi varaa asua. Kun asunnottomia arvellaan olevan noin 17 000, heitä lieene ainakin 170 000, jos kaikki ns. piiloasunnottomatkin otetaan lukuun. Ei näissä kansalaisten arvioissa ole mitään yliampuvaa. Minusta tuntuu, että ministereiden on vaikea tiedostaa, että kansalaiset puhuvat omissa asioissaan varsin syvällisesti ja varsin totuudenmukaisesti, koska he itse juuri tuntevat oman asiansa. Asuminen on perusoikeus. Se on vasemmistoliiton mielestä varmistettava perustuslaissa.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa voisi puuttua moneenkin asiaan eikä vähiten esimerkiksi peruskorkojen nostamiseen, mihin pankkivaltuusmiesten puheenjohtajan, ed. Pystysen ehdotus peruskorkoputkesta tähtäsi. Repimättä sitä kokonaan auki tässä yhteydessä totean kuitenkin, että kaikki peruskorkosidonnaiset lainat eivät ole suinkaan samanhintaisia. Todennäköisesti viimeisimmissä peruskorkosidonnaisissa lainoissa peruskoron päälle tuleva prosentti on paljon korkeampi kuin joissakin vanhemmissa lainoissa. Vaikka ne ovatkin peruskorkosidonnaisia, niissä siis on jo myönnettäessä otettu huomioon markkinakorkojen silloinen taso. Peruskoron korottaminen olisi lahja pankeille, jotka ovat pelanneet pörssissä ja ostaneet vallattuja nurkkia, ikään kuin niillä olisi ollut varma totovihje.

Haluan kuitenkin tässä yhteydessä varsinaisesti puuttua toiseen asiaan ja itse asiassa nostaa sen omassa puheenvuorossani päällimmäiseksi. Asuntotuotantolain mukaisten käyttö- ja luovutusrajoitusten päätyttyä vuokratalon omistajalla on voimassa olevien säännösten mukaan oikeus omaisuutensa muuttamiseen rahaksi. Hän voi siis esimerkiksi myydä omistamansa vuokra-asunnot omistusasunnoiksi.

Nykyistä vuokra-asutokantaa koskevat käyttö- ja luovutusrajoitusajat ovat 27 tai 45 vuotta. 1970-luvun runsas vuokra-asutotuo- tinto kuuluu lyhyemmän rajoitusajan piiriin. Lähivuosina alkavat vapautua rajoitusten piiristä vanhemmat vuokratilat ja vuosikymmenen loppupuolella suuressa mitassa 1970-luvulla lainoitettut kohteet. Osa näistä kohteista on vakuutusyhtiöiden, pankkien, teollisuuslaitosten ja vastaavien eli muiden kuin

kuntien ja yleishyödyllisten yhteisöjen omistuksessa.

Näiden omistajien ensisijainen toimiala ei ole asuntoasioiden hoitaminen, joten niillä ei voida olettaa olevan juurikaan kiinnostusta säilyttää asuntoja rajoitusaikojen loputtua vuokra-asuntoina. Varsinkin milloin talot sijaitsevat keskeisillä tonteilla, on sangen todennäköistä, että ne pyritään realisoimaan.

Koska vuokra-asuntojen osuus asuntokannasta on vähentynyt koko 1970- ja 1980-lukujen ajan ja vuokra-asuntojen puuttuminen on vakava ongelma, on välttämätöntä pyrkiä säilyttämään olemassa oleva yhteiskunnan tukema vuokra-asuntokanta vuokra-asuntoina. Vuokra-asuntojen lisärakentaminen ei helpota pulaa, mikäli se riittää vain korvaamaan poistumaa. Käyttö- ja luovutusrajoitusten poistuminen on siksi estettävä.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto onkin tehnyt aloitteen, jonka tarkoituksena on jatkaa valtion osalainoittamien vuokratalojen ja vuokra-asuntojen käyttö- ja luovutusrajoituksia 20 vuodella. Siten estettäisiin asuntojen myyminen omistusasunnoiksi rajoitusten päättyessä. Tarkoitus on säilyttää vuokra-asuntokanta. Meidän ehdotuksemme ei rajoita mahdollisuutta vuokra-asunnon omaksi lunastamiseen. Vaikka sekin tavallaan vähentää vuokra-asuntokantaa, sen merkitys näyttää kuitenkin vähäiseltä.

En ole havainnut, että hallitus toistaiseksi olisi ryhtynyt toimiin käyttö- ja luovutusrajoitusten jatkamiseksi 20 vuodella. Mikäli asuntoministeri olisi paikalla, kysyisin häneltä, aikooko hallitus näin tehdä. Minusta asia kuitenkin edellyttäisi hyvinkin kiireellistä ratkaisua. Rajoitusten jatkaminen tuskin onnistuu enää siinä vaiheessa, kun vuokra-asuntoja ollaan laajamittaisesti myymässä ja koko tämä karmeus paljastuu.

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Ensinnäkin kannatan ed. Aittoniemen tekemää ehdotusta perustellusta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Asuntoasiat ovat eräs kansalaistemme tärkeimmistä kysymyksistä, sillä onhan asunto täysin välttämätön elämän perusedellytys täällä pohjoisilla leveysasteilla. Näin ollen huoli kansalaisten asuntotilanteesta ei koskaan ole aiheeton. Voidaan kuitenkin täydellä syyllä väittää, että keskustapuolueen toi-

mesta tehty välikysymys ampuu oikeilla aseilla osin väärääkin taulua.

Tarkoitan tällä sitä, että syyttäessään hallitusta niin asunto- kuin korkopolitiikankin huonosta hoidosta kohdistaa keskustapuolue arvostelun osittain väärään osoitteeseen. Väkisinkin tulee mieleen parin vuoden takainen keskustan temppu, kun silloinen eduskunnan pankkivaltuusmies, keskustan puheenjohtaja, oli nostamassa Suomen Pankissa peruskorkoa ja samana päivänä silloinen puolue oli tekemässä välikysymystä peruskoron nostamisesta. Tältä pohjalta nämä välikysymykset jäivät himmeään valoon.

Asuntopolitiikan johdon voidaan vielä väittää valtaosaltaan olevan hallituksen ohjailtavissa, mutta korkopolitiikkaan sillä on ainoastaan rajalliset vaikutusmahdollisuudet. Korkopolitiikka taasen säätelee pitkälti ne puitteet, joissa asuntopolitiikkaa pystytään harjoittamaan. Näin ollen korko on tärkeä työväline harjoitettaessa maamme asuntopolitiikkaa.

Maassamme on tällä hetkellä korkea peruskorko. Niillä henkilöillä ja perheillä, jotka ovat kuitenkin onnistuneet lainan turvin hankkimaan itselleen asunnon, on tällä hetkellä useissa tapauksissa todella merkittäviä taloudellisia ongelmia. Lainojen lyhennykset ja korot vievät perheen kokonaistuloista valtaosan. Tätä tilannetta ei voida pitää oikean suuntaisena, sillä asunto on ainoastaan yksi elämän perusedellytyksistä ja sen takia siitä ei saisi muodostua perheiden ainoa merkittävä elämäntehtävä koko aktiivivaiheen ajaksi. Tämä on tällä hetkellä kuitenkin valitettava tosiseikka, sillä useat perheet maksavat asuntolainojensa korkoja ja lyhennyksiä 15—25 vuotta, eli juuri sen ajan, jonka kuluessa perhe kasvattaa lapsensa täysi-ikäiseksi ja perheen vanhemmat ovat parhaassa työiässä. Nykyisen kaltaisen vääristyneen asuntojen hintatason voidaan perustellusti väittää haittaavan perheiden normaalia elämää ja jopa vaarantavan monissa tapauksissa perheen tasapainoisen elämän ja lasten kasvattamisen vanhempien joutuessa keskittämään kaikki voimavaransa velkojen maksamiseen.

Suomeen on jo muodostunut jatkuvasti kasvava joukko henkilöitä ja perheitä, joiden lainatilanne on käynyt tuloihin nähden ylivoimaiseksi hoitaa normaalein järjestelyin. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli kyseessä olisi yritys, voitaisiin se tässä tilanteessa

julistaa konkurssitilaan. Valitettavasti yksityisen henkilön tai perheen kannalta tilanne ei ole yhtä helposti järjestettävissä, vaan siihen täytyy löytyä jokin järkevämpi ja nykyisiä hoitokeinoja parempi ratkaisu. Tätä silmälläpitäen onkin julkisuudessa esitetty ajatus ulkomaisten mallien mukaisesta osittaisesta lainojen anteeksiantojärjestelmästä sellaisille henkilöille, jotka eivät enää pysty ylivelkaantumisen takia suoriutumaan veloistaan ja niiden koroista. Hallituksen kaavailuja kyseisen kaltaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi myös Suomeen on tervehdittävä tyydytyksellä ja pidettävä hanketta todella viime hetkessä käynnistettynä.

SMP:n eduskuntaryhmä esitti huhtikuun lopulla käydyssä välikysymyskeskustelussa samasta aiheesta ajatuksensa maatilalainojen vakautuslainan tyyppisestä lainajärjestelmästä myös asuntovelallisille. Lainojen osittaista anteeksiantoa merkitsevän lain säätäminen on esittämämme tyyppinen toimenpide, mutta uskomme, että siitä on vaikea saada riittävän laajamuotoinen, jotta se auttaisi kaikkia lainavaikeuksissa olevia asuntovelallisia. Tämän takia uudistamme edelleenkin ajatuksemme asuntolainojen vakautuslainajärjestelmän luomisesta suunnitellun lainojen anteeksiantojärjestelmän rinnalle. Yhdessä nämä kaksi järjestelmää loisivat riittävän monipuolisen vaihtoehtomahdollisuuden niille henkilöille, jotka ovat tällä hetkellä täydellisessä umpikujassa asuntolainojensa kanssa. Yhteiskunnan auttavan käden ojentaminen tässä tapauksessa on huomattavasti parempi ja inhimillisempi vaihtoehto kuin se, että asuntovelallinen joutuu myymään asuntonsa nopeasti, monissa tapauksissa alihintaan, ja menettäen erään elämänsä kiinnekohdista.

Mielestämme hallituksen merkittävin laininlyönti korko- ja asuntopolitiikan järkevässä hoitamisessa on se, ettei hallitus riittävän ponnekkaisesti ja nopeasti ole ottanut ohjia käsiinsä pankkitoiminnan harjoittamisessa maassamme. SMP:n mielestä tulisi pikaisesti luoda lainsäädäntö, jolla pankkien yksipuoliset lainaehtojen muuttamiset, ylikorkeat korkomarginaalit, asuntokaupan kytkeminen luottokauppaan ja käsistä riistäytynyt osakekeinottelu saadaan lainsäädännöllä järjestykseen. Pankeista ei saa tässä maassa muodostua valtioita valtiossa, vaan niiden tulee olla normaaleja yrityksiä muiden

yritysten joukossa. Suomesta ei voi muodostua toista Sveitsiä, jossa pankit ovat merkittävä elinkeinohaara koko valtion mittakaavassa. Tämän takia pankeille tulee antaa vain se osuus talouspolitiikkamme ohjausvalasta, mikä niille niiden koon ja merkityksen huomioon ottaen kuuluu.

Lisäksi pankit tulee saada samalle viivalle ja samojen lainalaisuuksien piiriin, kuin muutkin yritykset lainaehtojen noudattamisessa. Ei voida sallia sellaista toimintaa, mitä pankit ovat viime kuukausina harjoittaneet. Mikäli joku muu yritys olisi rikkonut toimitus- tai kauppaehtojaan yhtä räikeästi, se olisi ajat sitten tuomittu oikeudessa korvauksiin vastapuolelle. Näin lienee vaarassa käydä myöskin pankeille. Mutta pelkkä oikeudessa tappion kärsimisen uhka ei ole riittävä pelote pankeille lainaehtojen tinkimättömäksi noudattamiseksi. Ongelmana on se, että velalliset joutuisivat käymään kalliita ja vaikeita oikeudenkäyntejä pankkeja vastaan, ja tähän ei suinkaan kaikilla velallisilla ole taitoa, uskallusta ja varoja.

Hallituksen asunto-olojen kehittämissuunnitelmassa on luvattu hoitaa asunnottomien, nuorten ja muiden asuntopolitiikan erityisryhmien tilanne kuntoon istuvan hallituksen aikana. Välikysymys on oikeassa siltä osin, kuin se väittää tässä tavoitteessa epäonnistuneen ainakin osittain. Maassamme ei valitettavasti ole onnistuttu poistamaan täydellistä asunnottomuutta eikä hoitamaan nuorten asuntoasioita kuntoon.

Nuorten asuntojen kohdalla syy-yhteydet ovat täysin samat kuin yleisenkin asuntopolitiikan kohdalla eli virheellinen korkopolitiikka. Nuoret tarvitsisivat oman asunnon hankkimisessaan vielä normaaliakin edullisempia lainaehtoja, mutta tämän tyylinen toiminta ei ole suinkaan pankkien nykyisten toimintaperiaatteiden mukaista.

Asunnottomien asunto-ongelman hoitamiseen tarkoitettujen määrärahojen tosiasiallinen vähentäminen on ollut todellakin lyhytnäköistä politiikkaa. Kyseisten määrärahojen on annettu alentua huolimatta siitä, että varoja tähän toimintaan on lypsetty mm. Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroista pienentäen vapaaehtoista sosiaalityötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä supistuneen avustushuolimattomuuden muodossa. Tälle politiikalle ei SMP:n mielestä löydy mitään perustelua.

SMP on esittänyt koko istuvan hallituksen toiminta-ajan siellä mukana ollessaan asuntolainojen korkojen vähennysmenettelyn uudistamista. Olemme esittäneet sellaista järjestelmää, että nykyisestä perhesuhteisiin sidotusta asuntolainojen korkojen vähennys-oikeudesta siirryttäisiin henkilökohtaiseen vähennysoikeuteen. Näin menettelemällä päästäisiin eroon mm. erittäin epäoikeudenmukaiseksi koetusta avopareja suosivasta järjestelmästä.

Mikäli jokaisella verovelvollisella, jolla on asuntolainaa ja siitä aiheutuvia korkokuluja, myönnettäisiin yhtä suuri korkojen vähennys-oikeus vuosittaisessa verotuksessa, pystyttäisiin järjestelmä saamaan oikeudenmukaiseksi kaikkia kansalaisia kohtaan. Tätä järjestelmää tulisi luonnollisesti täydentää siten, että lapsia pääasiallisesti huoltavalle henkilölle myönnettäisiin hänen henkilökohtaiseen asuntolainojen korkojen vähennysoikeuteensa lapsikorotus. Tällä hetkellä tulisi mielestämme henkilökohtaisen asuntolainojen korkojen vähennysoikeuden olla 22 000 markkaa henkilöltä. Lisäksi tulisi mielestämme tarkistaa päätös, jolla korkojen vähennys-oikeutta pienennetään nykyisestä 85 prosentista 80 prosenttiin kaikkien asuntolainojen korkokulujen määrästä.

Herra puhemies! Asuntopolitiikka on eräs merkittävimmistä kansalaisten jokapäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tällä hetkellä asuntopolitiikasta vastaa ympäristöministeriö ja siellä erillinen osasto. Tästä järjestelmästä on ollut seurauksena se, että asuntopolitiikka on tunnuttu koettavan ympäristöministeriössä eräänä sen sivutoiminta-alueista. Hyvänä esimerkkinä tästä arvoasetelmasta on se, että istuva ympäristöministeri on ollut merkittävästi kiinnostuneempi rantojen ja soiden suojelemisesta kuin ihmisten asuntotarpeen tyydyttämisestä. Näin ei mielestämme voi olla ja tämän takia tulisi vaalien jälkeiseen hallitukseen välttämättä saada erillinen asuntoministeriö ja asuntoministeri. Tällä tavalla voitaisiin koota asumiseen liittyvät asiat yhden katon alle ja myöskin osoittaa tästä politiikasta täydellinen vastuu kyseiselle ministeriölle. Uskomme, että tällä toimenpiteellä pystyttäisiin merkittävästi tehostamaan ja johdonmukaistamaan maassamme harjoitettava asuntopolitiikkaa.

Ed. Almgren: Herra puhemies! Kun Kristillisen liiton eduskuntaryhmä viime

huhtikuussa teki näistä samoista kipeistä asioista välikysymyksen hallitukselle, niin muista elävästi sen, miten esimerkiksi sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän ryhmäpuhuja ed. Joenpalo sanoi, että: "Hyvä Kristillisen liiton eduskuntaryhmä, teidän osoitteenne on väärä! Teidän pitäisi syyttää pankkeja!" Hänen todistelunsa kulki siihen suuntaan, että meidän olisi pitänyt rynnätä Aleksanterinkadun keisareitten työhuoneisiin, ryskyttää ovia ja tarttua rinnasta kiinni ja sanoa, että: "Mitä te olette tehneet?"

Tänään SMP:n ryhmäpuheen esittänyt ed. Aittoniemi todisteli saman kaavan mukaan. Eihän se näin käy! Ei pankkiireita saa tuonne istumaan, missä ministeri Bärhund istuu! Se on tasavallan hallitukselle tarkoitettu paikka. Ja parlamentarismiin ikivanhoihin sääntöihin kuuluu se, että edustajat voivat saada välikysymykselle vain hallituksen vastauksen. Jos haluamme muutoin lähestyä pankkeja, niin menemme ja pyydämme vastaanoton, lähetämme avoimen tai suljetun kirjeen, mutta tähän huoneeseen on turha yrittää saada heitä vastaamaan, he eivät pääse tänne. Tällaiset parlamentarismiin alkeet täytyy pitää mielessä silloin, kun puhutaan asioista, joita tässä huoneessa ratkaistaan.

Sitä paitsi olen havainnut, että yksityiset kansalaiset, jotka ovat joutuneet vaikeuksiin asuntopoliittisissa asioissa, ovat käyttäneet suoraa vaikuttamisen menetelmää, vieläpä hyvin menestyksellisesti, paljon menestyksellisemmin kuin oppositio on pystynyt vaikuttamaan hallitukseen. Kansalaiset, jotka ovat joutuneet korkojensa vuoksi vaikeuksiin, ovat menneet ja haastaneet pankit oikeuteen. Olemme saaneet havaita, että pankit ovat peräytymässä, jotkut jopa perääntyneet. Jospa me saisimme saman kaltaisen reaktion aikaan silloin, kun on kysymys hallituksesta, niin että se edes myöntäisi jotakin, mutta ei reaktiota taida tulla.

RKP:n ryhmäpuhuja ed. Lax sanoi, että välikysymys on tehty väärään aikaan. En ole koskaan runsaan 11 vuoden aikana tässä huoneessa havainnut, että hallitus olisi erinomaisesti rakastunut opposition tekemään välikysymykseen, oli ajankohta mikä tahansa. Eihän hallitus koskaan pidä siitä, että siltä kysellään. Se haluaa hallita. Sekin on eräs kansanvaltaisesti hallitun maan toimintaperiaatteista.

Me joudumme kuitenkin nojautumaan siihen, mitä valtiopäiväjärjestys sanoo. Jos haluaa tehdä kysymyksen, niin tehkoon sen tietyssä muodossa ja esittäköön eduskunnan puhemiehen kautta valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi. Kokonaan toinen asia on se, mitä hallitus pystyy tekemään. Mehän olemme näinä päivinä saaneet nähdä sen ja koko kansakuntaa on riemasututtu sillä, kuinka hallituspuolueet ensin repivät rikki budjetin, tekevät monen sadan miljoonan aukon ja kun pitäisi löytyä saumaajia, niin ei löydy. Ei edes sitä tiedetä, kuka on aiheuttanut 3 markan ongelman. Televisiossa haastatellut hallituspuolueiden eduskuntaryhmien edustajat olivat epä tietoisia siitä, kuka on esittänyt 10 markan korotusta päivähoitomaksuihin tai poliklinikkamaksuihin. Kummallinen asia.

Arvoisa puhemies! Etten unohtaisi, niin kannatan ed. Moilasen tekemää ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodosta.

Sanainflaatio on poliittisen kielen häirikö. Ylisanojen vuolas käyttö vie terän voimakkaimmiltakin ilmaisuilta. Uusia, meheviä ja voimalatausta sisältäviä sanontoja ei yksinkertaisesti enää taida olla. Yksi poliittisesti kulunut ja inflaation kärsinyt termi on katastrofi. Sitä on kuitenkin nyt pakko käyttää, kun puhutaan asuntopoliittisesta tilanteesta. Eihän ministeri Bärklundkaan halunnut väheksyä edessä olevia ongelmia.

Asuntopoliittinen kriisi koetaan säännöllisin väliajoin. Vuodesta 1987 lähtien asunto-ongelmat ovat tulleet esiin tavalla, jota voidaan mielestäni kuvata juuri sanalla katastrofi. On syntynyt koko kansantaloudelle kalliiksi käyvä tilanne, jonka korjaaminen kestää monia vuosia. Voiko ongelma, josta käytän nimitystä katastrofi, olla pahempi kuin tämänhetkinen asuntopoliittikka, jää tulevien sukupolvien koettavaksi. Tietysti jokainen meistä toivoo, niin ministeri, koko hallitus kuin eduskuntakin, että meneillään olevaa kurjuutta ei enää koskaan saataisi ainakaan pahemmaksi. Epätoivoinen asunnon hankkija sekä ylikalliissa asunnossa asuva ja sen hankkimisen aiheuttaman velkataakan alla puristuksissa oleva kansalainen ei voi enää edes kuvitella vaikeampaa tilannetta kuin nyt vallitseva.

Onkohan hallituksen väreillä ja väriyhdistelmillä enää mitään merkitystä? Auttaako valkoinen, sininen, sinipunainen, punamusta,

vihreä tai mikään muukaan? Lähitulevaisuus näyttää, mitä tasavallan arkirahvas asuntokurjuudesta ja muista ongelmista kärsivä, ajattelee. Jos äänestysviikkaus maaliskuussa pidettävissä vaaleissa jää alhaiseksi, poliittiset päätöksentekijät saavat kuulla selväsanaisen vastauksen.

Vuodet 1987 ja 1988 ovat luoneet perustan nykyiselle katastrofaaliselle tilanteelle. Asuntojen hinnat nousivat koko maassa noin 50 prosenttia vuoden 1986 tasosta, pääkaupunkiseudulla 60—70 prosenttia. Yli yleisen kustannustason tapahtunut hinnan nousu merkitsi yksin 1988 noin 10 miljardin markan lisälaskua asunnon ostajille. Kertautuminen on jatkunut. Jotkut tilaston tekijät ovat kirjoittaneet, että asuntolainoja otettiin vuonna 1988 noin 60 miljardia markkaa ja koko asuntolainamäärä nousi silloin noin 150 miljardiin markkaan. Yksinkertainen prosenttilasku osoittaa, että prosenttiyksikönkin nousu lainakoroissa merkitsi jo silloin huikeata lisälaskua asuntovelallisille.

Myyntihinnat nousivat 30—40 prosenttia korkeammiksi kuin todelliset rakennus- ja tonttikustannukset. Vuonna 1979 keskimääräisellä vuositulolla sai pääkaupungissa asuinpinta-alaa 18,5 neliometriä ja Tampereella 24,5; toisin sanoen jo jonkinmoisen yksión. Vastaavat luvut olivat vuonna 1989 Helsingissä 9 neliometriä — toisin sanoen sen kokoinen huone kuin meillä edustajilla on työhuoneena — ja Tampereella 15 neliötä.

Vuoden 1988 ja kevään 1989 aikana istui, saamani tiedon mukaan, herra asuntoministeri, kahdeksan erilaista, osin päällekkäistä työtä asuntoasioissa tekemää virallista toimikuntaa tai työryhmää. Mitkä ovat niiden aikaansaamat konkreettiset tulokset? On ollut valoisampiakin aikoja. Suhteelliset asumismenot alenivat jatkuvasti vuoteen 1986. Joitakin vuosikymmeniä sitten asumismenot olivat lähes 30 prosenttia käytettävissä olevista tuloista. Vuoteen 1986 mennessä oli päästy 16 prosenttiin. Hyvään kehitykseen vaikutti silloin asumisen vakiintuneisuus omistusasuntopuolella. Vuokrat olivat 1960-luvun alusta lähtien reaalisesti alentuneet. Epäilemättä asumistuki oli myös vaikuttanut myönteisellä tavalla.

Suotuisalta vaikuttanut kehitys pysähtyi vuosien 1987—88 aikana eli tämän hallituksen kahtena ensimmäisenä toimintavuonna.

Mikään salaisuus ei voi olla, että juuri tähän hallitukseen, sosialidemokraattien ja kokoomuksen, kahden suuren poliittisen puolueen, muodostamaan hallitukseen, jossa lisänä ovat olleet RKP ja aivan näihin aikoihin asti myös SMP, suuntautui erittäin vahvoja odotuksia. Kävihän niin, että melkeinpä ennakkoluulottomalla tavalla työ ja pääoma kohtasivat siten, että oli lupa odottaa synergiaa juuri asuntopolitiikan hoitamisessa.

Arvoisa puhemies! Onkohan pettymystä koskaan koettu asuntovelallisen puolella yhtä rajuna kuin tänään?

Ed. Kietäväinen: Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikan ongelmiin on huomattavasti vaikuttamassa yhtäältä talouspolitiikkamme epäonnistuminen ja toisaalta kyvyttömyys pitkäjännitteeseen asunto-ongelmien ratkaisemiseen. Keskeisesti ongelmia kärjistää myös aluepolitiikan monella tapaa tapahtunut vesittyminen. Syylliseksi on turha nimetä ketään yksin, ei edes ministeri Bärlundia, joka on ollut urheasti kuuntelemassa keskustelua. Vastuuta asunto- ja talouspolitiikan ongelmista kantaa koko maan hallitus ja rehellisesti tunnustaen omalta osaltaan myös oppositio ainakin kansalaisten silmissä. Myös koko eduskunnan toimintoja on seurattu: mitä tässä on pyritty tekemään ja mitä on saatu aikaan.

Ongelmana on ollut myös se, ettei neuvotteluja hallituksen ja opposition välillä ole kyetty edes aloittamaan näiden poikkeuksellisen vakavien talouspoliittisten ja asuntopolitiittisten ongelmien ratkaisemiseksi. Näissä kysymyksissä tarvittaisiin laajaa yhteistyötä, ennakkoluulottomuutta ja halua tehdä tarpeellinen eli riittävän perusteellinen remontti talous- ja asunto-ongelmiemme ratkaisemiseksi.

Tämän yhteistyön puutetta on syytä ihmetellä, sillä se ainoa kerta, jolloin hallitus teki yhteistyötä keskustan kanssa, tuotti hyvän lopputuloksen: ratkaisun asuntorahastosta, jota ministeri Bärlund on tämän keskustelun yhteydessä kiittänyt, eikä syyttä. Myös keskustan näkökannalta tuo yhteistyö oli esimerkillistä. Kysyä sopiikin, miksi tätä yhteistyötä ei ole oltu halukkaita hallituksen taholta jatkamaan, koska on aivan ilmiselvää, että monet näistä ongelmista erityisesti talouspolitiikan mutta myös asuntopolitiikan

alalla vaatisivat laajempaa rintamaa, laajempaa pohjaa niiden ratkaisemiseksi.

Hyvin ongelmallinen on asuntoasioissa ollut myös kuntien rooli. Se on monessa suhteessa asuntopolitiikassa ollut keskeinen, ja viime aikoina on käyty aika avointa keskustelua useammallakin taholla siitä, että tätä roolia tulisi vielä vahvistaa. On vaadittu mm. subjektiivisten oikeuksien laajentamista asunnon järjestämiseksi kaikille asunto-ongelmista kärsiville ja tätä kautta tämän ongelman siirtämistä kuntien tehtäväksi.

Mitä tulee kaavailuihin subjektiivisten oikeuksien laajentamisesta asunto-ongelmien ratkaisemiseksi, on syytä todeta, että se ei missään nimessä niin kuin subjektiiviset oikeudet hyvin laajasti käytettyinä yleensäkin ratkaise mitään ongelmaa. Kun elämme tilanteessa, jossa käytettävissämme on rajalliset resurssit myös kuntatasolla, merkitsee subjektiivisten oikeuksien kautta annettu etu jollekin ryhmälle aina sitä, että muiden ryhmien etuja joudutaan leikkaamaan. Lopputuloksena on myös se, että kuntien mahdollisuudet uskottavaan pitkäjännitteeseen toimintaan ja kunnissa nähtyjen ongelmien hoitamiseen siinä tärkeysjärjestyksessä, mihin ne kunnallisen itsehallinnon puitteissa on asetettu, koko ajan vaikeutuu. On myös selvää, että tämä jäykistää ja byrokratisoi yhteiskuntaa.

On selkeästi todettava, että asuntopolitiikan päävastuu on valtiolla ja sen tulee olla myös valtiolla. Valtiovallan ei tule vastuutaan paeta kuntien selän taakse, mitä keskustelu mm. subjektiivisista oikeuksista tässä yhteydessä merkitsisi, etenkin kun tahtoo olla niin, että näitten uusien tehtävien hoitamiseen ei olla halukkaita kunnille riittäviä voimavaroja osoittamaan.

Kuntien rooli asuntopolitiikassa on ongelmallinen. Yhtäältä odotukset ovat luonnollisesti korkealla ja toisaalta keinot vähissä, ja vähiäkin keinoja on valtiiovallan taholta leikattu. Esimerkiksi käy se, että hallitus on useamman kerran toimikautensa aikana kävellyt kuntien asunto-ohjelmien yli ja rikkonut niissä asetetut tärkeys- ja kiireellisyysjärjestykset. Tämä on luonnollisesti vaikuttanut siten, että kuntien mahdollisuudet johdonmukaiseen asuntopolitiikkaan omalta osaltaan ovat olennaisesti vähentyneet.

Myös kunnille annettuja lupauksia on lukuisia kertoja rikottu. Vuokra-asunnon

hankinnan korkotuki on tästä valitettava esimerkki. Ensin luvattiin, että kunnille rahoitetaan kaikki kohteet, jotka kunnat tämän järjestelmään piiriin haluavat ulottaa. Sittenmin todettiin, että määrärahoja osoitetaan vain osalle kohteita ja pisteenä i:n päälle on tapahtumassa se, että näitä ehtoja heikennetään. Tämä on valitettavaa, koska kyseessä oli järjestelmä, joka osoittautui heti alkuhetkistä lähtien erittäin toimintakykyiseksi. Sillä pystyttiin asunto-ongelmia ratkaisemaan, ja nyt tätä toimivaa järjestelmää on sitten tietoisesti vesitetty.

Asuntopula ja asunto-ongelmat eivät näytä myöskään budjettiesityksen myötä helpotuvan. Asuntotoimen osalla asuntotuotannon alkamistavoitteeksi on asetettu 21 750 valtion lainoittaman asunnon rakentaminen. Tässä vaiheessa on syytä todeta, ettei näihin tavoitteisiin päästä, mikäli omistusasuntojen lainoitusuudistus siirretään vuoteen 1992, niin kuin käytännössä tapahtuu. Ensi vuoden määrärahoista myönnettäviä lainoja koskevat lainahakemukset on jo jätetty kuntiin.

Rakennuttajat ja kunnat ovat hakemuksia valmistellessaan luottaneet hallituksen lupauksiin, että omistusasuntolainoituksessa siirrytään 80 prosentin yhtenäislainaan. Tämä ei budjettiesityksen mukaan toteudu, koska luvun perusteluissa todetaan, että uusi järjestelmä koskee 1991 tai sen jälkeen haettavia lainoja. Kun pankeista ei saa lainaa kohtuuhinnalla, merkitsee tämä valtion lainoittamien omistusasuntohankkeiden tyrehtymistä ensi vuonna. Ongelma on erityisen suuri omakotiaravien osalta. Näiltä osin on todettava, että eduskuntahan voi tämän ongelman korjata hyvin lyhyesti poistamalla muutaman sanan budjettiesityksen perusteluista. Toivottavaa on, että tähän korjausta vielä eduskuntakäsittelyssä saataisiin.

Hallituksen kaavailemat yhtenäislainojen ehdot kaipaavat korjaamista. Siinä muodossaan kuin ne on julkisuudessa esitetty, ne jättävät asumiskustannusten kehittymisen pahasti hämärän peittoon asuntolainan hakijan osalta toisin kuin nykyisessä aravajärjestelmässä, jossa siinäkin on lukuisia ongelmia. Tässä suhteessa nykyinen järjestelmä on toiminut selkeämmin.

Ongelma on myös asuntolainojen korkojen omavastuusuuden aleneminen. Kun vähennysoikeutta leikataan ja on leikattu useampia kertoja perättäin korkojen ollessa

nousussa, lisätään tätäkin kautta asumiskustannuksia.

Hallitus ei myöskään suorita minkäänlaista linjausta siitä, miten asumisen tuki tulisi kohdentaa pitemmällä aikavälillä.

Asuntolainojen korkojen vähennysoikeutta tulisi kehittää niin, että se vähitellen muodostuisi henkilökohtaiseksi, jolloin avio- ja avoparien eriarvoisuus poistuisi. Samoin lapsikorotusta tulisi korottaa merkittävästi. Kun asuntolainojen korkojen vähennysoikeus merkitsee asuntopoliittisena tukena tänä vuonna jo yli 4 miljardin markan summaa, on tärkeää huolehtia siitä, että se kohdentuu oikeudenmukaisesti. Pitemmällä aikavälillä on pyrittävä nykyistä selvemmin suoraan asumisen tukemiseen.

Vastoin lupauksia on vuokratalojen perusparannuslainoitus rajattu koskemaan vasta ensi vuonna jätettäviä hakemuksia. Koska lyhytaikainen asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainoitus lopetettiin jo aiemmin, tulee korjausta vaativien kerrostalojen ja muiden asuntojen perusparantaminen vähenevän rajusti. Tämä lisää osaltaan korjauskustannuksia tulevaisuudessa ja luo maaamme todellisen aikapommin peruskorjauksen kaatuessa pakollisina päälle kerralla lyhyellä aikavälillä.

Vuokra-asuntojen korkotukilaina pudotetaan 90 prosentista 80 prosenttiin. Näin ollen lainansaajan maksettavaksi tuleva korko vastaavasti nousee. Vuokrataso tulee tämän toimenpiteen seurauksena nousemaan rajusti.

Kuntien maanostolainojen korkotuki on yhä jäissä ja jäihin näyttää budjettiesityksenkin perusteella jäävän. Tämä on siinä mielessä ihmeellistä, että hallituksen taholta toisaalta kuntia on patisteltu maan ostoon. Myöskään kuntien toivomia vapaaehtoisia kuntien maanhankintaa edistäviä muita keinoja ei ole otettu käyttöön muuten kuin osittain kokeiluluonteisina, vaikka niiden teho on todettu hyväksi.

Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä jää yhä vain varsin hyvin toimeentulevien mahdollisuudeksi.

Sinänsä hyvä asia on asumisoikeusasuntojen määrän lisääminen budjetissa. Asumisoikeusasuntoja kohtaan on maassamme kohdistunut erityisen voimakasta mielenkiintoa, ja asumisoikeusasuntojen osaltahan sopimus asuntorahastosta keskustan ja hallituksen välillä omalta osaltaan vahvisti sen, että

tämä järjestelmä Suomessa periaatteessa saatiin käyntiin. Mutta Suomessa käyttöön otettu järjestelmä on kuitenkin siinä suhteessa nurinkurinen, että asunto-oikeuden omistaja maksaa kaikki pääoma- ym. kustannukset talonomistajalle ja kuolettaa tälle näin koko talon, mutta käytännössä ei pääse vaikuttamaan talon asioihin eikä saa asuntoaan asumisoikeusosuutta lukuun ottamatta omakseen, vaikka onkin sen aikanaan asumiskulujensa myötä maksanut esimerkiksi VVO:lle. Asumisoikeuksien jälkimarkkinat ovat myös monelta osin epäselvät. Selvyiden vuoksi korostan, että kannatan asumisoikeusjärjestelmän tyypistä järjestelmää, mutta maassamme käyttöön otettu järjestelmä kaipaa lukuisia korjauksia.

Asunto-osuuskuntamalli voisi monessa suhteessa tarjota samat edut kuin asumisoikeusasuntojärjestelmä, mutta se mahdollistaisi aivan toisella tavalla mm. asukkaiden vaikutusmahdollisuudet oman talonsa asioihin. Siksi asunto-osuuskuntajärjestelmää olisi syytä kehittää Suomessakin.

Muuten tässä yhteydessä on syytä ennustaa, että asumisoikeusasuntojen asumisoikeuksien omistajat tulevat olemaan uusi ryhmä, joka Suomessa tulee olemaan valitettavan pettynyt, kun järjestelmän todellinen luonne paljastuu heille. Nyt meillä olisi mahdollista tässä vaiheessa ryhtyä korjaamaan järjestelmää ja korjata sitä, ja toivottavasti tähän ryhdytään.

Hallituksen yksi pahimpia virheitä asuntopolitiikassa on se, että hallitus kuvittelee kykenevänsä korjaamaan asunto-ongelmat valtion rahoittamalla asuntotuotannolla, mutta toisaalta heikentämällä rahoitusehtoja ja rikkomalla antamia lupauksia ja osoittamalla liian vähän määrärahoja se estää tämän toimintalinjan toteutumisen.

Hallituksen antamat lupaukset mm. yhteisnälainajärjestelmän toteuttamisesta 80 prosentit tasolla omistusasunnoissa on toteutettava kaikkien ensi vuonna aloitettavien kohneiden osalta.

Täysin selvää on myös se, että erityisesti vuokra-asuntopulan poistamiseksi tarvitaan vapaarahoitteisen vuokra-asuntotarjonnan lisäämistä. Tässä suhteessa hallitus on käytännössä ollut lähes toimeton.

Nuorten asunto-ongelmien poistamiseksi tarvitaan erityistoimia. Ajatus erillisestä nuorisotasuntolaista, johon nämä toimenpiteet

koottaisiin, on toteuttamiskelpoinen. Nuorten asuntotilanteen helpottamiseksi tulisi mm. alle 30-vuotiaalle asunnon vuokranneelle sallia erityinen vuokratulovähennys verotuksessa.

Ympäristöministeriössä on kesän ja syksyn aikana valmisteltu hyvin salamyhkäisesti laajaa asuntolakipakettia, jonka eräisiin yksityiskohtiin olen edellä puuttunut. Lakipaketin valmistelu ei kiitosta ansaitse. Jopa asuntohallitusta ei ole sen laatimisen yhteydessä kuultu riittävästi, saatikka sitten kuntia, vaikka esimerkiksi suurin osa maamme vuokratolokannasta alkaa olla kuntien omistamia ja henkilökohtaisten lainojen myöntäminen tapahtuu kuntien toimesta.

Asuntolakeihin liittyvä verolakien valmistelu oli myös unohtua. Lakiesitykset viimeisten tietojen mukaan saataneen eduskunnan käsittelyyn aikaisintaan marraskuun alussa, jolloin niiden käsittelyllä on jälleen valtava kiire ja eduskunta pannaan seinää vasten, että asiat on hyvin nopeasti valmisteltava.

Erityisesti haluan korostaa asuntopolitiikan hoidossa kuntien ja valtion suhteen korjaamisen tärkeyttä.

Arvoisa puhemies! Asuntoasioissakin ja alan uudistuksia valmisteltaessa tulisi yhteistyön olla avointa. Tässä suhteessa on vielä paljon korjaamisen varaa. Ilman nykyistä toimivampaa yhteistyötä valtiovallan ja kuntien ja kuntien keskusjärjestöjen välillä ei asuntopolitiikassa päästä toivottuihin lopputuloksiin.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun kuuntelee välikysymyksen allekirjoittajien, tässä tapauksessa keskustan edustajan, puheita, niin he pitävät sihtinsä hyvin tarkkaan hallituksen suuntaan, mikä on perusteltua sikäli, että eihän täällä esimerkiksi Suomen Pankille tehdä mitään välikysymystä vaan hallitukselle. Kuitenkin, kun katselee välikysymystä, niin siellähän puhutaan varsin laajasti sellaisista yhteiskunnallisista ongelmista, joihin hallitus on voinut vaikuttaa nykytilanteeseen joutumisen suhteen varsin vähäisesti. Ed. Kietäväinenkin puhuu talouspolitiikasta koko ajan, ja sitähan tietysti hallitus hoitelee budjettipolitiikan kautta, mutta hän vältteli puhumasta rahapolitiikasta, jota Suomen Pankki suvereenisesti hoitelee ja myös pankkival-

tuusmiehet, joissa teillä on varsin vahva edustus.

Minua huvittaa lähinnä se juuri, että välikysymys kyllä sisältää myös muita ongelmia kuin niitä, mitä on syntynyt hallituksen talouspolitiikasta, mutta niistä keskusta koko ajan välttelee puhumasta halutakseen pitää sellaisen imagon, niin kuin koko asia olisi hallituksesta aiheutunut. Siis te ette tunnusta ilmeisesti lainkaan sitä että holtittomalla rahamarkkinapolitiikalla, joka on sallittu Suomen Pankin taholta, on nykyisiin ongelmiin ainakin välikysymyksen tekstiin katsoen hyvin suurimerkitys, yhtä suuri merkitys kuin jos hallitus on ollut jossakin holtiton ja saamaton.

Ed. Kietäväinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti totean tähän, että omassa puheenvuorossaan luonnollisesti joutuu keskittymään muutamiin asioihin, se on täysin selvä. En halua kiistää sitä, viitaten siihen keskusteluun, mitä aiemmin käytiin peruskorkosidonnaisten lainojen ja peruskoron korottamisen aiheuttamista ongelmista, mutta kuten on todettu, peruskorolla ei tällä hetkellä kovin paljon enää rahamarkkinoihin ja lainan korkoihin kyetä vaikuttamaan. Tilanne on todella kääntynyt siinä mielessä nurinkuriseksi, että vasta peruskoron hyvin merkittävä korottaminen ilmeisesti saattaisi vaikuttaa siihen, että markkinarahakorot hieman laskisivat. Minä en usko, että ed. Aittoniemi haluaa tämän tyyppistä ratkaisua.

Mitä tulee muihin kysymyksiin, täytyy sanoa, että kyllä se yleinen talouspoliittinen linja, jota maassa on harjoitettu, erityisesti vaihtotaseen vaje ja sen kasvaminen, on hyvin keskeisenä osana ollut johtamassa siihen, että maassamme joudutaan ylläpitämään hyvin korkeaa korkotasoa sen takia, että vaihtotaseen vaje voidaan rahoittaa. Tämä ongelma säilyy niin pitkään, kunnes tässä maassa kyetään talouspolitiikka saamaan kuntoon. Siinä keskustan taholta on tarjottu yhteistyötä hallituksen suuntaan, mutta siihen yhteistyön käteen ja neuvotteluihin ei ole tartuttu.

Mitä tulee SMP:n rooliin, kyllä täytyy ihmetellä sitä, että lähes koko tämän hallituksen toiminnan ajan hallituksessa istuneena puolueena pyritte vähätteleämään niitä

ongelmia, mihin olette itse olleet mukana osallistumassa.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle: Kun kuuntelin äsken puoli kuuden radiouutisia, siellä soi sama sävel kuin ed. Aittoniemen puheenvuorossa, sävel siitä, että rahapolitiikan vapauttaminen olisi ollut ikään kuin ratkaisevin tekijä niihin ongelmiin, missä tällä hetkellä ollaan. Erityisesti ed. Aittoniemen puheenvuorossa tuli esille ajatus siitä, että olisi voitu jättää vapauttamatta rahapolitiikka. (Ed. Aittoniemi: Ei, mutta valvoa!) — Vapauttaa ja valvoa, siinäpä se dilemma onkin.

Arvoisa puhemies! Vielä kertaalleen sanottuna, tälle vapautuksen tielle lähtemiselle ei ollut vaihtoehtoja. Oli jo syntynyt toiset markkinat. Oli jo syntynyt harmaan rahan markkinat tuossa vaiheessa, kun vapautuksen tielle lähdettiin. Virhe tuli siinä, että lähdettiin liian myöhään liikkeelle vapauttamisessa.

Kokonaan toinen asia on se, niin kuin täällä on jo moneen kertaan toimestamme todettu, että rahapolitiikan vapauttamisen aiheuttamiin haasteisiin ei hallitus kyennyt vastaamaan finanssipolitiikallaan eikä asuntopolitiikallaan, ja tästä seuraavat pitkälti ne ongelmat, missä tällä hetkellä ollaan asuminen näkövinkkelistä.

Ympäristöministeri Bärnlund: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ryhmäpuheenvuoroissa on esitetty viisi erillistä sanamuotoa päiväjärjestykseen siirtymiseksi. Näistä ed. Juhantalon, ed. Aittoniemen, ed. Moilaisen ja ed. U. Leppäsen esitykset ovat selkeästi hallitukselle epäluottamusta tarkoittavia. Ne eivät siten ole hallituksen hyväksyttävissä. Ed. Soininvaaran esitys on asioiden osalta varsin lähellä hallituksen linjaa. Jotta kuitenkin suhtautuisin tasapuolisesti oppositiossa oleviin ryhmiin, tulkitsem ed. Soininvaarankin esityksen epäluottamusponneksi.

Ed. Saapunki: Arvoisa rouva puhemies! Pyrin lähestymään tätä asunto- ja korkopolitiikan problematiikkaa ehkä hie- man eri kantilta kuin tähän saakka esityksensä esille tuoneet. Lähestymistapani pyrin tuomaan ruohonjuuritason esimerkin valossa

ja pohtien asiaa maaseudun näkökulmasta käsin.

Valtakunnan hallitus on parlamentaarinen elin, joka eduskunnan enemmistöön nojautuen ohjaa tämän maan kehityksen kulkua. Varmasti moni suomalainen oli nykyisen hallituksen starttietkiin tyytyväinen, jos arvioinnin lähtökohdaksi otetaan ne lupaukset, joita hallitus kansalaisilleen antoi. Suurinta huomiota herätti ja hyvänolon tunnetta toi hallituksen julkinen lupaus verojen keventämisestä. Kun edellä mainittuun lisätään hallituksen lupaus siitä, että Suomessa järjestetään jokaiselle asunnottomalle asumisen vähimmäistasoa vastaava asunto vuoden 1991 loppuun mennessä, monet sisaremmme ja veljemme kokivat auringon nousevan heidän kohdallaan entistä kirkkaampana.

Hallituksen lupauksista ja yhä paremmasta huomisesta oli iloinen myös Liisan ja Matin nelihenkinen perhe, jolla opintovelkojen, 40 neliön asunnosta aiheutuvien velkojen sekä lapsen pitkäaikaissairaudesta johdosta elämä oli tuolloin hallituksen syntyäaikoina erittäin tiukkaa. Liisan ja Matin kaltaisia perheitä oli tuolloin ja on edelleenkin tässä maassa runsaasti, joten haluan hieman valottaa, kuinka edellä mainitut hallituksen lupaukset ovat vaikuttaneet mm. Liisan ja Matin perheen elinolosuhteisiin:

Veronkevennyksiä he ovat odottaneet jo useita vuosia mutta turhaan. Päinvastoin verovähennysten karsiminen ja verotuspohjan laajentaminen ovat nakertaneet palkkاپussia entisestäänkin.

Asunto- ja opintovelkojen hoitaminen on vaatinut heiltä uuden velan ottamista, jonka korot ovat pitkälti yli 10 prosenttia.

Asunto, jonka he olivat aikoneet vaihtaa suuremmaksi paremman huomisen toivossa, on nyttemmin jouduttu myymään, koska kahden keskipalkkaisen henkilön tulot eivät riittäneet sen ylläpitoon.

Nyt heillä on vähillä mukavuuksilla varustettu, entistä hieman suurempi vuokra-asunto, joten siinä suhteessa myös helpotusta on tullut.

Tuntien Liisan ja Matin perheen voin vakuuttaa, etteivät alkoholi- tai tupakkalaskut ole heidän talouttaan rasittamassa.

Matin ja Liisan omakotiunelman romahdaminen ei ole yksittäinen ilmiö, eikä se ole myöskään malliesimerkki asunnottomuusongelmasta, koska heillä on kuitenkin katto

päänsä päällä. Sen sijaan se on malliesimerkki nuorten perheiden tämän päivän vaikeuksista korkean korkotason ja maailman kalleimman maan, ns. hyvinvointivaltion, ongelmista.

Vähintään yhtä vaikeista ongelmista kärsivät tänä päivänä ne nuoret, joiden opiskelun päätyttyä olisi tarkoitus siirtyä työelämään, perustaa perhe ja hankkia asunto. Useimmissa tapauksissa ei uskalleta edes opiskelua saattaa loppuun opintovelkojen lyhennysten pelossa. Pitkittämällä opiskelua ja käymällä sen ohessa työssä pärjätään kuulemma tänä päivänä Suomessa huomattavasti paremmin. Perheen perustaminen ilman lisärasitteita vielä tässä maassa jotenkin onnistuu, mutta lasten hankkiminen nuorena on taloudellisesti lähes mahdottomuus.

Asuntosäästäjiksi alkavat nuoret huomavat, että asunnonhankkimiskustannukset kohoavat säästämistavoitteen yli niin, että muutaman vuoden päässä ollut tavoite on yhä kauempana.

Maatalouden ylituotantoa on syytetty lähes kaikkien tämän maan ongelmien synnyttäjäksi. Ruokakorin hintaan syylliseksi on aina tehty viljelijä. Syyttäjät eivät halua tunnustaa tosiasiaa, että vaikka viljelijän palkkaosuus otettaisiin esimerkiksi leivän hinnasta kokonaan pois, vielä senkin jälkeen Suomessa olisi maailman kalleinta leipää.

Asunto-ongelmiin maatalouden ylituotanto toki vaikuttaa nimenomaan maassamme tapahtuvan viljelijäväestöä kohtaan suunnatun "moukaroinnin" seurauksena. Hallittu maatalouden ylituotannon purkaminen olisi kansantaloudellisesti paljon edullisempaa kuin kertaheitolla tapahtuva leikkaus. Yhteiskunnalla on maaseudulla valmiina asunnot, koulut, sosiaalipalvelut jne. Pitempiännitteisellä maatalouden supistamisohjelmalla annettaisiin aikaa maaseudun ihmisille sopeutua riittävässä määrin uusiin elinkeinomuotoihin. Nyt näkyvissä olevien hallituksen toimenpiteiden seurauksena vähenee mm. Pohjois-Suomesta maatalous lähes puoleen. Edelleen sen seurauksena joutuu suuri joukko ihmisiä lähtemään työn perässä etelään jättäen arvokkaan asuntokannan lahoamaan pohjoiseen.

En ymmärrä, minkälaisella laskutavalla tästä yhteiskunnan rakenteen rikkomisesta saadaa edullinen lopputulos. Tuskin asuntopulasta kärsivät eteläsuomalaiset ihmiset-

kään kovin ihastuvat, kun samoille niukoille asuntomarkkinoille tulee lisää tuhansia perheitä ja kysynnän sekä tarjonnan lain mukaan asuntojen hintataso lähtee jälleen huiimaan nousuun. Kun lisäksi tänne on mahdollisesti tulossa rajojemme ulkopuolelta suuriakin väestöryhmiä, eivät todella näytä hyviltä tulevaisuuden näkymät asuntomarkkinoilla, jotka täällä vallitsevat.

Kaikesta edellä mainitusta johtuen toivoisi hallituksen ja hallituspuolueiden suhtautuvan nykyiseen maaseudun elämänmuotoon hellävaraisemmin ja pitkäjänteisemmin, jotta kansalliset katastrofit eivät seuraisi toinen toisiaan.

Nykypäivän Suomessa on valtaa pitävien turha yrittää kätkeä vakavia asunto- ja korko-ongelmia ruoan hintakeskustelun varjoon. Toki ruoan hinta on ongelma, mutta sitä olisi kyettävä tarkastelemaan nykyistä huomattavasti monipuolisemmin. Pienin syy ruokakorin kalleuteen ei ole valtion monimuotoisessa ja -tasoisessa verotuskäytännössä. Tästä on esimerkki juuri esille tullut asia, jolloin lihan alkutuotantovähennystä leikkaamalla taas laitetaan 220 miljoonaa markkaa vuositasolla ruokakoriin lisää hintaa. Valtion verotuskäytäntö pitää myös valtavan määrän asuntoja tyhjillään, asunnontarvitsijan ulottumattomissa.

Välikysymyksessä esitetyt ongelmat ovat tavallisen rivikansalaisen kannalta erittäin merkittäviä, ja niihin on turha suhtautua olankohautuksella. Kansalaisten maksettaviksi ovat nyt langenneet kasinopelin jälkilaskut, jotka on lähetetty yhteiskunnan talolta väärään osoitteeseen.

Ed. Huuhtanen: Arvoisa puhemies! Oikeus asumiseen on hallitusmuodossa lueteltuihin perusoikeuksiin rinnastettava subjektiivinen oikeus. Toisaalta kunnilla on tällä hetkellä yleinen velvollisuus asunto-olojensa kehittämiseen. Näiden seikkojen uskoisi takaavan asuntopolitiikan, joka ei sanottavia ongelmia yhteiskuntaan synnyttäisi, kun kyseessä on asuminen. Toimenpidealueena asuntopolitiikka on edellä mainittuun viitaten periaatteellisella tasolla ja lupauksen tasolla erittäin korkealle arvostettu. Ongelmaksi onkin jäänyt, että asian hoito on ollut kehnoa.

Erityisesti viime vuosien aikana keskustelu asuntopolitiikasta on ongelmien kärjisty-

sen myötä käynyt kovemmaksi, ei kuitenkaan niin kovaksi, että se olisi säikäyttänyt vallankäyttäjät etsimään todella uusia painotuksia asunto-ongelmien ratkaisumalleiksi.

Ed. Pekkarinen puheenvuorossaan seikka-eräisesti esitteli keskustan eduskuntaryhmän kannan asuntopolitiikaksi ohjelmaksi. Tämän vuoksi pyrin itse painottamaan vain muutamaa seikkaa ja tarkastelen muutamaa periaatteellista asiaa.

Suomalainen asuntopolitiikka sinänsä tänä päivänä on vaikeasti hahmotettava alue. Poliittisille päätöksentekijöille sen on pitänyt olla erityisen vaikea alue, kun mittailee saavutuksia juuri nyt. Välikysymyksen tarkastelujakso on nykyisen hallituksen toimikausi, mutta rehellisyyden nimissä on sanottava, että asuntopolitiikkaa on pitänyt olla ennen vuotta 1987 ja nykyinen tilanne ei ole täysin vapaa historiastaan.

Aivan ilmeisesti pitkäjänteisempää ja vastuullisempaa asuntopolitiikkaa olisi tarvittu koko sodan jälkeisen ajan. Asuntopolitiikka on pirstoutunut eri osasiin, ja kukaan ei ole kantanut kokonaisvastuuta. Ratkaiseva virhe oli asunto- ja ympäristöasioiden yhdistäminen samaan ministeriöön, jossa viime vuosien aikana asuntoasiat ovat jääneet takalalle ja ilman kunnollisia uusia linjauksia. Asiaa ilmeisesti ei ole parantanut sekään, että asuntopolitiikasta ovat vastanneet viime vuodet sosialidemokraatit.

Kun yleisesti on tiedossa asuntoa odottavien suuri määrä, olisi lupa ajatella, että meiltä puuttuu asuntoja. Kuitenkin meillä on vapaita asuntoja, suuria asuntoja jaettaviksi, ja Suomessa on rakennettu valtava vapaa-ajan asuntokanta, jonka käyttö on varsin lyhytaikaista. Yhteiskuntasääntely on siis epäonnistunut, jos ajatellaan koko rakennuskantaa ja ns. ykkösasunnon tarvetta, jota perusoikeuksien mukaiseksi oikeudeksi suomalaiselle nimitetään. Vaikka on väärin kuvitella, että sääntelyllä sinänsä voidaan ratkaista ongelmia, on tällaisessa perusoikeudellisessa asiassa käytettävä yhteiskunnallista ohjausvaltaa. Tässä yhteydessä tarkoitan tuki- ja verotuspolitiikkaa.

Sosialidemokraattien vastaus nykyisiin asunto-ongelmiin näyttää rajoittuvan arvosteluun, että maapakettia ei ole kokonaisuudessaan hyväksytty. Kun kiistelystä asiasta johtuva vaikutus asuntojen loppuhintaan on 1–2 prosenttia, voi vain todeta, että puut-

tuminen laajassa ongelmakentässä vain asuntojen hintaan ja siinä vain pieneen mikroosaan ei kerro muusta kuin neuvottomuudesta.

Hallituksen vetäytyminen harjoitetun rahapolitiikan selän taakse ei sekään anna minkäänlaista synninpäästöä asuntopolitiikan huonosta hoidosta. Rahapoliittisiin päätöksiin olisi tullut liittää tarvittavat talous- ja finanssipoliittiset toimenpiteet, jotka olisivat turvanneet tasaisemman kehityksen kuin nyt on tapahtunut. Näistäkin toimenpiteistä kantavat vastuun hallituspuolueet.

Asuntojen hinnan muodostuksessa näyttää jatkuvan asuntokysyntää rajoittava linja. Ainoaksi keinoksi hintojen kohtuullistamiseksi on valittu kysynnän rajoittaminen. Tehokkain leikkuri on velallisten ja asunnon ostoa suunnittelevien tiedossa oleva korkea korkotaso. Myös korkovähennyksiin verotuksessa on puututtu. Tämä ei ole oikea linja. Uskoakseni tarjontapuolen kilpailuttaminen ja ns. sammakoiden etsiminen asuntotuotannon puolelta osaltaan vaikuttavat asuntojen hintoja alentavasti. Rakentamisen tavoitteisiin sekä tuotteiden hintaan vaikuttavat monet ryhmät: suunnittelijat, rakennustyöläiset, rakennusliikkeet, rakennusaineiden tuojat ja valmistajat, raakamaan ja tontin omistajat, rahoittajat, välittäjät, muu liike-elämä, kunnan ja valtion toimielimet. Voi kysyä, mistä loppujen lopuksi lopullisen tuotteen, asunnon, hinta muodostuu.

Lopuksi eräs asia. Olen ymmärtänyt, että tässä salissa voimakkaasti on korostettu vuokra-asuntojen tarvetta ja sitä, että asunnon omistaminen ei ole tämän päivän ihmiselle tavoite. Vaikka asia olisikin näin, haluan osaltani korostaa, että omistusasumista ei tule saattaa yhtään tämän enempää vaikeuksiin. Pikemminkin olen oppinut arvostamaan niitä kymmeniätuhansia aviopareja, jotka hartiapankkiperiaatteella ovat hankkineet asunnon, tehneet vapaa-aikanaan rakentamistyötä ja ovat sitten nauttineet oman käden tuloksista omassa asunnossaan. Onpahan sekin aika jäänyt kulukselta pois.

Arvoisa puhemies! Asunto-ongelmallisille olisi nyt oltava rehellinen. Kaikki merkit viittaavat siihen, että tarvitsemme aikaa perusteelliseen asunto-ongelmien ratkaisemiseen. Meiltä on puuttunut pitkäjänteisyyttä asian hoitamiseksi jo pidemmän aikaa. Tämä

hallitus on tässä suhteessa esimerkki huonosta päästä. Asuntopolitiikkaa on hoidettu tempoillen budjettivuosi kerrallaan. Se on tarkoittanut vain vuotavan veneen vuotokotien tilkitsemistä, ei veneen peruskorjausta.

Toivon, että tulevien eduskuntavaalien jälkeen muodostettava hallitus, olivatpa siinä mukana ketkä tahansa, varsin velvoittavasti ja yksityiskohtaisesti sopisi asuntopolitiikasta. Nykyhallituksen aikana asunto-ongelmat nousivat jälleen keskeiseksi yhteiskunnalliseksi vitsaukseksi, kun edellisen hallituksen aikana näytti, että oltiin pääsemässä hallitun kehityksen asuntopolitiikassa. Nykyistä linjaa eivät asuntojen tarvitsijat enää kestä eivätkä hyväksy.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä omasta mielestäni hirveän terävä huomio ed. Huuhtasen puheesta ei tietysti paljon maamme asuntopulaa hellitä: Sitkeästi on se käsitys, että tontin osuus olisi 1—2 prosenttiin rakennuskustannuksista. Sehän ei missään tapauksessa pidä paikkaansa. Päinvastoin 10—20 prosenttia ovat oikeat luvut.

En tiedä, miksi eduskunnassa puhutaan koko ajan siitä, että maan hinnalla ei ole mitään merkitystä, koska tontin hinta on 1—2 prosenttia rakennuksen ja asunnon hinnasta. Mielestäni olisi hyvä jättää pois eduskunnassa tämä virheellinen käsitys.

Ed. Huuhtanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi aivan oikein käyttikin sanaa, että tontin hinta on 10—20 prosenttia. Kiistahan on ollutkin raakamaan hinnasta, joka on todella 1—2 prosenttia.

Ed. Ryyänen: Arvoisa puhemies! Viime aikoina on ollut muodikasta kauhistella suomalaisen ravinnon kalleutta. Eväitä vahvasti asenteelliseen keskusteluun on tarjonnut meneillään oleva Gatt-kierros, Oecd:n harhaanjohtava tukilaskelma sekä tietysti omakohtaiset kokemukset ruokakorin hinnasta kotimaassa ja ulkomailla. Tosiasiassa ravintomenot ovat kuitenkin kaikkein maltillisimmin kehittynyt menoerä viime vuosina. Niiden osuus on laskenut tasaisesti ku-

luttajan markasta muuttuneista ruokailutotumuksista huolimatta.

Tätä taustaa vasten tuntuukin varsin hämähäyttävältä, miten vähän huomiota on saanut osakseen toinen, ravintomenojakin suurempi lohko kulutusmenoista: Asumismenot ovat 1980-luvulla kasvaneet kaiken aikaa. Erityisen kiivasta niiden kasvu on ollut viimeisten kolmen vuoden aikana.

Vastikään julkistetun Suomen Pankkiyhdistyksen selvityksen mukaan suomalaisten velanhoitomenot ovat nousseet yli kolmanneksella kolmen vuoden aikana. Kun velanhoitoon kului vuonna 1987 käytettävissä olevista tuloista keskimäärin hiukan alle 20 prosenttia, korkoihin ja kuoletuksiin kuluu tänä vuonna jo noin 30 prosenttia tuloista. Kymmenen vuotta sitten velanhoitoon käytettiin vain 14 prosenttia tuloista. Samaisen tutkimuksen mukaan erityisen selvä nousu näkyi juuri asuntomenojen korkokuluina ja kuoletuksina. Se kertoo paitsi vilkastuneesta asuntokaupasta myös nopeasti kohonneen hintatason sekä korkotason aiheuttamasta yhteisvaikutuksesta. Lähes kolmannes käytettävissä olevista tuloista velanhoitoon on järkyttävän korkea summa. Se kertoo, millaisten paineiden alla perheissä nyt eletään ja millaisia seurauksia peruskoron nousu ja kuumeen tavoin kohonneet markkinakorot kotitalouksille aiheuttavat.

Myös toinen vastikään julkisuudessa ollut mittari kertoo, miten tuhoisa nykyisen hallituksen aika on ollut asuntopoliittisesti. Maailmanpankin tuoreen raportin mukaan suomalaisen asunnonostajan asema on heikentynyt 1980-luvulla ja erityisesti sen viimeisinä vuosina. Vuosikymmenen aikana asuntojen hinnat nousivat keskimäärin 3,5-kertaisiksi, mutta kotitalouksien käytettävissä olevat tulot vain 2,1-kertaisiksi. Ostovoiman heikentymistä korosti samanaikainen korkojen vähennysoikeuden rajaaminen ylä- ja alapäästä. Vähennysoikeuden rajaaminen ja samanaikainen asuntojen hintojen nousu ovat yhdessä syöneet verovähennyksen reaaliarvon puoleen vuosikymmenen alun tasosta. Nykytilanne ei ole kovin mairitteleva suomalaiselle asuntopoliitikalle.

Arvoisa puhemies! Nämä kaksi tuoretta tutkimustulosta riittänevät kertomaan, että hallitus on epäonnistunut varsin pahasti asuntopoliitikassaan. Paremminkin sanoen kyse on ensisijaisesti talouspolitiittisten vir-

heidän seurauksista asuntopoliitikassa: Pankkien luotonannon nopea vapauttaminen yhdistyneenä pääkaupunkiseudun asuntopulaan ja tehostamaan aluepolitiikkaan käynisti inflaatiomoottorin, joka levisi muutamassa vuodessa koko maahan ja nosti asuntojen hintoja noin 80 prosentilla parissa vuodessa. Näin hillitöntä menoa tuskin löytyy koko sodanjälkeiseltä ajalta. Asuntopoliittisen maanjärityksen jälkijärityksenä kotitaloudet saavat niskaansa korkoprosenttien sateen. Näiden yhteisvaikutuksena tuhansien perheiden talous uhkaa joutua vararikon partaalle.

On välttämätöntä, että hallitus ja eduskunta ottavat vastuun siitä, ettei edellä kuvatun epäonnistuneen talouspolitiikan maksumiehiksi voida jättää niitä ihmisiä, joilla on heikoimmat mahdollisuudet kantaa seuraukset. Nyt maksumiehiksi ovat jäämässä nuoret perheet ja ensiasunnon ostajat. He eivät ole hyötynyt hintojen noususta penniäkään, vaan rima on noussut heidän edessään ylittämättömäksi.

Mielenkiinto asuntokriisin seurausten korjauksiin ei ole kovin suuri, koska useimmat suomalaiset ovat itse asiassa hyötynyt asuntojen huikeasta arvonnoususta. Varsinkin tässä tilanteessa, kun pörssiosakkeiden arvo on tippunut puoleen vuoden takaiselta huipputasolta, asuntopelissä tavalla tai toisella mukana olleet voivat usein hyvin tyytyväisin mielin muistella siirtojaan. Kyseessä oli kymmenien miljardien markkojen arvoinen yhden omaisuusarvon arvonnousu eli käytännössä tulonsiirto asunnottomilta asunnon ja asuntojen omistajille.

Konkretisoituna, meitä lähelle tuotuna: Ostamalla yksiön Helsingin keskustasta keväällä 1987 esimerkiksi me uudet kansanedustajat olisimme voineet nostaa sijoituksen arvon lähes kaksinkertaiseksi tähän päivään mennessä, parinsadantuhannen markan arvonnousu kolmessa neljässä vuodessa. Sehän tekee 50 000 markkaa vuotta kohti puhtaana käteen. Ymmärrän, että kehitys ei silloin tunnu asuntopoliittiselta kriisiltä, puhumattakaan niistä kymmenistä tuhansista suurten asuntojen omistajista, joiden omaisuus turposi hallitun rakennemuutoksen ansiosta jopa miljoonalla markalla.

Hallituksen velvollisuus onkin tasoittaa asuntopoliittikkansa uhrien tietä kompensoimalla ylivoimaisiksi kohonneet lainanhoito-

kulut korkeammalla korkokulujen verovähennysoikeudella. Tavoitteeksi tulisi asettaa vähennysjärjestelmä, joka säilyttää velanhoidot kulut jokseenkin vakioina asuntojen hintojen ja korkojen vaihteluista huolimatta. Lisäksi luonnollisesti verosta tehtävä vähennys olisi oikeudenmukaisempi.

Nykykäytäntö siirtää rasituksen asunnonostajan tai velkaantuneen nuoren perheen kannettavaksi. On sopeutettava muu kuluksensa mukailemaan talouspolitiikan heijastusvaikutuksia. Tavoitteeksi tulisi asettaa verovähennyksen reaaliarvon palauttaminen sille tasolle, millä se oli ennen vuosikymmenen puoliväliä. Avioliitossa olevien vähennysoikeus on saatettava avoparien tasolle ja vähennyksen lapsikorotusta on edelleen kehitettävä.

Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikan kriisistä kärsivät eniten nuoret asunnontarvitsijat ja lapsiperheet. Heidän kohdallaan on ymmärrettävää, että monet menettävät täysin uskonsa koko poliittisen järjestelmän toimivuuteen. Asunto-ongelmat ovat usein pääsyy perheiden vähälapsisuuteen ja hyvin monen perheen kärjistyvään pahoinvointiin, josta kovinta hintaa maksaa lapsi.

Nyt tarvittaisiin jonkinlaista kokoavaa nuorisoasuntolakia, joka velvoittaisi kunnat valtion avustuksella järjestämään asunnon jokaiselle 18—30-vuotiaalle. Asuntosäästö-palkkiojärjestelmää on kehitettävä. Se ei ole yksinkertaisesti pysynyt mukana hintojen ja korkojen nousuvauhdissa.

Lapsiperheille pitäisi turvata etuoikeus vuokra- ja asumisoikeusasuntoihin ilman kohtuuttomia rajoituksia. Asumiseen tarvitaan vaihtoehtoja, joita on tuettava tasavertaisesti omistusasumisen kanssa. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saantia helpotaisi, jos pienvuokranantajien vuokratulovähennystä parannettaisiin. Tyhjiillään olevat keinotteluasunnnot olisi saatava hyötykäyttöön vaikkapa verolla tai arvonnousun leikkauksella. Lisäksi opiskelijoiden ja nuorten omatoimisuutta opiskelija-asuntokohteiden rakennuttamisessa on tuettava ja aravalainoitettava kaikki toteutuskelpoiset kohteet. Kuntien roolia asuntopolitiikan hoidossa on vahvistettava, ja valtion on annettava kunnille mahdollisuus huolehtia riittävästä asuntorakentamisesta kuntalaisten kysynnän ja tarpeen mukaan ilman tiukkaa säätelystä ja kontrollia.

Ed. Siuruainen: Arvoisa puhemies! Suomen asuntopolitiikan epäonnistuminen Holkerin hallituksen aikana on tosiasia. Suhdautuupa hallitus nyt keskustan välikysymyksen kuninka yllimalkaisesti tahansa, kukaan ei voi kiistää seuraavia ongelmia: Nuoret perheet eivät yksinkertaisesti pysty hankkimaan ensiasuntoa. Asuntovelalliset ovat joutuneet velka- ja korkoloukkuun. Asuntojen hinnat ovat kivunneet mielettömän korkeiksi, joskin nyt tasoittuneet. Asuntojen vaihtotilanteessa olevat ovat joutuneet kohtuuttomiin korkokustannuksiin kahden asunnon haltijana. Tosin perijät ja asuntokeinottelijat ovat tänä aikana menestyneet. Asuntoasioissa jos missä suomalaiset jälleen kerran jaetaan kahteen luokkaan: hyötyviin ja lypsetäviin, hyvinasuviin ja niihin, jotka ovat kyvyttömiä hankkimaan itselleen asuntoa tuloillaan.

Arvoisa puhemies! Jälleen kerran joutuu Holkerin hallitusta arvostelemaan yhteiskuntakehityksen umpisilmäisyydestä. Ongelmat ja niiden korjausyritykset ovat vakavassa epäsuhdassa. Holkerin hallitus nimittäin aloitti rakennemuutoksen vauhdittamisen keväällä 1987. Tuolloin oli selvästi ennakoitavissa asuntotarpeen voimakas kasvu. Muutostekijöitä oli meneillään monia. Suomen talous oli vakaassa kunnossa. Pitkä hyvä palkkakehitys rohkaisi ihmisiä hankkimaan uusia asuntoja. Perheyksikkökoke pieneni. Jokainen sukupolvi halusi asumaan itseksensä. Perheiden hajoaminen ja yhden henkilön ruokakuntien määrä kohosi nopeasti. Väestö halusi väljempään asumiseen ja asuntojen parempaan varustustasoon. Edelleen elinkeinorakenteen muutos aiheutti kertaantuvasti asuntojen tarvetta erityisesti keskuksissa.

Kaikki edellä mainitut trendit, muutostekijät, olivat ennakoitavissa ja tiedossa Holkerin hallituksen aloittaessa työnsä. Onkin ihmeteltävä, että rakennemuutoksen hallintaan keskittynyt hallitus on jättänyt hoitamatta erään keskeisimmin kansalaisia koskevan asian: kotien turvaamisen kansalaisilleen.

Holkerin hallitus ryhtyi nopeuttamaan rakennemuutosta suosimalla väestön alueellista ja rakenteellista uudelleensijoittumista. Ennakkoon oli arvattavissa, että maaseudun puristaminen, työn keskittäminen taajamiin ja Etelä-Suomeen merkitsi kertaantuvasti asuntojen tarvetta. Samaan aikaan asunto-

tuotantoa ei saatu lisätyksi kysyntää vastaa- vaksi. Rahansaanti helpottui ja monipuolistui, ja oli itsestäänselvää, että kysyntä ja tarjonta nostivat asuntojen hinnat huippuunsa voimakkaimmilla kasvualueilla. Asunnon- saanti pääkaupunkiseudulla tuli mahdottomaksi varsinkin ensiasunnon hankkijoille, tänne muuttaneille usein köyhille, velkaisille, opintonsa päättäneille henkilöille. Vain raharikkaat ja perijät pystyivät hankkimaan vai- vatta katon päänsä päälle omistusasuntona.

Hallituksella on ollut useita vuosia aikaa korjata huono asuntotilanne myös niille, jotka tarvitsevat kohtuuhintaisia vuokra- asuntoja. Opiskelijat joutuvat jättämään kil- voitellun opiskelupaikkansakin sen vuoksi, että asuntoa ei ole löytynyt edes tuttav- an eteisestä pysyväisemmin. Asunnottomien jo- not hallituksen ja kuntien toimenpiteistä huolimatta ovat jatkuvasti pidentyneet.

Ministeri Bärnlund on luetellut tänäkin päivänä pitkiä litanioita hallituksen toimen- piteitä, joista monet ovat aivan oikean suun- taisia, mutta eivät ole pystyneet helpotta- maan asuntopulaa. Joutuukin kysymään, missä piilee vika. Onko niin, että asuntoa- siain hoito ja tilanteen kokonaisvaltainen hallinta ei onnistu ympäristöministeriössä? Ajatukset ja toimet ovat olleet kovin toisaal- la, pääsääntöisesti luonnonsuojelussa. Ahke- ruudesta huolimatta yhden ministerin kapa- siteetti ei riittäne kummankin suuren ongel- makentän hoitamiseen. Onkin syytä koros- ta, että asunto- ja ympäristöasiat ovat sittenkin hyvin kaukana toisistaan, kun käy- tännön lainsäädäntöä ja asioiden hoitoa edis- tetään.

Rakennemuutoksen tuoman asuntopoliitti- sen ongelman rinnalle on hallitus saanut aikaan talouspoliittisia ongelmia. Ne ovat joko hallituksen aiheuttamia tahi muutoin ulkopuolelta syntyneitä. Yritys niiden hallin- taan on syventänyt ongelmia ratkaista asun- to-ongelmat. Samaan aikaan Suomen kan- sainvälistyminen ja maaseudun entistä ki- reämpi painostaminen kertaannuttaa taas uudelleen asunto-ongelmia. Hallitus on epäonnistunut sekä aluerakenne- että asun- topoliitikassa. Perussyytä on syvennetty ja syntyneet ongelmat on jätetty hoitamatta tai niitä ei ole pystytty hoitamaan, ja kärsijöinä ovat Suomen kansalaiset.

Ympäristöministeriö julkaisi vuonna 1988 asunto-olojen kehittämisohjelman vuosille

1989—93. Kun vertaa siinä esitettyjä hyväk- syttäviä periaatteita sekä asuntotuotannosta että asumisen hinnasta, joutuu toteamaan, että ohjelma ei ole toteutunut. Pääosa asun- nonhankkijoista ja asuntovelallisista joutuu maksamaan asumisestaan huomattavasti suuremman osan tuloistaan kuin ohjelmassa määritellään. Pienituloisille, opintolainaisille ja lapsiperheille asumiskustannukset saatta- vat kohota jopa kolmannekseseen tai peräti puoleen käytettävissä olevista tuloista.

Arvoisa puhemies! Keskustan johdolla teh- ty välikysymys hallituksen asuntopoliitikasta ja asuntojen koroista perustuu kansalaisten tänä hetkenä vallitsevaan hätään. Hallituk- sen olisi pitänyt ennakoida selvien kehitys- linjojen perusteella yhteiskunnassa kasvava asunnontarve. Hallituksen olisi pitänyt rea- goida ongelmaan ehkäisevästi eikä avata lisäluukkuja rakennemuutoksen vauhdittami- selle.

Hyvä elinympäristö, työ ja asunto kuulu- vat jokaiselle kansalaiselle. Näitä perustar- peita Holkerin rakennemuutoksen hallitus ei ole pystynyt tarjoamaan kansalaisille. Vuok- ra-asunnoista on pula, omistusasuntoja on vaikea saada ja lähtömuuttoalueilla on entis- tä enemmän tyhjää asuntokantaa. Ongelma on vakava ja vaikuttaa yhteiskunnan koko menestykseen. Velkaisilta nuorilta odotetaan entistä enemmän kehittämispansoksia yhteis- kuntaan, ja vaikutus ulottuu pitkälle väestön kehitykseen ja tulevaan Suomen menestymi- seen. Vaalien jälkeinen hallitus myös asunto- ongelmien hoidossa joutuu toimimaan avo- silmäisesti. Maan hallituksen on osattava ratkaista kunkin ajankohdan yhteiskunnan keskeisiä ongelmia ja ohjattava kehitystä niiden mahdollisimman suureksi vähentämi- seksi.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa: Arvoisa puhemies! Jokin aika sitten olin seminaaris- sa, jossa ympäristöministeriön ylijohtaja Martti Lujanen totesi, että suomalaisella yhteiskunnalla on nyt ainakin kaksitoista kertaa paremmat mahdollisuudet hoitaa asunto-ongelmaa kuin sotien jälkeen. Vuosi- kymmeniä sitten vietiin kuitenkin kovalla työllä suuri urakka läpi. Nyt vaurauden Suomessa asunto-ongelma on pahasti kärji- symässä.

Miksi vauraudessa kylpevä suomalainen

yhteiskunta ei ole sitten ratkaissut asunto-ongelmaa? Miksi tämän hallituksen aikana monien ihmisten kohdalla tilanne on lähes katastrofaalinen? Meillä on edelleen suuri joukko asunnottomia ihmisiä, ja tätä ministeri Bärlundkaan ei tänään yrittänyt kiistää, vaikka hän vierittikin ongelman jatkumisesta syyn kuntien harteille. Monet perheet taistelevat kohtuuttomiksi käyneiden asumiskustannusten kanssa. Hyvin monille ei löydy lainkaan sopivaa asuntoa ja hyvää asuinympäristöä. Kuitenkin asuntokysymyksestä ja asumisesta jos jostain on puhuttu hyvin paljon.

Asunto-ongelmien perussy syy on ilmeisesti siinä, että puutteellinen ja kohtuuttoman kallis asuminen on vähemmistön ongelma tässä maassa. Me tiedämme, että kahdella kolmasosalla suomalaisista on kansainvälisesti vertailukelpoiset asumisolot. Ne ongelmat, joita välikysymyksessäkin käsitellään, eivät koske kaikkia suomalaisia, mutta ne koskevat erittäin kipeästi suurta joukkoa suomalaisia, kuitenkin vähemmistöä.

Inhimillisen hyvinvointiyhteiskunnan tehtävä on kuitenkin taata kaikille sen jäsenille hyvät ja turvalliset asunto-olot. Tämä tavoite voi tietysti toteutua vain silloin, jos yhteisesti asetetaan tavoitteet ja myös yhteisin toimin pyritään ne toteuttamaan. Tämä edellyttää, että yhteiskunnassa on vahva solidaarisuuden, yhteisvastuun, henki. Pelkät puheet sosiaalisesta asuntotuotannosta eivät auta niitä, joille nämä ongelmat ovat kovaa ja kipeää arkipäivää.

Vielä vähemmän on apua siitä, että uskotaan, että markkinavoimat joskus sitten löytävät tasapainotilan, jossa jokaiselle riittää jonkinlainen asunto. Tavoitteet toteutuvat vain, jos on selvä tekemisen tahto, ja se on puuttunut.

Ed. Zyskovicz väitti tänään jälleen kerran, että kaikki asunto-ongelmat periytyvät punamultakaudelta, jolloin sosialidemokraatit vastasivat asuntopolitiikasta keskustan tuella. Näinä vuosina, jolloin maassa oli punamultahallitus, tehtiin varmasti myös virheitä, ja niistä ne hallitukset kantavat oman vastuunsa, mutta mielelläni haluaisin todeta ed. Zyskoviczille, että jokaisen hallituksen täytyy kuitenkin kantaa vastuu omista tekemisistään, niin ikävältä kuin se joskus saattaa tuntua.

Tämän hallituksen kohtalokas virhe on

ollut huonosti hoidetussa rahamarkkinoitten vapauttamisessa ja huonosti hoidetussa talouspolitiikassa, mutta myös siinä, että asuntopolitiikka ei ole ollut kenenkään käsissä. Sillä ei ole ollut johtajaa näissä hyvin muuttuneissa ympäristöoloissa.

Olen itse aina ollut sitä mieltä, että ympäristöministeriön perustaminen oli hyvin tärkeä asia, ja pidän myös tärkeänä sitä, että asunto- ja ympäristöasiat kuuluvat samaan ministeriöön. Näen, että niillä on paljon yhteistä. Mutta ympäristöministeriöön olisi kipeästi kaivattu kaksi ministeriä. Tätä on hallitukselle moneen otteeseen ja monelta taholta ehdotettu, mutta hallitus ei ole kuitenkaan työtään tällä tavoin järjestänyt siitäkään huolimatta, että hallitus on kutsunut itseään hallitun rakennemuutoksen hallitukseksi ja väittänyt näkevänsä, että nyt joudutaan monella alalla etsimään uusia ratkaisuja, tekemään työtä muuttuneissa oloissa.

Asuntopolitiikka olisi tarvinnut uusia linjauksia ja todella ministerin kokopäiväistä panosta. Ikävää on ollut se, että ministeri Bärlund on monta kertaa ottanut nämä ehdotukset loukkauksena omaa työtään kohtaan. Siitä ei ole kysymys, varmasti ministerin työpäivät ovat olleet ympäripyöreitä, mutta kahden suuren, ajankohtaisen kysymyksen, ympäristöasioitten ja asuntopolitiikan, hyvä hoitaminen ei ole varmasti mahdollista yhdelle ihmiselle ja nyt näemme, että tämä asia olisi varmasti sujunut paremmin toisenlaisella työnjaolla. Varmasti on kysymys myös erilaisten linjausten toteuttamisesta, mutta uskon, että myös se, että riittävää panostusta ei ole ollut mahdollista antaa, on osaltaan tässä taustalla.

Asuntopolitiikan lähtökohdat ja tavoitteet on nyt arvioitava uudelleen. On oltava valmiutta hyvin syvälliseenkin kritiikkiin. Väitän, että suomalainen asuntopolitiikka on ollut enemmän kansantalouden säästämistä, sijoittamistoimintaa sekä rakentamisbisnestä kuin ihmisen perusoikeuden, hyvän asunnon ja asuinympäristön turvaamista ja rakentamista. Tämä päätavoite on unohtunut hyvin pahasti.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunta tukee asuinta hyvin monin tavoin. Esimerkiksi tänä vuonna käytetään asuntojen uustuotannon ja korjaamisen edistämiseen 4,5 miljardia markkaa, korkojen verovähennysoikeuden arvo on 4,3 miljardia markkaa, aravalainojen ali-

korkoisuuteen käytetään 2,4 miljardia markkaa, asumistuet ja opiskelijoiden asumislisä nousevat 1,8 miljardiin markkaan, asp-korkotukeen kuluu puoli miljardia ja vuokra-asuntojen korkotukeen 0,07 miljardia markkaa.

Jos verrataan eri tukimuotojen prosentuaalista osuutta kunakin vuonna, voidaan todeta, että 80-luvun aikana korkojen verovähennyksen osuus kokonaistuesta on selvästi lisääntynyt. Asumistukien osuus on taas vuosikymmenien aikana pudonnut 28 prosentista 20 prosenttiin. Luvuista on selvästi nähtävissä, kuten myös asuntoviranomaisten selvitykset osoittavat, että suurin osa asumisen tuesta menee hyvätuloisille. Voi jopa väittää, että eniten hyötyy suurituloisin viidenes. Tätä tuen jakaantumista ei voida kutsua kovin solidaariseksi. Täällä on tänäänkin monta kertaa sanottu, että kaikkein kipeimmässä asemassa olevien tilannetta tulee ensisijaisesti helpottaa. Jotta puheet toteutuisivat elämän arjessa, tarvitaan todella radikaaleja muutoksia.

Suomalaisen asumisen ongelmat eivät myöskään johdu siitä, ettei asumisen ympärillä pyörisi rahaa, päinvastoin. Rahasta ei ole ollut puutetta. Esimerkiksi vuonna 1988 myönnettiin asuntolainoja yhteensä 46 miljardia markkaa. Nousu edelliseen vuoteen verrattuna oli 15 miljardia markkaa. Valtio myönsi samana vuonna asuntolainoista vain 7 prosenttia. Kysymys on jostain muusta kuin rahan puutteesta. Eri asia on tietysti sitten, kuka sitä rahaa silloin sai ja millä ehdoilla, ja tietysti sama ongelma on kipeänä myös tänä päivänä.

Meiltä päättäjiltä on kysyttävä, puuttuuko meiltä tahtoa ratkaista asumisongelma. Laskeeko hallitus, ja uskon, että meidän on syytä myös oppositiossa tämä kysymys tehdä itsellemme, laskemmeko kylmästi, että asunto-ongelmien vaivaama kolmannes suomalaisista muodostuu yhteiskunnallisesti passiivisista ihmisistä? Heistä ei tule helposti uusia kannattajia eikä uusia äänestäjiä. Heidän hätänsä ja heidän tarpeensa eivät kantaudu kovinkaan kuuluvasti hallituksen päätöspöytiin eivätkä usein eduskuntaankaan.

Asunto-ongelmistahan ensisijaisesti kärsivät kokonaan asuntoa vailla olevat sekä henkilöt, jotka usein ovat valinneet aika omaperäisen elämäntavan, mutta myös vanhempiensa luona asuvat nuoret, erilaiset yh-

teiskunnan hoitolaitoksiin asunnon puutteen takia jumiutuneet henkilöt, työttömät ja perheet, joissa on pieniä lapsia. Vanhusten kohdalla on usein kysymys puutteellisista asunto-oloista. Nuorten kohdalla ennen kaikkea on kysymys vaihtoehtojen puutteesta ja siitä, että asumismenot saattavat nousta jopa 50 prosenttiin. Katsoin jotain tilastoa, jossa oli selvästi nähtävissä, että yhdellä kymmenesosalla keskimääräiset asuntomenot olivat lähes 40 prosenttia tuloista ja tähän ryhmään kuului juuri lapsiperheitä.

Asumisen ahtaus ja suuret asumiskustannukset ovat varmaan merkittävä tekijä siinä, että perheiden arki kiristyy, syntyy taloudellisia ongelmia ja syntyy monta monta muuta solmua, ja usein on vaikea enää löytää minkäänlaista avainta näiden solmujen avaamiseen. Asunto-ongelmat ovat varmasti taustalla siinäkin, että moni lapsi jää perheensä ainoaksi silloinkin, kun toiveet ovat olleet aivan erilaiset.

Lapsen tarpeita emme ole pystyneet ottamaan suomalaisessa asuinympäristössä huomioon. Ajattelemme autoja paljon enemmän suunnittelu- ja kaavoitusvaiheessa kuin lapsia. Millaisen asuinympäristön ja kotiympäristön lapset tarvitsevat, sitä hyvin harvoin suunnittelijat kysyvät. Me tiedämme, että aikuisille ympäristö, sen niin sosiaaliset kuin fyysisetkin ominaisuudet, ovat hyvin tärkeitä, mutta vielä tärkeämpiä ne ovat kasvavalle lapselle, ja on varmasti hyvin helposti ymmärrettävissä, että toistuva ympäristön muutos, jatkuva muuttaminen, ei voi olla eduksi lapsen kasvuun ja kehitykselle.

Arvoisa puhemies! On välttämätöntä, että asuntokysymys nostetaan selkeästi suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan peruskysymykseksi, jonka hoidosta selkeästi päävastuun kantavat valtio ja kunnat. Asumista ei voida jättää vain markkinavoimien hoitoon. Toisaalta markkinavoimia on osattava käyttää hyväksi, jotta kaikkien suomalaisten asumistaso täyttää inhimilliset perusvaatimukset. Tämä edellyttää sitä, että meille syntyy selkeä poliittinen tahto ja vahva yhteisvastuu siitä, että tämä kysymys hoidetaan niin, että kukaan ei ole näiden asuntopoliittisten toimenpiteiden, hyvän asunnon ja asuinympäristön ulkopuolella.

Ed. Savela (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuuskoski-Vikatmaa on

ihan oikeassa siinä, että vastuuta tulee kantaa myös niiden, jotka ovat aikaisemmin olleet hallitusvastuussa. Minä otankin esimerkin eräiltä osin tähän liittyen. Edellisen hallituksen aikana mm. aravavuokra-asuntoja vuonna 1986 aloitettiin luokkaa 6 500 ja 1981—1986 noin 8 500 keskimäärin vuodesa, kun se tänä päivänä 1987—1989 on kuitenkin noin 12 200 aloitettua asuntoa. Tässä mielessä minä yhdyin ed. Kuuskoski-Vikatmaahan siinä, että vastuuta tulee kantaa myös niiden, jotka ovat aikaisemmin olleet päätöksiä tekemässä.

Ed. Vastamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puuttuisin samaan asiaan, mihin ed. Savelakin. Ed. Kuuskoski-Vikatmaa peräänkuulutti sitä, että jokainen hallitus vastaa omista teoistaan. Nyt kuitenkin tämän hallituksen vastuulle on tullut myös kahden edellisen hallituskauden aikaiset puutteet, jotka nimenomaan ovat poistaneet vuosina 1980—1985 40 000 vuokra-asuntoa markkinoilta. Jos otetaan tilanne vuodesta 1970 alkaen, siihen tulee vielä 10 000 enemmän. Kun tätä puutetta on yritetty korjata, on samanaikaisesti kuitenkin myös nuorten opiskelijoiden ja nuorten ihmisten asuntojen tarve suurentunut. Asuntoja ei yksinkertaisesti ole, ei vuokra-asuntoja markkinoilla, ja silloin joudutaan ainoaan vaihtoehtoon: oman asunnon hankkimiseen, joka aivan selkeästi on ollut monelle liian kova hintojen vuoksi.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta vain edustajille Savela ja Vastamäki sen, että he eivät kuunnelleet kaikkea sitä, mitä minä sanoin. On selvää, että tämä hallitus ei ole voinut aloittaa tyhjästä, ja siitä, mitä on tapahtunut aikaisemmin, sen aikaiset vallanpitäjät kantavat vastuun. Mutta aikaa on nyt kulunut jo neljä vuotta, ja on liian heppoista pyrkiä uimaan asunto-ongelmista sillä, että näitä lukuja esitellään, niin kuin ministerikin täällä ansiokkaasti tänään teki. Ne eivät paljon lämmitä silloin, kun arki on hyvin toisenlainen. Nyt on kuitenkin jo kulunut neljä vuotta, ja siinäkin ajassa on jo aika paljon saavutettavissa, jos tartutaan oikeisiin asioihin ja jos on vahva tahto hoitaa asiaa.

Ed. Löyttyjärvi: Arvoisa puhemies! Aion esittää joitakin reunahuomautuksia sekä hallituksen vastaukseen että käytettyihin puheenvuoroihin.

Ensinnäkin useat keskustapuolueen edustajat ovat puheenvuoroissaan verranneet keskustelua ruoan hinnasta ja asuntojen hinnoista sekä asumiskustannuksista toisiinsa. Mielestäni sekä elintarvikkeiden hinnat että asumiskustannukset ovat liian korkeita ja molemmille on tehtävä jotain. Olen myöskin sitä mieltä, että kysymystä koroista ja asuntojen hinnoista kuluttajaliike saisi ajaa huomattavasti ponnekkammin. Onneksi asuntovelalliset ovat ryhtyneet korkokapinaan ja tällä kapinalla on ehkä ollut enemmän vaikutusta kuin niillä toimenpiteillä, joita hallitus on suorittanut suhteessa korkotasoon taikka pikemminkin jättänyt suorittamatta.

Meillä asuntopolitiikkaa voi kuvata monella tavalla. Täälläkin on esitetty monia vertauksia. Haluaisin itse kuvata asuntopolitiikkaa tilkkutäkinä, joka lämmittää huonosti. Kokonaisvaltainen ajattelu puuttuu, ja mm. toisessa lakivaliokunnassa, joka eduskunnassa asuntolait useimmiten käsittelee, on jouduttu kuluneiden vuosien aikana monta kertaa toteamaan se, miten pieninä palasina asuntopolitiikkaa lausuttuun valtiokunnassa hallituksen esitysten pohjalta joudutaan käsittelemään ja miten vaikea on löytää kokonaisuutta siitä linjasta, jolla asuntokysymyksiin ratkaisua halutaan etsiä. Valiokunta on kyllä omasta puolestaan pyrkinyt myös antamaan joitakin ohjeita asioiden valmisteluun. Usein ne ovat olleet hyviä ja toteutuessaan myönteiseen suuntaan kehitystä vieviä.

Asuntopolitiikka on ollut hyvin voimakkaasti markkinoiden riepotelavana. Asunnontarvitsija, asunnonostaja tai vuokraaja on ollut kansantalouden suhdanteiden heilahtelun mukana miehenä taikka -naisena. Rahamarkkinoiden sääntelyn vapauttamisen hinta on langennut asunnontarvitsijoiden maksettavaksi hyvin voimakkaasti. Tämän taustalla on mm. se, että muihin meihin verrattaviin maihin Suomen asuntopolitiikka tilannetta verrattaessa voidaan päätyä vain siihen johtopäätökseen, että missään muualla eivät yhteiskunnan sääntelymahdollisuudet asuntokysymyksissä, asuntosektorilla, ole niin vähäiset kuin meidän maassamme. Yhteiskunnan säätelykeinot ovat supistuneet

varsin vähäisiksi, ja samalla ovat supistuneet asuntopolitiikan kokonaisvaltaisen harjoittamisen mahdollisuudet.

Nyt esitetty ja eduskunnassa käsitellyssä oleva vuokrasääntelyn purku ei tätä tilannetta yhtään paranna. Tämä lakiesitys sopii varsin huonosti siihen tilanteeseen, jossa asuntomarkkinoilla olemme.

Asuntorahaston perustaminen, jota ministeri Bärnlund vastauksessaan korosti, oli todella myönteinen toimenpide. Asuntorahastolle vain tarvitaan riittävät voimavarat ja valtion lainoittamalle tuotannolle riittävä volyymi, jotta se voisi vaikuttaa asuntomarkkinoiden kokonaisuuteen. Tarvitaan todella mittavassa määrin lisää valtion lainoittamia vuokra-asuntoja, mutta myöskin omistusraava-asuntoja, valtion lainoittamia omistusasuntoja, ja asumisoikeusasuntoja. Kun ministeri on paikalla, haluaisin toistaa ed. Astalan aiemmin puheenvuorossaan esittämän kysymyksen: Aikooko hallitus antaa eduskunnalle esityksen aravavuokra-asuntojen käyttö- ja luovutusrajoitusten jatkamisesta, jotta emme joutuisi tilanteeseen, jossa näitä asuntoja poistuu markkinoilta samalla, kun pyrimme tuottamaan niitä lisää?

Kun hallitus toi esityksen asuntorahastosta eduskuntaan, niin hallitus kaavaili rahastosta lainoitettavaksi vain vuokra-asuntotuotantoa ja siihen verrattavaa tuotantoa. Hallitushan esitti, että omistusravien tuottaminen lopetettaisiin ja tältä osin siirryttäisiin korkotukijärjestelmään. Onneksi eduskunta ei esitystä hyväksynyt, vaan valtion lainoitamat omistusasunnot tulevat jatkossakin olemaan yhtenä asuntopolitiikan välineenä. Nyt eduskunnassa odotamme hallituksen esitystä asuntotuotantolaiksi, jonka puitteissa, kuten ministeri totesi, omistusravien valtion lainoitusta aiotaan laajentaa.

Tässä yhteydessä haluaisin esittää kysymyksen siitä, miksi lainoituksen laajentaminen 80 prosenttiin on suunniteltu toteutettavaksi vasta niiden lainojen osalta, jotka myönnetään ensi vuonna, vuoden 1991 aikana, kun vuonna 1991 aloitettavien kohteiden lainahakemukset on pitänyt jättää jo tänä syksynä. Tämähän on johtamassa tilanteeseen, että nämä hankkeet viivästyvät kokonaisuudessaan, koska odotetaan korkeampaa valtion lainoitusta. Hallitus on aikonut esittää, että korkeampi valtion lainoitusosuus koskisi vain niitä lainoja, joita haetaan ensi

vuonna. Mutta jos esitystä jo ennen sen tänne tuomista korjattaisiin siten, että korkeamman lainaosuuden voisivat saada kaikki ne kohteet, joiden laina myönnetään ensi vuonna, niin tämä helpottaisi varmasti tilannetta eikä aiheuttaisi viivettä, jolla varmasti on myös laajempia asuntopoliittisia vaikutuksia.

Paitsi että asuntorahastoa kehitetään ja sen mahdollisuuksia parannetaan, tarvitaan myöskin muita toimenpiteitä, mm. toimenpiteitä, joilla voidaan lisätä kilpailua rakentamisessa samanaikaisesti. Tämä edellyttäisi puuttumista grynderi-rakentamisen ketjuun, joka on yksi asuntopolitiikkaa tällä hetkellä kuristava asia. Grynderirakentaminen laajamittaisena estää todellisen kilpailun ja nostaa keinoitekoisesti asuntojen hintoja. Grynderirakentamiseen puuttuminen voitaisiin yhdistää myöskin maapolitiikkaan. Tässä voitaisiin, ainakin meidän vasemmistoliittolaisten mielestä, toteuttaa varsin radikaalejakin ehdotuksia. Olemme eräissä yhteyksissä esittäneet mm. sitä, että rakennusyritysten maat tulisi saada ainakin pääkaupunkiseudulla yhteiskunnan käyttöön vuokra-asunto- ja muuhun sosiaaliseen asuntotuotantoon.

Toinen väline puuttua rakentamiseen ja tuotantotapaan olisi asukasjohtoisen rakentamisen selvä suosiminen ja edellytysten luominen. Tämä liittyy myös ministeri Bärnlundin myönteiseksi toteamaan asumisoikeusasuntojärjestelmään, joka on lähdössä liikkeelle, tosin varsin pienillä tuotantomäärillä. Jotta asumisoikeusasumisesta voisi tulla todellinen vaihtoehto, niin nopeasti saada aikaan lainsäädäntö tai edellytykset sille, että asumisoikeusasuntoja voisivat sekä rakentuttaa että hallita asunnontarvitsijat ja asukkaat itse. Nythän asunnot rakennetaan hyvin pitkälti samoissa puitteissa kuin aravavuokra-asunnot. Aukukailta edellytetään vain tietty kynnyksraha tähän asumismuotoon pääsemiseksi.

Ministeri Bärnlund totesi, että asumisoikeusasuntojärjestelmä erityisesti helpottaa nuorten asumistilannetta. Tässä yhteydessä on syytä ihmetellen kysyä, miksi hallitus ei ottanut todesta toisen lakivaliokunnan kyseisen lain käsittelyssä mietintöön ottamaa kantaa, että tässä vaiheessa asumisoikeusasunnot tulisi osoittaa todella vain alle 30-vuotiaille nuorille. Tästä valiokunnan kannanotosta huolimatta hallitus soveltamispaä-

töksissään lähti aiemman kantansa mukaisesti siitä, että kaikki alle 35-vuotiaat ja tulo-rajoiden puitteissa tätäkin vanhemmat voivat tulla asumisoikeusasuntojonoihin. Valiokunta katsoi, että koska tuotantomäärät tulevat olemaan ainakin alkuun erittäin alhaisia, tulisi nuorimpien asunnon tarvitsijoiden asemaa tätä kautta pyrkiä helpottamaan.

Ministerin puheenvuorossa otettiin esille myös vuokralaisdemokratialainsäädäntö, josta äskettäin täällä päätettiin. Kuitenkin vuokralaisdemokratiamallissa ollaan varsin kaukana siitä tavoitteesta, jota mm. asukasjärjestöt ja vuokralaisjärjestöt ovat ajaneet, että voitaisiin toteuttaa vuokralla asumisessa eräänlainen asukkaiden itsehallinto.

Ed. Jätteenmäki kertoi konkreettisen esimerkin Helsingin Siilitieltä, missä asukkaat kokevat, että eivät ole peruskorjausratkaisuihin voineet vaikuttaa juuri lainkaan. Uusi vuokralaisdemokratialainsäädäntö ei vaikuttamisen mahdollisuuksia juurikaan lisää. Pitäisi edetä paljon pidemmälle. Myös asumisoikeusasuntolakia säädettäessä hallituksen esityksessä todetaan, että asukasdemokratia, jos sitä siksi halutaan kutsua, toteutetaan vähintään siinä laajuudessa kuin vuokralla asumisen osalta eli vuokralaisdemokratialainsäädännössä. Enempää ei asumisoikeusjärjestelmän osaltakaan ole tiedossa. Myös tässä suhteessa olisi nopeasti edettävä pidemmälle, jotta asukkaat itse voisivat vaikuttaa omaan asumiseensa ja asumisympäristöönsä.

Kun lakia vuokralaisdemokratiasta tai yhteishallinnosta vuokratuloissa käsiteltiin, tehtiin salissa esitys siitä, että kaikille 15 vuotta täyttäneille annettaisiin äänioikeus asukaskouksissa. Niin myös nuorimmat pääsisivät vaikuttamaan asumiseen liittyvissä kysymyksissä, vaikka heitä ei voisikaan varsinaisiin hallintoelimiin valita. Esityksen tekijät näkivät varsin tärkeänä sen, että asuntopolitiikassa nuori ihminen otettaisiin toisella tavalla huomioon kuin tänään tapahtuu. Tämä ei koske tietenkään vain vaikuttamisen mahdollisuuksia, vaan asuntopolitiikkaa kokonaisuutena.

Lapsi ja nuori tulisi nähdä asuntopolitiikassa kansalaisena eikä vain perheen jäsenenä. Mielestäni ajattelua, josta pitäisi päästä irti suhtauduttaessa lapsiin, edustaa myös uusi asuntotulovähennys, jossa lapsikorotus jää varsin alhaiseksi. Muun muassa yhden huoltajan useampilapsisen perheen

enimmäismäärä asumisvähennystä jää huomattavasti alle kahden aikuisen perheen vähennyksen, vaikka tilan tarve saattaisi olla huomattavasti suurempi. Muutoinkin asumisen normeissa lasten ja nuorten tilantarve käsitetään muuttumattomaksi lähes kehdestä asuntojonoon ja samanaikaisesti ihmetellään, miksi nuoret viihtyvät vain kaduilla. Yksi syy tähän on — tietenkin muita on paljon — että kodeissa ei ole tilaa. Huone, johon mahtuu sänky, kirjoituspöytä ja yksi tuoli, ei ole mikään nuorten kokoontumispaikka.

Vielä lyhyesti: Asuntopolitiikkaan tarvitaan lisää yhteiskunnan panosta ja sääntelyä, tarvitaan grynderijärjestelmän purkua, todellista kilpailua, asukasjohtoisuutta, lisää demokratiaa sekä lasten ja nuorten ottamista vakavasti yhteiskunnan kansalaisina huomioon.

Edustajat Vihriälä, Saari, Turunen ja Majala merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Aittoniemi (vastaaspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Löyttyjärvi puhui pitkään asumisoikeusasunnoista, niihin liittyvistä hyvistä puolista ja ehkä ongelmistakin. Hän kuitenkin jätti mainitsematta yhden asian, joka on hyvin tärkeä, tai en sitä kuullut lain käsitteilyyn liittyen.

Siellähän oli tämän suuntainen näkemys, en tiedä, tuliko se mietinnön perusteluissa tarpeeksi selvästi sanottua: Valiokunnan tarkoitus oli, että yleishyödylliset rakennuttajayhdistykset — tarkoittaa poliittisia rakennusliikkeitä — saadaan asumisoikeusrakennuttamisesta pois ja nimenomaan asukas-yhdistykset, jos nyt oikein muistan tämän lauseen, ovat oikeutettuja rakennuttamaan. Nämä väli-instanssit, Tarveasunnnot sun muut, ovat kuin korttipiruja tietyllä tavalla. Korttipirullakaan ei ole muuta tekemistä kuin seisoa pelaajan takana ja ottaa joka potista marka taskuunsa, eikä siitä ole mitään hyötyä. Tämä on sellainen asia, joka pitäisi asumisoikeusjärjestelmässä ja sen toimeenpanemisessa huomata, että poliittiset rakennuttajayhdistykset heitettäisiin rahastamasta pois, koska ne lisäävät asuntojen hintoja. Ne ovat tietynlaisia korttipiruja, niin kuin sanoin.

Ed. Malm merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Mäkelä: Arvoisa puhemies! Hallitus on eduskunnassa joutunut vastaamaan lukuihin välikysymyksiin yhdestä ja toisesta asiasta. Selviin epäkohtiin näissä kaikissa kysymyksissä on useimmiten pyritty puuttumaan huolimatta monien kohdalla vilahdelleesta puoluepropagandan purkinsorkasta.

Esillä oleva keskustan välikysymys täyttää myös nämä kaksi kriteeriä. Keskusta ahdistelee hallitusta tärkeän asian heikosta hoidosta ja laiminlyönnestä kuitenkin muistamatta, että nykyiseen heikkoon tilaan asuntopolitiikassa on päädytty niiden virheellisten toimenpiteiden seurauksena, joita keskusta vuosikymmenten ajan valtaa pitäneenä oli itse toteuttamassa aina hämärää "Nopparahaa" myöten.

Sekä edellisessä että nykyisessä hallituksessa vielä istuessaan SMP puuttui tavan takaa asuntopolitiikkaan, koska molemmat hallitukset olivat ohjelmajulistuksissaan luvanneet hoitaa asuntopolitiikkaa erityisellä huolella. Holkerin hallitus jopa ilmoitti tavoitteenaan olevan asunnottomuuden poistamisen. Myös hallitusohjelman lisäpöytäkirjaan nykyinen hallitus kirjasi kauniita lauseita toimenpiteistä, joihin hallitus ryhtyy asuntongelmien ratkaisemiseksi.

SMP:ssä toivottiin, että hallitus ja erityisesti asuntoasioista vastaava ministeri sosiaalidemokraattien Kaj Bärlund aikoo myös käytännössä ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin asioiden korjaamiseksi. SMP pettyi tässä suhteessa hallituksen ja ministeri Bärlundin. Ympäristöministerin aikaa on kuluneina vuosina valitettavasti mennyt liian paljon luonnon ja rantojen holhoamisessa, jonka johdosta asunto-ongelmien parissa painiskelevien kansalaisten hätähuudot ovat jääneet riittävää vastakaikua vaille.

Siksi SMP on tämänkin hallituksen aikana useaan otteeseen esittänyt asuntoasioiden erottamista oman ministerin hoidettavaksi, koska asuntoasioiden korjaaminen ei onnistu vain luontoa suojelemalla. SMP:n esitykset torjuttiin aina, vaikka hallituksen silloisen kansliaministerin työtaakkaa pidettiin sen verran kepeänä, että siihen olisi aivan hyvin voitu lisätä hyödyllisempiä tehtäviä kuten hallituksen juhlallisesti esittämä tavoite asunnottomuuden poistamisesta.

Keskustalla on vuosikymmeniä ollut hallussaan näkyviä paikkoja asuntopolitiikan rahoitussaralla asuntohallituksesta aina valtiovarainministeriöön ja Suomen Pankkiin asti. Kun keskusta nyt valittelee korkeaa lainakorkoa, muistettakoon, että Suomen Pankin johtaja Esko Ollila oli omalta osaltaan vapauttamassa pankkien lainakorkopolitiikkaa, joka nyt ylittää kaikki kohtuurajat. Kun Suomen Pankin peruskorkoa viimeksi nostettiin ja samalla kuritettiin asuntolainaa tarvitsevia, keskustan edustajat Paavo Väyrynen ja Matti Majjala olivat pankkivaltuusmiehinä mukana korkoa nostamassa. (Ed. Aittoniemi: Sellaisia ne on!)

Vasemmistoliitto on allekirjoittanut tämän välikysymyksen. En kritisoi allekirjoitusta sinänsä, muistutan vain siitä, että vasemmistoliiton edeltäjä SKDL oli takavuosina hyvinkin vaikutusvaltaisissa, asuntopolitiikasta päättävissä asemassa asuntohallituksesta alkaen. Suomen Pankin johtaja Ele Alenius oli myös vapauttamassa korkopolitiikkaa. Kun Suomessa presidentti Kekkonen kautena muodostettiin heikon talouspolitiikan seurauksena ns. hätätilahallituksia, siellä istuivat nimenomaan asuntoasioita hoitamassa SKDL:n edustajat Arvo Hautala ja Olavi Hänninen. Asuntoasioissa vasemmistoliitonkaan jauhot eivät vastuun osalta ole aivan puhtaat, vaikka SKDL onkin jo pitkään saanut istua oppositiossa.

Arvoisa puhemies! SMP:n asuntopolitiikan ydin voidaan tiivistää eräisiin perusasioihin.

Ensiksi me katsomme, että Suomessa on varaa rakentaa kaikille kansalaisille kohtuuhintaiset kunnolliset asunnot.

Toiseksi kun tutkimustenkin mukaan suomalaiset haluavat asua omistetuissa asunnossa, me katsomme, että tätä tuotantoa on pyrittävä myös valtiovallan toimenpitein erityisesti aravarakentamisessa voimakkaasti kehittämään.

Samalla on kuitenkin muistettava, että osa väestöstä joutuu aina asumaan vuokralla, joten kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saanti on myös erittäin tärkeää. Juuri tältä osin Holkerin hallitus on toimissaan pahoin epäonnistunut, ja se näkyy selvästi pääkaupunkiseudulla. Joko asuntoja ei ole saatavilla vuokralle tai jos onnistuu sellaisen hankkimaan, joutuu maksamaan kiskurivuokria.

SMP on sitä mieltä, että jatkuvaa vuokra-asuntopulaa ei saada poistetuksi niin kauan

kuin verotuksellisista syistä on parempi pitää asuntoja tyhjillään kuin vuokrata niitä asunontarvitsijoille. SMP on esittänyt viiden vuoden verovapautta yksityisten omistuksessa olevien asuinhuoneistojen vuokratuloille. Miksi hallitus ja erityisesti kokoomus ei suostu kallistamaan korvaansa tälle hyvälle esitykselle?

Asuntojen hintakehitys on ollut maassamme viimeisten vuosien aikana todella nopea. Tämä on aiheuttanut suuria asunto-ongelmia varsinkin nuorille ja lapsiperheille. Pahiten asuntojen hintojen räjähdysmäinen kasvu on vaikeuttanut pääkaupunkiseudun ja muiden suurten kasvualueiden alueilla asuvien ihmisten asunnonhankkimismahdollisuuksia.

SMP:n mielestä jokaisella kansalaisella tulee olla halutessaan mahdollisuus hankkia oma ja omistettu asunto. Asunto tulee pystyä hankkimaan niin kohtuullisella hinnalla, ettei henkilö tai perhe joudu elämään jatkuvassa velkakierteessä koko aktiivisen työikänsä ajan. Tämän vuoksi tulisikin valtion takaa-
mien asuntolainojen ehtoja muuttaa siten, että nykyisiä laina-aikoja pidennettäisiin huomattavasti ja korkotasoa alennettaisiin tuntuvasti. Mielestämme lainojen takaisinmaksuajan tulisi olla 30—40 vuotta ja korkotason korkeintaan 5 prosenttia. Lisäksi omarahoitusosuus tulisi ainakin ensiasunnon osalta alentaa 5 prosenttiin asunnon hankintahinnasta.

Hintojen nousun hidastamiseksi tulisi taata rakennuslalle todellinen kilpailutilanne siten, etteivät suuret grynderit pääsisi sanelemaan asuntojen hintatasoa joko monopoliasemansa tai vain näennäisen kilpailutilanteen turvin. Onkin kysyttävä, onko hallituksella minkäänlaisia suunnitelmia todellisen kilpailutilanteen palauttamiseksi asuntorakennusmarkkinoille hintojen nousun katkaisemiseksi ja asuntojen hankinnan helpottamiseksi varsinkin nuorillepareille pidentämällä esimerkiksi valtion takaamien asuntolainojen takaisinmaksuaikaa ja alentamalla niiden korkotasoa 5 prosenttiin.

SMP on vastustanut peruskoron korottamista, koska se johtaisi monet asuntovelalliset täysin kestävämmään tilanteeseen. Vaihtotaseen supistamiseksi esitetty peruskoron korottaminen iskisi rajuimmin asuntoluottoihin, koska varsinaisten kulutusluottojen määrä on jo nykyisellään rajusti laskenut johtuen korkeista markkinakoroista. Pank-

kien korkomarginaali on vielä niin suuri, että sitä voitaisiin pienentää ilman pankkien kannattavuuden olennaista heikentymistä.

Sanottakoon tässä yhteydessä, ettei voi olla oikein, että pääoma- ja rahaliikenteen vapautumisen myötä maahamme ulkomailta tulleet sijoittajat ja suoranaiset keinottelijat ottavat ensin Suomen osake- ja korkomarkkinoilta mahdollisimman suuren hyödyn ja häipyvät sen jälkeen vähin äänin paratiisisaariin maksamatta penninkään veroa Suomen valtiolle. Lainsäädäntö näyttää näissä asioissa raahaavan aina perässä, kuten viime aikoina Suomessakin on havaittu.

SMP katsoo, että pääkaupunkiseudun ja koko Suomen asunnottomien asuntopula on poistettava kokonaan ja se on poistettavissa, jos vain poliittista tahtoa löytyy. Muistellaan, miten Veikko Vennamo johtaessaan sodan jälkeistä siirtokarjalaisten moninkertaista asutustoimintaa osoitti, että oikealla poliittisella tahdolla ja kansallisella konsensuksella voidaan kaikille tarvitseville tarjota koti.

Kasinotalouden jopa ulkomaille veroja kiertäen viedyt miljoonat osoittavat, että rahaa on. Samoin Suomessa on rakentamiskelpoista maata aivan riittämiin.

Mielestäni ja SMP:n mielestä asumisen on oltava perustuslaissa määritelty kansalaisten perusoikeus, kuten on oikeus työhönkin.

Asuntokauppaan liittyvästä verotuksesta SMP on tehnyt lukuisia esityksiä. Olemme mm. esittäneet radikaalisti sitä, että leimaveron poistettaisiin kaikilta asuntokaupoilta. Nythän hallitus on tehnyt päätöksen ensiasunnon leimaveron poistamisesta. Tämä on hyvä asia, mutta pitemmälle tässä verouudistuksessa pitäisi mennä.

Arvoisa puhemies! Tiivistän vielä lopuksi eräitä SMP:n asuntopolitiikan päämääriä.

Asuntotuotannon pääpaino on siis asetettava omistusasuntojen tuottamiseen.

Kohtuuhintaisten ja sopivan kokoisten vuokra-asuntojen tarjontaa on voimakkaasti lisättävä niin, että niitä on vuokra-asuntoja tarvitseville riittävästi saatavilla.

Helsingin seudulla maapolitiikka on hoidettava ajan tasalle ja kaupungin omistamat maat on kiireesti kaavoitettava asuntotuotantoliiketoimintaan tarkoituksiin.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä todellisiin asunnottomiin ja heidän asunto-ongelmansa ratkaisemiseen, eikä saa unohtaa sitä,

että suomalaisen asunnottoman on oltava tasavertainen Suomeen tuotavien pakolaisten kanssa.

Asuntolainakorkoihin ja niitten verovähennysoikeuteen on todella kiinnitettävä huomiota. Niitä ei saa heikentää, vaan päinvastoin lapsiperheiden osalta tulisi niitä kehittää edelleen.

Opiskelijat ovat se joukko, jonka ainakin itsekin yliopistokaupungissa Jyväskylässä asuessani joka syksy näen mitä kurjimmassa tilanteessa anelemassa asuntoja. Tiedänpä henkilöitä, jotka ovat kertoneet tehneensä töitä rappukäytävässä, kun ei asuntoa löydy. Sen takia hallituksen pitäisi pikaisesti puuttua todella tehokkaasti opiskelijoiden asutokurjuuden hoitamiseen.

Rakentamisen kustannuksiin voidaan vaikuttaa monella tavalla, ja on suorastaan vahingollista, että yksityiset suurasuntourakoitsijat ovat taitavasti toimineet siten, että yksityiset pienet urakoitsijat on pudotettu urakkakilpailuista pois. Monet pienemmistä asuntourakoitsijoista ovat joutuneet suoritustilaan, siis konkurssiin, joten tästä on ollut seurauksena kilpailun heikkeneminen, ja suuret grynderit ovat voineet sopia keskuudessaan, mitä kukin ja millä hinnalla rakentaa.

SMP:ssä on korostettu, että omatoimista hartiapankkirakentamista on tuettava. Tal-kooluonteinen rakennusapu on vapautettava veroista, pieniä asuntourakoitsijoita on pyrittävä tukemaan, suurgryndereiden ja pankkien asuntokeinottelu on lopetettava.

Rakentamiseen ja asuntotuotantoon tarvitaan rakennusmaata, rakennusmateriaalia, työvoimaa ja kohtuullisesti pääomaa. Kiistattomasti kaikkea tätä on Suomessa riittävästi. Vain tahtoa ei näy riittävän. Koska rakentamisen kaikki markat pyörivät kotimaassa, ei asuntopulaa voida hyväksyä. Perusvirhe on poistettava ja valtakunnalliset rahavirrat on suunnattava sinne, missä asuntoja tarvitaan ja työvoimaa on.

Ed. Sillanpää merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Saari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäkelä ”yllätti” kuulijansa yrittämällä saattaa noin kolme ja puoli vuotta hallituksen ulkopuolella olleen Suomen kes-

kustan syypääksi nykyisiin asunto- ja korkoongelmiin. Vähäisintäkään vastuuta ed. Mäkelä ei suostunut ottamaan vallitsevista ongelmista omalle puolueelleen SMP:lle, vaikka puolue on osallistunut hallitukseen viimeiset seitsemän vuotta aina kuluvaan syksyyn saakka.

Arvoisa puhemies! Kehottaisinkin ed. Mäkelää vähitellen päättämään, onko SMP hallituksessa vai oppositiossa. Jos vallitsevaa tilannetta kerran arvostellaan, arvostelun kohteen täytyy luonnollisesti olla hallitus eikä jokin oppositiopuolue.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän toteaisin, että minun mielestäni, siitä huolimatta, ollaanko oppositiossa vai hallituksessa, tosiasiat täytyy myöntää. On paljon muitakin seikkoja, jotka vaikuttavat asuntopulaan ja asuntopoliittikkaan. Jos ed. Saari olisi tänä päivänä ollut täällä, hän olisi kuullut sen keskustelun, mitä on käyty, jolloin aivan selvästi on käynyt ilmi, että on myös muita asioita, joihin puoluepoliittisesti pystytään vaikuttamaan, pankkipoliittikka jne. Yksinomaan hallitus ei voi kaikkia tietenkään korjata, mutta se kritiikki, mitä on esitetty, on kohdistettu nimenomaan ministeri Bärlundin, jonka toimialaan nämä asiat kuuluvat. Hänen tehtävänään käsitykseni mukaan olisi ollut tuoda asiat valtioneuvoston käsittelyyn sillä tavoin, että korjauksia olisi syntynyt.

Ed. Saari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin näistä poliittisen vaikuttamisen mahdollisuuksista, että Suomen keskusta ei ole käytännöllisesti katsoen min-käänlaisessa asemassa poliittisesti niissä kaupungeissa, joissa asunto-ongelmat ovat kaikkein suurimmat. (Ed. Vistbacka: Onko Alavudella kaikki kunnossa?) —Alavuden asunto-ongelmien vuoksi ei toki olisi kannattanut tätä välikysymystä tehdä. En väitä, että siellä kunnossa ovat asiat, mutta asuntopula ei siellä suinkaan ole sellainen kuin pääkaupunkiseudulla tai suurimmissa kasvukeskuksissa. Kuten ed. Vistbacka varmaankin tietää, meidän alueemme kuntien suurin ongelma on siinä, että siellä ei rakenneta riittävästi, koska meillä on suuria paineita väkiluvun vähenemiseen.

Myöskään niissä suurissa liikepankeissa, jotka ovat rahapolitiittisia ratkaisuja olleet

tekemässä, Suomen keskustalla ei ole käytännöllisesti katsoen minkäänlaista asemaa, joten toistaisin kehotukseni, että SMP:n tulee arvostelu suunnata sinne, minne se kuuluu.

Ed. Jokinen: Arvoisa puhemies! Välikysymys on toki aiheellinen ja asiallinen, päinvastoin kuin ministeri Bärnlund puheenvurossaan pyrki väittämään. Eihän vasemmistoliitto muutoin olisi siihen yhtynyt. Välikysymyksen esiin nostamat ongelmat ovat todella sitä luokkaa, että maan hallituksen on otettava ne huomioon, paitsi jos hallitus kokee asemansa ja voimansa niin mahtavaksi, ettei sen tarvitse lainkaan kuulla kansan suuren enemmistön mielipiteitä.

Nykyisellä hallituksella on kuin sattumalta eduskunnan suuri enemmistö takanaan, kun se laskee hallitsevansa koko oikeiston ja vasemmalta puolen vielä sosialidemokraatit eli senkin osuuden. Oikeiston valta on siis tätä kautta maan hallituksessa kohtuuton. Siitä luonnollisesti seuraa, että sosialidemokraatit tanssivat oikeiston pillin mukaan. Tämä taas puolestaan on johtanut siihen, että tuloeroja on kasvatettu kaikilla tavoilla. Siitä syystä myös asuntojen hinnat ovat nousseet, korkotasoa korotettu, maanhankinta kivunnut huippulukemiin ja velkaisten perheiden taakka on tullut kestävämmäksi.

Tyhjien asuntojen määrä Suomessa kasvaa samalla, kun asuntojen saanti vaikeutuu. Yhä useammalle perheelle on mahdollon oman asunnon osto, vaikka vuokra-asunnot ovat kohtuuttoman tiukassa. Asunnottomuus lisääntyy jopa lapsiperheiden kohdalla. Tyhjiä asuntojen määrää ei edes haluta selvittää. Kysyn, miksi, sillä tyhjiä asuntoja on yhä enemmän myös vanhoissa yhtiöissä, koska niitä on hankittu sijoituskohteiksi. Miksi tästä asiasta ei puhuta eikä kirjoiteta? Nuo sijoituskohteet ovat ja ne pysyvät tyhjinä. Miksi tästä todellisuudesta Suomen hallitus ei ole lainkaan kiinnostunut? Joistakin uusista myytävänä olevista sentään mainitaan sekä niistä, jotka ovat vuodesta toiseen tyhjinä, juuri näitä uusia asuntoja.

Tässä todetaan hintojen kalleuden pitävän näitä tyhjinä. Hinta pidetäänkin korkeana, koska tarvetta ja halua myyntiin ei ole. Nekin lienevät rahansijoituskohteena aika suurelta osaltaan, ja ne ovat sellaisina hyödyllisiä, koska niiden avulla hinnat pidetään edelleen kohtuuttoman korkeina.

Ilmettelen todella ed. Arja Alhon puheenvuoroa erityisesti siksi, että hän vielä muutama vuosi sitten puhui vaikeuksissa elävien nuorten perheiden asunnon tarpeesta painavia sanoja. Nyt on kokoomuksen kanssa solmittu liitto vienyt kaiken sen toimintatarpeen, josta niin painokkaasti aikaisemmin puhuttiin. Ilmeisesti vaalilehtisissä taas asuntoasioitakin värikkäästi painotetaan.

Asia on todella mielenkiintoinen, sillä koko asunto-ongelma on sosialidemokratien vastuulla. Juuri heillä on nyt asuntoministeri ja muut avainpaikat asunto-ongelmiin vaikuttamassa. Heillä on asuntohallitus ja useampien kuntien vastuullisin osuus asuntotuotantoon vaikuttamassa. Heillä ovat nämä avainpaikat olleet jo vuosia, ja koko ajan ovat asunto-ongelmat olleet tiedossa ja vaikeutuneet.

Vasemmistoliiton aloitteet ja kyselyt ovat nostaneet asian esille, mutta hallituksen suunnalla ei ole otettu asiaa sen vaatimalla vastuulla. Kuinka monta sukupolvea tässä maassa joutuu jatkossakin kamppailemaan asumisvaikeuksien kanssa?

Olisi jo vihdoin aika ryhtyä vuokra-asuntojen rakentamiseen yhteiskunnan toimesta paljon suuremmassa määrin kuin tapahtuu. Suomihan on tällä hetkellä omistus-asuntojen luvattu maa, mutta vuokra-asunnot puuttuvat. Kuitenkaan kaikilla lapsiperheillä ei ole mahdollisuutta oman asunnon ostoon, ei niin minkäänlaista mahdollisuutta. Sen ratkaisee nimenomaan asuntojen hinta. Tuskin missään muussa Pohjoismaassa esimerkiksi on yhtä kylmästi suhtauduttu asunnon tarvitsijoihin. Samoin Euroopan eri maista löytyy esimerkkejä vuokra-asuntojen ensisijaisuudesta juuri ensiasunnon tarvitsijoille.

Esimerkkejä perussuomalaisesta asumiskurjuudesta löytyy hakematta eli niihin törmää kaikkialla. Valtion tai kuntien rahoittamiin vuokra-asuntoihin voi ensimmäinen tarpeessa oleva vielä päästä, mutta seuraavan ottaa jo ns. isännöitsijä, ja silloin ei enää olekaan kysymys siitä, kuka kipeämmin tuon asunnon tarvitsee. Se voi olla joku tuttava, jolla on asunto jo ennestäänkin. Siis vuokralaisilla ei ole juuri mitään vaikutusvaltaa asuntoyhtiöissäänkään.

Kummallisuuksiin kuuluu myös se tosiasia, että yhteiskunnan varoilla voivat yritykset rakentaa työntekijöilleen asuntoja, mutta konkurssin sattuessa asunnot ovatkin yhtiön

pilapiirtäjän Arska ja hänen kaverinsa kasseeen poliisia paossa puistossa. Kuvassa on tietysti arkirealistista romantiikkaa, vahvaa oivaltavaa huumoria mutta samalla elämän monikirjavuuden yksinkertaistamista. Se olkoon toki pilapiirtäjälle sallittua. Niin yksinkertainen ei kuitenkaan asunnottoman kuva ole.”

Sosiaalhallituksen vuodelta 1989 olevien tietojen mukaan asunnottomuus keskittyy meillä vahvasti suuriin kaupunkialueisiin. Siinä on tietysti Helsinki ympäristöineen aivan johtavassa asemassa. Sitten Turku, Lahti, Tampere, Kuopio ja Jyväskylä ovat merkittävimpiä. Kymmenessä vaikeimmassa kunnassa asui noin 10 000 asunnottomaa. Kun kuntia tarkasteltiin, 201 kunnassa oli jokaisessa vain yhdestä kymmeneen asunnottomaa kussakin.

Herra puhemies! Voi aivan perustellusti väittää, niin kuin täällä on tehtykin, että viime vuosina tehdyillä rahapoliittisilla päätöksillä on ollut asumisen hintatasoon suurempi vaikutus kuin koko varsinaisella asuntopolitiikalla. En sano tätä sen vuoksi, että yhtyisin johonkin kuoroon tässä, mutta tämä on eräs tosiasia, joka pitää myös tunnustaa.

Asumisen hintoja nostaa myös kuntien maanomistuksen vähäisyys. Maanomistus, rakentaminen, luotonanto ja kiinteistönvälitys ovat kartellisoituneet, mistä johtuen markkinamekanismi ei toimi hintoja alentavasti eikä tasaa korkean kysynnän vaikutuksia. Kartellien purkaminen on välttämätöntä, jos Efta tekee sopimuksen tai teemme sopimuksen Euroopan talousyhteisön kanssa tai maamme solmii muunlaisen sopimuksen, mutta ennen kaikkea se on tarpeen hintojen pitämiseksi kurissa.

Kuntien maanhankinta ja -luovutus esimerkiksi ylipormestari Ilaskiven pääkaupunkiseutua koskevan selvityksen mukaan on keskeinen keino pyrittäessä kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon. Yhteiskunnan suunnittelu- ja kaavoitustoimenpiteet saavat aikaan tietynlaista odotusarvoa, jota tulisi kyetä jollakin tavalla rajoittamaan. On kuultu leikaamisesta ja siihen liittyvistä ongelmista, mutta siinä ei ole kuitenkaan kyse omistamisen suojan varsinaisesta heikkenemisestä vaan yhteiskunnan toimenpiteiden tuoman ylimääräisen arvon poistamisesta. Saattaa tuntua ehkä uudelta, että myös hallituksen puolelta ja nimenomaan kokoomuksen puo-

lelta tämä asia tunnustetaan, mutta se on tänä päivänä tosiasia.

Asuntojen hintoja nostaa myös suuri kysyntä. Asuntotuotanto-ohjelmissa on tuotantotarvetta tähän mennessä myös aliarvioitu. Tässäkin tunnustan sen, että kaikissa niissä päätöksissä ei arvioitu peruste varmasti ole ollut se, mikä on sitten ollut todellisuus, koska kotitalouksien määrä on oletettu liian pieneksi. Ennusteiden mukaan kotitalouksien lukumäärä kasvaa vielä vuosikymmeniä, vaikka väestömäärä todennäköisesti pienenee.

Vuosisadan vaihteessa väestö alkaa vähetä, ja suomalaisia on 40 vuoden kuluttua ehkä neljännesmiljoona vähemmän kuin nyt. Mutta asumisen kannalta tärkeämpi luku on kotitalouksien määrä. Vuoden 1988 lopussa meillä oli 2,1 miljoonaa kotitaloutta. Niiden määrä on vuodesta 1966 alkaen puolitoistakertaistunut, mistä puolet ehkä selittyy kotitalouksien keskikoon alentumisella kaikissa ikäryhmissä. Yksin asuminen on selvästi lisääntynyt.

Herra puhemies! Nuorten asia on meille varmasti merkityksellinen, enkä sen vuoksi voi olla muutamalla sanalla puuttumatta nuorten kohtaan myös asumisessa.

Nuoret ovat asumisessaan tunnetusti vaikeimmassa asemassa maassamme. Erään arvion mukaan asunnon puutteen vuoksi lapsuudenkodissaan joutuu asumaan vähintään — siis tämä on eräs arvio — 150 000 nuorta. Myös asumiskustannukset nuorten kohdalla, jos me vertaamme muihin, ovat aivan toista luokkaa. Jos asumiskustannukset jakautuvat maassamme siten, että keskimääräinen luku, joka muuten on hyvin lähellä kansainvälistä keskimäärää, on 15,7 prosenttia käytettävissä olevista varoista, nuorten lapsiperheitten osalta se saattaa olla jopa puolet heidän käytettävissä olevista varoistaan. Tämänkin vuoksi yksi keskeinen asuntopolitiikan toteuttamisen väline on asumisen tuki.

Herra puhemies! Kun puhutaan asuntopolitiikasta, kun puhutaan asuntotuotannosta, kun puhutaan rahankäytöstä tähän tarkoitukseen, tulisi ehkä harkita ja tuleekin harkita sen kohdentamista uudella tavalla. Tuen tulisi kohdistua todella sinne, missä sen tarve on suurin, eli hyvin painollisesti nuoriin ja nuoriin perheisiin.

Kun tarkastellaan välikysymystä, joka koskee asuntopolitiikkaa ja korkopolitiik-

kaa, varmasti aineksia löytyy arvosteluun, mutta minä toistan sen, mitä sanoin aluksi: Kun vertaamme tämän hallituksen toimenpiteitä, nimenomaan asuntopoliittisia toimenpiteitä tässä yhteydessä, ne kestävät vertailun edellisten hallitusten aikaansaannoksien.

Ed. Backman: Herra puhemies! Teeke mieli aluksi kysyä: Mikä on tämän välikysymyksen ja välikysymyskeskustelun tarkoitus? Mikäli tarkoituksena on asettaa kyseenalaiseksi hallituksen toiminta, niin korkeintaan tällainen välikysymyskeskustelu asettaa kyseenalaiseksi opposition menettelytavat, kun meillä on erilaisia instituutioita kysymysten ja keskustelun aikaansaamiseksi: sekä kirjalliset kysymykset että suulliset kyselytunnit, jotka jopa saavat televisiossa ja radiolla enemmän tilaa kuin tällaiset välikysymyskeskustelut. Mielestäni tällaiset keskustelut tulisi käydä niissä ja jättää välikysymyskeskustelu hallituksen toiminnan kyseenalaistamiseen ja sen kaatamisyriitykseen. Nyt nämä välikysymykset kärsivät inflaatiota. Kun 6 tuntia olemme käyneet keskustelua, keskustelu alkaa päättyä, ja myöskään välikysymyksen tekijäryhmissä ei näy olevan innokkuutta sen paremmin keskusteluun kuin keskustelun seuraamiseen.

Koko tämän välikysymyksen lähtökohta kuvaa mielestäni hyvin suomalaista asuntopoliittikkaa. Tämä on hyvin selvästi, kuten ministeri Bärnlund totesi, omistusasumispainotteinen. Ei nähdä ongelmaksi niinkään asumistukea yleisemmin ja erityisesti vuokralla asumiseen, vaan nimenomaan omistusasumistuki ja tämä vielä erityisesti asuntolainojen korkojen verovähennysoikeuden kautta. Juuri nämä kaksi asiaa ovat jo useamman vuosikymmenen ajan olleet suomalaisen asuntopoliittikan pääkysymyksiä ja suunnanneet koko asuntopoliittikkaa väärin. Tämän takia olemme tänä päivänä niissä ongelmissa, missä olemme.

Suomessa asutaan kuitenkin keskimäärin hyvin. Asumisväljyys on kasvanut vuodesta 1960 kaksinkertaiseksi, varustetaso on nousut. Meidän täytyy muistaa, että kuitenkin yli 4 miljoonaa kansalaistamme asuu hyvin varustetussa asunnossa. Asumismenot laskivat myös merkittävästi 80-luvulla. Näin siis keskimäärin. Samanaikaisesti kuitenkin alueittaiset ja väestöryhmien väliset erot ovat suuret. Edelleen asutaan ahtaasti tai ilman

mukavuuksia. Asumiseen joudutaan käyttämään suurin osa tuloista joko vuokrana, lainan lyhennyksinä tai säästöosuutena erityisesti nuorten lapsiperheiden osalta. Vuokra-asunnoista on huutava pula.

Kun suomalainen asuntopoliittikka on siis ollut omistusasumispainotteista, se on näkynyt niin kaavoituksessa, rakentamisessa, rahoituksessa kuin valtion asumistuessaakin. Kansalaisille on tehty selväksi, että paras asumismuoto on omistusasunto. Tämä on kiihdyttänyt asuntojen hinnan nousua, vuokratason nousua ja erityisesti vuokra-asuntopulaa. Kun täällä viitattiin siihen, että kyselytutkimuksissa kansalaisten on todettu haluavan nimenomaan omistusasumista, niin se on tehty yksinkertaisesti ainoaksi ja vielä edullisimmaksi asumismuodoksi. Tämä on anglo-amerikkalainen ilmiö, jota ei ole muissa Länsi-Euroopan maissa lukuun ottamatta Englantia.

Erityinen ongelma on vuokra-asuntopula. Kun vuonna 1970 vuokra-asunnoista oli arava-asuntoja 12,6 prosenttia, nyt vastaava luku on yli 50 prosenttia. Vaikka on rakennettu noin 200 000 aravavuokra-asuntoa, sillä ei kuitenkaan ole voitu korvata vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen vähenemistä, vaan ne ovat vähentyneet edellä mainittuna aikana yli 60 000:lla. Vuokra-asunnot on myyty omistusasunnoiksi.

Myös rakentajat suosivat paremman tuoton takia omistusasuntojen rakentamista. Tässä yhteydessä kannattaa muistaa, että tämä hallitus on kääntänyt aravavuokra-asuntojen rakentamisen jälleen nousuun. Kun esimerkiksi vuonna 1983, edellisen hallituksen aikana, aravavuokra-asuntoja rakennettiin alle 7 000, tämän vuoden luvut ovat 14 000 eli kaksinkertaiset. Tässä suunta on ollut oikea ja hyvä.

Rakennuskustannukset nousivat vuosina 1986–87 pääkaupunkiseudulla 36 prosenttia, muualla maassa 24 prosenttia. Tonttikustannusten nousua oli 1980–86 pääkaupunkiseudulla peräti 220 prosenttia ja muualla maassa 46 prosenttia. Huomauttaisin varsinakin Suomen keskustalle, että olen tarkoituksella ottanut nämä ajankohdat tähän. Nämä ovat sitä aikaa, kun Suomen keskusta oli hallituksessa (Ed. Kietäväinen: Ja sosialidemokraatti ministerinä!) ja täältä juontavat juurensa tämän hetken asuntopoliittikan ongelmat, eivät siis vuodesta 1987 eteenpäin,

vaan ennen vuotta 1987 tapahtuneesta erityisesti tonttikustannusten noususta ja myös rakennuskustannusten noususta. Asuntojen hintataso onkin noussut yleistä hintatasoa nopeammin, ja asunnoista on tullut ei pelkäästään asumisen vaan myös sijoitustoiminnan väline.

Yhteiskunnan tuki asumiskustannuksiin on suuntautunut siten, että hyvätuloisille omistusasujille annetaan tukea verovähennyksen kautta enemmän kuin pienituloisille vuokralla-asujille normaalia asumistukea. Sosiaalisesta asuntopolitiikasta ei voitane puhua, kun tuki eri tulonsaajaryhmille on saman suuruista tai jopa suurituloisia suosivaa. Tässä suhteessa merkittävä muutos tapahtui vuodesta 1982 alkaen, josta lähtien verovähennystuki on kasvanut huomattavasti ja suunnannut suomalaista asuntopolitiikkaa vääristävään suuntaan. Huomaatan, että tämäkin oli jo vuonna 1982, ei 1987. Sitä vastoin asumistuki on ryhtynyt nousemaan pitkän taantumavaiheen jälkeen vuodesta 1987, kun katsotaan asumisen eri tukimuotojen reaalista kehitystä 80-luvulla. Tässäkin suhteessa muutos on ollut oikean suuntaisen, mutta ehkä vieläkin riittämätön.

Omistusasuntojen kysyntää lisäävä tuki, erityisesti korkovähennysetu, on kasvanut voimakkaasti koko 80-luvun, noin 250 miljoonaa markkaa vuodessa, ollen nyt jo muistaakseni noin 3 miljardia markkaa vuositasolla. Kun valtio maksaa koroista suurimman osan, ovat pankit voineet nostaa korkotasoa, ja myös asiakkaille tämä on ollut sinänsä sama, koska heidän osuutensa ei ole ollut koko koron nousu. Tässä suhteessa valtio on itse asiassa tukenut ei asunnon ostajia vaan pankkeja.

Suomessa asuvatkin hyvin yli 50-vuotiaat, aikanaan omistusasunnon hankkineet, joiden velan hoidosta on vastannut suurelta osin korkea inflaatio. Nyt he voivat asua vielä halvan energian aikaan melko edullisesti, kun asumiskustannukset eivät ole kuin joitakin satoja markkoja, korkeintaan noin 1 000 markkaa kuukaudessa. Asunnon vaihto suurempaan on myös hyvin edullista, koska valtiovalta antaa siihen merkittävää korkotukea, kun se ei ole tarveharkintaista.

Vuokralla asuva puolestaan ei voi vähentää vuokrassa maksamiaan korko- ym. pääomakuluja verotuksessa eikä saa muutenkaan tukea koko ajan nouseviin asumiskuluihinsa,

ellei ole todella vähävarainen. Vuokranmaksun jälkeen ei jää paljon säästöön omaa asuntoa varten, ja ilman omaa säästöosuutta lainan korot nousevat pilviin. Asuntojen hinnat karkaavat säästämisen aikana käsistä. Näin yleensä 1980-luvulla. Viime aikoina tosin asuntojen hinnanlasku on tullut vähän vastaan.

Mitä pitäisi tehdä? Asuntopolitiikan painopistettä tulee edelleenkin siirtää, kuten nyt on pyrkimyskin hallituksella, selvästi vuokra-asuntopuolelle. Valtion asuntomäärärahat tulee käyttää vuokra-asuntojen rakentamiseen ja valikoimaton omistusasuntotuki tulee siirtää vuokralla asuville ja nuorille asunto-säästäjille. Näin ei ehkä paranneta merkittävästi keskiarvoja, mutta poistetaan vihdoinkin asunnottomuus ja vuokra-asuntopula sekä tasataan asumismenoja.

Haluan vielä todeta nuorten osalta, että kun välikysymyksessä puhutaan ensiasunnon hankinnasta, niin siinäkin virheellisesti puhutaan pelkäästään omistusasumisesta. Nuorten ensiasunto ei ole omistusasunto, se on vuokra-asunto. Täytyy kehittää niitä toimenpiteitä, jotka tukevat nimenomaan vuokra-asunnon saantia ja vuokralla asumista. Tässä suhteessa erilaiset uudet poppakonstit omistusasumisen tukeen, jotka suuntautuisivat nuorille, vain vääristäisivät edelleenkin asu-mispolitiikkaamme.

Erityisen tärkeää on lisätä sellaisia asuntoja, joiden kautta nuoret voivat itsenäistyä. Noin 20 ikävuoden vaiheessa kaikki nuoret eivät suinkaan lähde opiskelemaan, vaan työelämään meneville nuorille, ehkä noin 20 prosentille, tulee olla omia ns. nuorisoasuntoja. Tässä suhteessa omistusasuminen ja vuokralla asuminen voidaan yhdistää, kuten nyt ollaan tekemässä uuden asumisoikeusasuntojärjestelmän kautta, ja sitä kautta saada nimenomaan tällaisille nuorille asuntoja.

Opiskelija-asuntopuolella tulisi opiskelijat siirtää yleisen asumistuen piiriin, ei pelkäästään niiden osalta, jotka asuvat omistusasunnossa, vaan muidenkin osalta ja lisätä mahdollisuutta asua opiskelija-asunnossa muutama vuosi opiskelun jälkeen, koska tällä tavalla pystytään tasoittamaan nimenomaan ratkaisevinta ongelmavaihetta itsenäistyvän nuoren elämässä.

Muutama sana vielä omistusasumisen tukivälikysymyksestä: Nuoren on tänä päivänä hyvin

vaikkea tässä järjestelmien sekamelskassa löytää sitä edullisinta ja parasta. Sen takia kavahdan niitä, jotka ovat esittämässä koko ajan lisää erilaisia tukimuotoja. Tukimuodoista meillä ei ole pulaa. Päinvastoin niitä on liikaa. Kun meillä on arava, asp, asumisoikeusasunnot, normaali verovähennys, ensiasunnosta tehtävä verovähennys jne., niin pikemminkin olisi pistettävä eri tukijärjestelmät yhteen ja luotava siten yksi selkeä kaikille tasavertainen järjestelmä.

Lopuksi muutama sana tyhjästä asunnoista. On esitetty, että yhteiskunnan pitäisi mennä auttamaan rakennusfirmoja, joille on jäämässä käsiin huomattava määrä ylihintaisia asuntoja. Mielestäni hallitus on tässä menetellyt aivan oikein, kun ei ole tähän lähtenyt. Rakennusyritykset saavat tulla myös omalta osaltaan vastaan asumiskustannuksissa. Kun ne ottivat menneinä vuosina suuria voittoja, on niiden aika nyt maksaa osa voitoista alentamalla tyhjinä olevien asuntojen hintoja.

Ne asunnot, jotka ovat tyhjinä, mutta eivät vuokrattuja, tulee saattaa samanlaisen rekisterin piiriin kuin Hollannissa. Sitä kautta on mahdollista koko ajan seurata, mitkä asunnot ovat vapaana, sanktioida esimerkiksi veroilla, mikäli niitä ei ole vuokrattu, ja asettaa esimerkiksi kunnille seuraamisvelvoite. Kun meillä on auto- ym. rekistereitä, miksi ei asuntorekisteriä?

Lopuksi haluan esittää, että ehkä meidän pitäisi ottaa keskustalaisesta asumispolitiikasta sen verran mallia, että turvaamme kukin ryhmä ainakin omien äänestäjämme asumistuet erityislainsäädännöllä. Näinhän on tehty Suomessa erityisesti maatalouden harjoittajien kohdalla. Heille ei ole normaleissa asumistukijärjestelmissä säädöksiä, vaan ne löytyvät erillisissäännöksinä. Esimerkiksi parhaillaan käsittelyssä olevassa maa-seudun elinkeinolaissa on erikseen eläkeläisten asumista myöten erityislainsäädäntö. Mielestäni kaikki väestöryhmät tulee saattaa saman asumistukijärjestelmän ja asumislainsäädännön piiriin eikä tällä tavalla jakaa eri sosiaaliryhmiä tai eri ammattiryhmiä erilaisen lainsäädännön pariin.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nuorekas edustaja piti terukan puheen, mutta etsimälläkään en löytänyt sieltä kärpää suurempaa riistaa, vali-

tettavasti, mutta vika on ehkä minussa.

Sen sijaan on oikea hänen ajatuksensa siitä, että vaikka yhteiskunnan tukemien vuokra-asuntojen rakentaminen on lisääntynyt, käytettävissä olevien vuokra-asuntojen määrä on vähentynyt sen takia, että kovan rahan vuokra-asunnot ovat poistuneet markkinoilta. Tässähän se ongelma juuri onkin. Siihen ehkä olisi löydettävissä ratkaisuja.

Nykyisinhän tilanne on se — ainakin eräät verottajat tulkitsevat näin — että jos omistaa kaksi vuokralla olevaa asuntoa, se katsotaan erilliseksi liiketoiminnaksi, ja silloin omistus-asuntoihin, jotka ovat vuokralla, liittyvät korkokustannukset voi vähentää verotuksessa. Sen sijaan, jos minulla on yksi huoneisto, jonka vuokraan jollekin toiselle, minä en saa korkokustannuksia vähentää.

Eikö olisi mahdollista, että jos antaa vuokralle yhden huoneiston, ainakin osa siitä tulevasta tulosta olisi verovapaata, ellei sitten kokonaisuudessaan, taikka sillä tavalla, että jo yhdenkin vuokralla pidettävän asunnon osalta se katsotaan liiketoiminnaksi, jolloin siihen liittyvistä korkokustannuksista saa verotuksessa vähennyksen? Tällä alueella voisi pelata, ja sillä saattaisi olla merkitystä. Minä en vain ymmärrä sitä, että tätä on monta kertaa esitetty, mutta ei sitä ei ole hallituksen taholla otettu huomioon.

Ed. Jäätteenmäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Backman totesi, että asuntopolitiikka on onnistunut mm. sen vuoksi, että asumistukimenot ovat nousseet ja tätä kautta tuki ohjautuu enemmän vähempiosaisille kuin aikaisemmin. Minä katsoisin pikemminkin päinvastoin, että asumistukimenojen nousu osoittaa asuntopolitiikan epäonnistumista, koska asumistuen nousu pääasiassa johtuu asumisen kustannusten kalleudesta ja siitä, että asumisongelmat ovat lisääntyneet.

Edelleen ed. Backman totesi, että nykyiset asumisongelmat johtuvat edellisistä hallituksista. Varmasti niin onkin, että sielläkin on syytä, mutta haluaisin muistuttaa ed. Backmania, että silloinkin hallituksessa asuntoasioista vastasi sosialidemokraattinen ministeri. Haluaisin vielä todeta sen, että täällä on kuitenkin opposition taholta keskustan monissakin puheenvuoroissa tunnustettu se, että me olemme myös tehneet virheitä. Mutta hallituksen suusta en ole kuullut vielä yhtään

puheenvuoroa, jossa olisi edes vähän myönnetty, että jotakin virhettä on tässä vuosien mennessä tullut tehtyä, ehkä tämän hallituksen aikana tai aikaisemmin. Minun mielestäni se, että tunnustaa virheitä ja huomaa ne, on ensimmäinen edellytys siihen, että alkaa korjata myös näitä ongelmia, joten on erittäin valitettavaa, että hallitus ei näitä ongelmia vielä tänä päivänä näe.

Ed. Savela (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ilmeisesti ed. Jäätteenmäki ei ollut paikalla, kun minä tunnustin virheitä.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Haluan kannattaa ed. Soininvaaran ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi, ja puutun sen jälkeen lyhyesti kahteen kysymykseen.

Ensimmäinen on epäterve tilanne, jossa meillä on maassa huomattavat määrät tyhjiä asuntoja, ei pelkästään uusia, vaan myös vanhoja tyhjiä asuntoja ja samanaikaisesti asunnottomia ihmisiä. Tämän ratkaisemiseksi tulisi nopeasti kehittää vuokrauskäytäntö, jossa määräaikaaisesti annettaisiin vuokralle tyhjät asunnot.

Toinen kysymys, joka on minusta perustavaa laatua ja johon ed. Backman lyhyesti myös puuttui, on vuokra-asuntojen ja omistusasuntojen asettaminen vastakkain. Meillä on tällä hetkellä sen tyyppinen käytäntö, että asunnon laatu, asunnon hallinnan muoto ja sosiaalisen avun aste riippuvat jollakin tavalla toisistaan. Ne riippuvat toisistaan näköjään siten, että omistusasunnot ovat luonteeltaan kalliimpia, korkealaatuisempia ja niihin ei anneta kovin paljon sosiaalista apua. Vuokra-asunnot ovat laadultaan alhaisempia, hinnaltaan halvempia ja niihin annetaan sosiaalista apua. Syntyy kaksinapainen systeemi, joka jakaa ihmiset kahteen luokkaan. Tätä pidän myös erittäin epäterveenä.

Pitäisi synnyttää kolmiulotteinen asumisen asumisen kenttä, jossa meillä silloin olisi myös kalliita vuokra-asuntoja ja myös omistusasuntoja, jotka saisivat saman tyyppistä sosiaalista apua kuin vastaavat vuokra-asunnot.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Tämä viikko on kirkon vastuuviikko, ja viikon tunnus on ”Anna meille anteeksi velkam-

me”. Vaikka tunnus viittaa tällä kertaa kehitysmaiden velkaantumiseen ja meidän oman elämäntapamme osuuteen siinä velkaantumisessa, kirkon vastuuviikko sopii mielestäni hyvin muistuttamaan meitä muustakin vastuustamme. Me kaikki kansanedustajat olemme vastuunkantajia. Vastuuta on enemmän sillä, jolla on enemmän valtaa. Siitä seuraa, että esimerkiksi ministerillä on enemmän vastuuta kuin tavallisella kansanedustajalla.

Minulla ei ole täällä kiviä kädessä eikä taskussa, koska ajattelen, että tässä keskustelussa on niitä paljon, ainakin riittävästi, puolin ja toisin jo heitelty.

Mieleen on jäänyt kuitenkin esimerkiksi ed. Vähäkankaan mainitsema asuntopoliitiikan puoluepoliittinen värisuora. Siihen pätee edellä mainittu sääntö eli se, että mitä suurempi on poliittinen valta jossakin asiassa, sitä suurempi on myös vastuu. Tätä tosiasiaa ei pääse pakoon.

Kun ed. Alho esitti maatalouden vientituen siirtämistä asuntojen rakentamiseen, haluan siitä todeta ilman kiven heittämistä, ettei se ollut oikein ystävällistä ainakaan niitä kansalaisia kohtaan, jotka saavat elantonsa maataloudesta, mutta eivät ole syyllisiä ylituotantoon.

Ed. Alhohan on myös Helsingin kaupungin hallituksen puheenjohtaja ja varmaan tietää, missä esimerkiksi Helsingin asuntorahat makaavat. Nehän ovat tileillä tuottamassa suuria korkotuloja. Samalla Helsingin veroäyrin hintaa pidetään tietoisesti alhaalla eikä käytetä verovarvoja esimerkiksi Helsingin asunto-ongelman hoitamiseen. Helsinki haluaa ihmisiä, mutta ei hoida heitä. Periaatteessa on kysymys samasta ongelmasta kuin siinä, että Romania halusi lapsia, mutta ei hoida heitä. Muuten ed. Alhon puheenvuoro oli toisaalta myös rehellistä puhetta. Hän totesi mm., että me olemme kaikki ainakin osasyllisiä nykyiseen tilanteeseen. Ajattelen itse samalla tavalla.

Käsittelen seuraavaksi lyhyesti eräitä asuntopoliitiikan osa-alueita. Ensiksi käsittelen asuntolainan korkojen verovähennysoikeutta, johon täällä on jo monissa puheenvuoroissa kajottu. Itse toteutan tämän lainaamalla erään kokoomuksen kansanedustajan hyvää lehtikirjoitusta. Tämä on julkaistu Uuden Suomen mielipidesivulla tiistaina 9 päivänä lokakuuta. Kansanedustaja ja val-

tietieteen kandidaatti Riitta Saastamoinen kirjoittaa näin:

"Asuntolainojen korkovähennys tasavertaiseksi. Verotuksen pääperiaate tulisi olla, että verovelvollisia kohdellaan tasavertaisesti. Tämä vaatimus on lausuttu myös Holkerin hallituksen hallitusohjelmassa. Mielestäni suurin epäoikeudenmukaisuus verotuksessa koskee asuntolainojen verovähennysoikeutta aviopuolisilla ja ns. avopareilla. En luonnollisestikaan vaadi, että avoparien verovähennysoikeutta supistettaisiin, mutta vaadin, että aviopuolisot saatettaisiin samanarvoiseen asemaan avoparien kanssa. On kovin laiha lohdutus, että avioparien asuntolainojen korkovähennysoikeutta nostetaan budjettiesityksessä 2 000 markalla. Verovelvollisia tulisi kohdella samanarvoisina riippumatta siitä, ovatko he avioliitossa vai eivät. Avioliitosta ei saa rangaista. Näin siitä huolimatta, että korkovähennysoikeuden saattaminen samalle tasolle kaikilla verovelvollisilla on kustannuksiltaan miljardiluokkaa. Epäkohtaan ovat kiinnittäneet huomiota myös luterilaiset piispat sekä Kotimaa-lehti. Maassa, jossa lähes kaikki kansalaiset kuuluvat kristilliseen kirkkoon, on käsittämätöntä, että tällaista kristillisen avioliiton estettä suvaitaan."

Verotuksesta vastaava ministeri Puolanne vastasi tähän kirjoitukseen parin päivän kuluessa torstaina 11 päivänä lokakuuta otsikolla "Korkovähennys houkuttelee velkaantumaa". Linaan tasapuolisuuden vuoksi hallituksen ministerin vastauksesta lyhyesti muutaman otteen.

Ensin: "Alkeellisinkin taloudellinen vastuuntunto kavahtaa miljardiheittoja noin ylipäänsä ja tässä kansantalouden tilanteessa erityisesti kaikkia velkaantumisen kiihokkeita."

Toinen lainaus: "Korkovähennyksen tuplaaminen ei vain tule kyseeseen, sillä kotitalouksien velkariehaantumisesta rahamarkkinoiden vapautumisvaiheessa vuosina 1987-89 ja asuntojen huimasta hintapiikistä saamme kiittää osittain juuri runsaita korkovähennyksiä."

Kolmas lainaus: "Asuntolainan korkovähennyksiä ei voida myöskään yksinäisiltä äkillisesti puolittaa, sillä moni on laskenut tulevien vuosien taloudenpitonsa korkovähennyksen varaan. Tästä syystä ainoaksi vaihtoehdoksi on jäänyt yksinäisen korkovä-

hennyksen enimmäismäärän lievä supistaminen samalla, kun osittaista ja markkamääräistä omavastuuta on hiljalleen lisätty."

Tämä ministeri Puolanteen vastaus on varmaan muuten hyvä, mutta se ei vastaa varsinaiseen kysymykseen eli siihen, mihin täällä monet puhujat ovat viitanneet: Millä perusteella aviopareja voidaan jatkuvasti kohdella epäoikeudenmukaisemmin kuin avopareja tässä asiassa? Tämä on se ongelman ydin, johon mm. kirkkomme piispat eduskunnassa lähetystönä vierailemalla puutuivat.

Seuraavaksi asunnottomuudesta ja sen hoitamisesta, jota asiaa mm. ed. Pekkarinen käsitteli jo keskustan ryhmäpuheenvuorossa. Sosiaalihallitus käynnisti pari vuotta sitten keskustelua tämän kipeimmän ongelman eli asunnottomuusongelman, siis kokonaan vaila minkäänlaisista asuntoa olevien ihmisten ongelman, ratkaisemiseksi. Sosiaalihallitus esitti tuolloin, että tarvittaisiin laki näiden ihmisten oikeudesta vähimmäistasoa vastaavaan asuntoon ja laki kunnille erityisestä velvollisuudesta kyseisten asuntojen järjestämiseen. Hallitusohjelmassa ja valtioneuvoston hyväksymissä suunnitelmissa on päätetty jo asunnottomuuden poistamisesta. Asunto-olojen kehittämishojelmassa asunnottomuus luvataan poistaa vuoteen 1991 mennessä. Vastaavasti sosiaalihuollon valtakunnalliseen suunnitelmaan on sisällytetty ohje kunnille järjestää vuoteen 1991 mennessä vähimmäistasoa vastaava asunto jokaiselle sosiaalihuoltolain mukaisia asumispalvelua tarvitsevalle.

Asunnottomien vuonna ja sitä aikaisemmin saadut kokemukset ovat kuitenkin osoittaneet, että tällaiset yleisluonteiset säädökset ja suunnitelmat eivät ole riittäviä edes avoimen asunnottomuuden poistamiseksi. Esimerkiksi vuosina 1984-87 sosiaalihuollon valtakunnallisissa suunnitelmissa ollut ohje järjestää ihmisarvoiset olosuhteet jokaiselle ulkona ilman vakinaista asuinpaikkaa oleskelevalle ovat jääneet kaikki toteutumatta.

Eduskunta säati viime vaalikaudella asunto-olojen kehittämislain. Siinä säädettiin, että kunnan tulee kehittää asunto-olojaan siten, että sellaiselle kuntalaiselle, joka ei ilman kohtuuttomia vaikeuksia pysty asunto-olojaan järjestämään, voidaan järjestää kohtuulliset asumisolot. On osoittautunut, että tämäkin yleinen säädös on riittämätön tämän ryhmän asunto-ongelman, siis asunnotto-

muusongelman, hoitamiseksi varsinkin suurissa kaupungeissa, kuten ed. Savela mm. edellä puheenvuorossaan totesi. Maaseutukunnat ja niissä asuvat kansalaiset ovat tämän asian kyllä pääsääntöisesti hoitaneet yhteisvastuulla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi viitataan vielä erään erityisryhmän asumisasiaan. Monilapsiset perheet asuvat meillä jatkuvasti hyvin ahtaasti. Me olemme säättäneet edellä mainitun asunto-olojen kehittämislain. Olin viime kaudella toisen lakivaliokunnan jäsenenä ja muistan, kuinka valiokunta alleviivasi puitelain 1 §:n tavoitetta, jonka perusteella tulisi turvata kullekin ruokakunnalle sen kokoa vastaava asunto. Silti tuo tavoite on yhä tavoite eikä todellisuutta. Yhteiskunnan tuella ei voi rakentaa isolle perheelle perheen kokoa vastaavaan asuntoon, vaan eri laeissa olevat neliömetrirajoitukset estävät sen. Näin lainsäädäntö on meillä sisäisessä ristiriidassa.

Matti Ahde oli asuntonministerinä, kun hän kyselytunnilla lupasi antaa tästä asiasta korjausesityksen. Sitä ei ole kuulunut, ja nyt on nykyinenkin ministeri lehtitietojen mukaan lähdössä. Tämäkin asia jää edelleen odottamaan hoitajaansa. Meitä kaikkia ajatellessa täytyy vielä lopuksi toistaa kirkon vastuuvirkon tunnus: ”Anna meille anteeksi velkamme!”

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Minä en kylläkään puheenvuoroani halua käyttäen niin hurskain sanakääntein kuin edellä käytettiin. Totean vain, että keskustan johdolla on jälleen jätetty yksi välikysymys välikysymysten katkeamattomassa ketjussa tämän eduskuntakauden aikana. Tässä on vaarana se, että välikysymyksestä on muodostumassa eräänlainen ryhmäaloitteen tyyppinen ryhmän kirjallinen kysymys. Sillä ei ole enää sellaista painoarvoa kuin aikaisempina vuosina, jolloin välikysymys todella sävyytti niin eduskuntaa kuin hallitustakin.

Kaikkein omituisimmaksi käsittelyssä olevan välikysymyksen tekee vielä se, että samasta asiasta tehtiin kristillisen liiton johdolla välikysymys huhtikuun lopulla ja olettaa saattaa, ettei tilanne asuntoasioissa ole tuosta ajasta olennaisesti muuttunut. Voidaan täydellä syyllä puhua keskustapuolueen vaalitaistelun käynnistyslaukauksista tämän välikysymyksen esittämisen syynä.

Kun ed. Kääriäinen on puhunut veret

pysäyttävästä vaalivoitosta, niin ei ainakaan tämä vaalitaistelun käynnistäminen ole kenenkään veriä varmaan paljon pysäyttänyt, kun se ei keskustapuolueesta itsestäänkään näy olevan erityisen kiinnostava asia, kun edustajia on näinkin vähälukuisesti salissa.

Välikysymyksessä esitetty väite, että koko maassamme vallitseva asuntokurjuus ja korkohurjimus olisi pelkästään hallituksen synnyttämää, on kyllä pahasti yliammuttua. Korkopolitiikan johtaminen ei ole yksinomaan hallituksen käsissä, vaan pääosiltaan siitä vastaa Suomen Pankki ja siellä eduskunnan valitsevat pankkivaltuusmiehet. Pankkivaltuusmiehet koostuvat suurimpien puolueiden edustajista eli toisin sanoen siellä istuu myös välikysymyksen esittäneiden puolueiden edustajia. Näin ollen varsinkin Suomen keskustan välikysymyksestä tulee mieleen koira, joka pyrkii puremaan omaa häntäänsä. Tästä on olemassa jo surullisen kuuluisa esimerkki. Joitakin aikoja sitten keskustapuolueen silloinen puheenjohtaja Paavo Väyrynen oli samana päivänä päättämässä Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten kokouksessa peruskoron korottamisesta ja allekirjoittamassa samana päivänä keskustapuolueen välikysymystä korkeasta peruskorosta. Tässä on kyse erästä poliittisen historiamme suurimmista huijauksista, sosialidemokraattien tämän syksyn eläkehuijauksen ohella.

Me SMP:ssä lähemme talouspoliittisessa ajattelussamme siitä, että riittävän alhainen peruskorko elvyttää kotimaista kulutusta ja tätä kautta virkistää kotimaista teollisuutta ja elinkeinoelämää. Matalan koron avulla saadaan teollisuuden pääomarakennetta terveemmäksi ja kilpailukykyä myös ulkomailla paremmaksi. Samalla matala korko mahdollistaisi asuntojen hintojen merkittävän alenemisen tämänhetkisestä tasostaan ja alentaisi uusien asuntojen rakentamiskustannuksia. Myös kansalaisten käytössä oleva rahamäärä asuntolainojen ja niiden korkojen hoitamisen jälkeen kasvaisi ja tätä kautta lisäisi kansalaisten ostovoimaa. Ohjaamalla valtiovalan toimenpitein tämä ostovoima kotimaisten tavaroiden kysyntään pystyttäisiin tuomaan merkittävä pristysruiske esimerkiksi tämän hetkiseen lamakauden odotustunnelmaan.

Näin ei ole kuitenkaan haluttu menetellä. Pitkälti tämä siis johtuu Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten virheellisestä talouspoliittisesta ajattelutavasta eli siitä, että korkea

peruskorko olisi järkevän talouspolitiikkamme peruspilari. Todellisuudessa Suomen pankin pankkivaltuusmiehet eivät tietenkään ole ainoa syyllinen vallitsevaan tilanteeseen. On muitakin syyllisiä, ja yhtä suuria syyllisiä lähes kaaosmaiseen korkopolitiikkaan ovat tietenkin pankit ja kylmät markkinavoimat. Muutamien vuosien kuluessa on maahamme muodostunut useiden miljardien markkojen suuruinen harmaan markkinarahan massa, joka kauppaa rahaa pankkien käyttöön. Pankit ovatkin tarttuneet tähän rahaan halukkaasti kiinni ja maksaneet siitä huippukorkeita korkoja. Nämä varat pankit ovat sijoittaneet mielestään viisaasti esimerkiksi osakekaupoihin tietyissä vaiheissa vallinneen osakekurssien nopean nousun takia. Nyt osakkeiden hintojen nopeasti romahdettua ovat pankit kärsineet todella tuntuvia menetyksiä, joista hyvänä esimerkkinä voidaan mainita Suomen Pankin valvontaansa ottama Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki.

Kun pankit ovat näin menettäneet merkittävän osan sijoitustensa arvosta ja tuotosta, ovat ne joutuneet vaikeuksiin joutuessaan samalla tästä rahasta maksamaan lainaajille ylisuuria korkoja. Ääritapauksissa voidaan jopa puhua kannattamattomasta liiketoiminnasta pankkien kohdalla. Pankit eivät luonnollisestikaan ole jääneet pelkästään ihmetelemään ja surkuttelemaan onnetonta kohtaloaan tässä monopolipelissä, vaan ovat ottaneet lypsylehmäkseen tavalliset pankkiasiakkaat.

Näistä merkittävin ryhmä on ilman muuta asuntovelalliset. He eivät pääse mihinkään. He ovat kuin kalerierijat sidottuja siihen asuntoon ja niihin lainoihin, jotka ovat pankista saaneet. Korkean peruskoron lisäksi pankit ovat jatkuvasti nostaneet korkomarginaaliaan ja jopa yksipuolisesti rikkoneet lainasopimuksia nostamalla pelkän ilmoituksen turvin vanhojen asuntolainojensa korkoa jopa useilla prosenteilla. Tällä toimenpiteellä ne yrittävät paikata osakemarkkinoilla kokemiaan tappioita.

Pankkien todella kyseenalainen toiminta on herättänyt kansalaisten ja eri järjestöjen keskuudessa tyrmistystä ja vastustusta. Laajan vastalause-ryöpyä takia ovat pankit tällä hetkellä vetäneet osittain päätöksistään takaisin ja miettivät uusia konnankoukkuja velallistensa kiristämiseksi ja lisätulojen hankkimiseksi. Tuntien pankkien finanssiasiantun-

tijoiden hyvän mielikuvituksen tämän hiljaisen vaiheen tuloksena ei voi odottaa muuta kuin entistä rajumpia toimenpiteitä velallisten lypsämiseksi. SMP:n mielestä tähän tilanteeseen tulee saada kertakaikkinen järjestys. Niin harmaalle markkinarahalle ja sen omistajille kuin pankkien korkokiskonnalle tulee saada kuri ja järjestys.

Herra puhemies! Asumisoikeusjärjestelmä on tällä hetkellä käynnistysvaiheessa maassamme. Tavoitteena asumisoikeusjärjestelmän luomisessa on se, että maahamme pystyttäisiin mahdollisimman nopeasti luomaan laaja asuntokanta, johon asukkaat voisivat päästä ilman merkittäviä tulo- tai ikärajoja. Tämän järjestelmän avulla sellaiset henkilöt, jotka eivät halua hankkia itselleen normaalia omistusasuntoa, mutta toisaalta toivovat vuokra-asuntoa turvallisempaa ja varmempaa asuntomuotoa, saisivat itselleen toivomansa asunnon.

Tämä on ollut siis yleinen tavoite, ja tämä on ollut myös SMP:n vaatimus. Tämä linja vastaisi pitkälti naapurimaassamme Ruotsissa ja Norjassa jo vuosikymmenien ajan hyväksi koettua asumisoikeusasuntojärjestelmää. Valitettavasti asumisoikeusasuntojärjestelmää luotaessa sosialidemokraattien taholta haluttiin jostain syystä asiassa välistä veto. Sosialidemokraattien taholta esitettiin maahamme luotu asumisoikeusasuntojärjestelmä sellaiseksi, että tällä hetkellä se on ainoastaan eräs pieni osa arava-asuntojärjestelmää. Järjestelmää rasittavat liian jyrkät rajoitukset ja toiminnan pienimuotoisuus. Mielestämme tulisi erittäin nopealla aikataululla saada uusi asumisoikeusasuntojärjestelmä laki. Laila siirryttäisiin täydelliseen yhdistyspohjaiseen valtakunnalliseen järjestelmään, jossa ei olisi käytännössä ikä- eikä tulorajoja.

Herra puhemies! Miksi SMP ei ole allekirjoittanut käsiteltävää välikysymystä? SMP ei ole allekirjoittanut välikysymystä siksi, että keskusta on itse vastuussa maassamme harjoitetusta asuntotuotannosta. Keskustan tuella on maahan syntynyt kartelliteollisuutta, kartellisoitunut rakennusteollisuus, suuret grynderit, ns. yleishyödylliset rakennusyhtiöt ja samoin myös kartelloitunut rakennusteollisuus. Nämä ovat kähmineet tonttimaat, ja rakennusteollisuus on vailla tervettä kilpailua nostanut hinnat korkeuksiin.

Todellinen vapaa markkinatalous ei toteudu maamme asuntotuotannossa. Tämä on

saanut kehittyä erikoisesti konservatiivisten vanhoillisten puolueiden kokoomuksen ja keskustan myötävaikutuksella. Vain SMP on vuosikymmenet taistellut todella vapaan markkinatalouden puolesta, sillä kun todella vapaa markkinatalous toteutuu, niin silloin myös asuntojen hinnat asettuvat kohdalleen. Nyt joutuvat tästä vääristyneestä yritystoinnasta kärsimään ennen kaikkea asuntosten ostajat ja vuokralaiset. Tästä kärsivät myös kaikki ne pienet rakennusurakoitsijat, jotka ovat erikoisesti huolehtineet tavallisen ihmisen asuntojen rakentamisesta, tehneet omakotitaloja ja rivitaloja. Nyt monet näistä pienistä rakennusurakoitsijoista ovat ajautuneet jo konkurssiin ja lisää on tulossa. SMP:n vaatimus on, että rakennusteollisuuden kartellit on murrettava ja myös kuntien — erityisesti keskustalla on monissa maamme kunnissa merkittävä asema — kuntien on harjoitettava aktiivisempaa kaavoitusta. Kun tonttimaata on riittävästi saatavissa, sillä on myöskin asuntojen hintaa merkittävästi alentava vaikutus.

Ed. Juhantalo: Herra puhemies! Oli ainutlaatuista kuulla SMP:n kanta asuntojen hintoihin. Kun Suomen maaseudun puolue ilmoittaa ainoana olevansa vapaan markkinatalouden ehdoton kannattaja, niin juuri vapaa markkinatalous pääkaupunkiseudulla oli se, mikä hallituksenkin kannanoton mukaan räjäytti asuntojen hinnat sellaisiin pilviin, että tavalliset kansalaiset eivät voi niitä tavoittaa. Kysyntä ja tarjonta eivät kohdanneet toisiaan, ja Suomen maaseudun puolue on ainoana ilmoittanut tämän tukijaksi. Se on hyvin myönteistä ja miellyttävää kuulla.

Kun puhutaan kartelleista rakennusaineiteollisuudessa, puhutaan Suomen suurimmista yrityksistä Partekista ja Lohjasta. Suomen keskustalla on valitettavasti hyvin vaatimaton ote näihin yrityksiin. (Ed. Riihijärvi: Olette aina hyväksyneet menettelyn!) — Suomen maaseudun puolueella taitaa olla läsnä olevista ainoa nimeltään ruotsinkielinen kansanedustaja täällä, niin että saatatte olla vielä lähempänä kuin me. — Itse asiassa Suomessa rakennusaineiteollisuus ja rakentaminen on kartellisoitunut. Se vaatii meidän kaikkien yhteisiä ponnistuksia, mutta ei tällaisilla heitoilla ja poliittisilla huiskauksilla tätä (Ed. Riihijärvi: Milläs sitten?) vakavaa asiaa voida hoitaa.

Ed. Savela: Herra puhemies! En tiedä, missä ed. Riihijärvi oli silloin, kun käytiin puheenvuoron, jossa puutuin sekä kaavoitukseen että myöskin tietynlaisiin kartellikysymyksiin. Minä en tietysti ed. Riihijärven yksityiseen elämään halua sen enempää puuttua, mutta olisi ollut suotavaa, että hän olisi ollut kuuntelemissa sitä, mitä tuotiin näissä asioissa esille niin, että hän voisi käyttää harkintaa sanoissaan, silloin kun puhuu näistä kysymyksistä, jotka liittyvät kokoomuksen tämän puolen asioitten hoitamiseen.

Ed. Kietäväinen: Herra puhemies! Ed. Riihijärven puheenvuoroa olisi oikeastaan parempi olla kommentoimatta lainkaan, mutta siinä nyt ammuttiin muutamaa asiaa, jotka on syytä korjata lyhykäisesti.

Ensinnäkin keskustalaisten kuntien osalta on syytä sanoa, että maapoliittisia ongelmia näissä kunnissa ei ole ja asutuskysymyksetkin on kuntien köyhyydestä huolimatta varsin hyvin hoidettu.

Mitä tulee ed. Riihijärven toiseen ajatukseen, joka oli hänellä hyvin voimakkaasti esillä, että peruskorkotasoa alentamalla merkittävästi nykytasosta voitaisiin asuntotilannetta korjata, niin valitettavasti täytyy sanoa, että peruskorkotasolla ei ole markkinarakokorkoihin sitä vaikutusta, mitä ed. Riihijärvi totesi. Jos peruskoron tasoa alennettaisiin, se johtaisi juuri päinvastaiseen vaikutukseen eli markkinakorkojen kohoamiseen ja sitä kautta heikentäisi monien asunnontarvitsijoiden asemaa.

Kaiken kaikkiaan täytyy lopuksi todeta, että ed. Riihijärven puheenvuoro oli siinä suhteessa hyvin masentava, että siinä syytettiin toisia temppuilusta, mutta todellisuudessa kuitenkin ed. Riihijärven puheenvuorossa hyvin tyypilliseen tapaan pakoiltiin SMP:n sitä vastuuta, minkä SMP on ottanut pitkäaikaisena hallituspuolueena myöskin asuntoasioiden hoidossa.

Ympäristöministeri Bärnlund: Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä keskustelun aikana on noussut esille muutamia suoranaisia kysymyksiä, joihin muutama kommentti.

Asuntorakennusalan ja myös rakennusaineiteollisuuden kilpailutilanteesta on käytetty useita puheenvuoroja. Hallitus on jo pitkään tiedostanut tämän ongelmatilanteen. Ympäristöministeriö teki runsaat puolitoista

vuotta sitten virallisen ehdotuksen kilpailuvirastolle, jossa pyydettiin perusteellista selvitystä tästä asiasta. Selvitystyö on ollut tehokkaalla tavalla käynnissä, ja ensi kuussa, eli tämän vuoden marraskuussa, on tulossa mietintö, jossa myös tehdään tietyistä toimenpide-ehdotuksia, jolloin tähän asiaan voidaan konkreettisella tavalla välittömästi puuttua. Yhdyn niihin, jotka ovat sitä mieltä, että tämä kilpailukysymys on asunomarkkinointemme eräs keskeisiä rakenteellisia ongelmia.

Ed. Löyttyjärvi puuttui siihen, että hallitus ei ole yhtynyt valiokunnan käsitykseen siitä, että asumisoikeusjärjestelmä tulisi ainakin alkuvaiheessa rajoittaa koskemaan pelkästään alle 30-vuotiaita. Asumisoikeusasuntoja koskeva keskustelu on ollut hyvin monipuolista, ja mielipiteitä on esitetty laadasta laitaan siitä, millaisille ihmisryhmille järjestelmä on tarkoitettu. Eräs kanta on se, että siitä pitäisi tehdä nimenomaan nuorisotuumuoto, ja toinen on se, että siitä pitäisi tehdä aivan yleinen kaikkia ihmisiä koskeva asumismuoto. Hallitus on tässä suhteessa tehnyt kompromissiratkaisun sillä tavoin, että se koskee ilman tulo- ja vero- rajoja alle 35-vuotiaita ja sitten arava-työsuhdeasuntojen tulo- ja vero- rajoilla muita. Alkuvaiheessa, kun asuntokanta on ymmärrettävistä syistä pieni, on minusta järkevää, että nuoret asetetaan etusijalle, mutta että myös muilla on mahdollisuus tulla järjestelmän piiriin. Niin kuin hyvin tiedetään, on järjestelmää tarkoitus lähivuosina kehittää yhä yleisempään suuntaan myös niin, että se muuttuu yhdistyspohjaiseksi samassa yhteydessä.

Aravalainajärjestelmän jatko-uudistus on, niin kuin hallitus budjettiriihessään päätti, tulossa eduskunnan käsittelyyn aivan lähiaikoina. Tarkoitus on, että viikon parin sisällä ehdotus hallituksesta valmistuisi ja eduskunta pääsisi pureutumaan tähänkin merkittävään uudistukseen. On todettu, että uudistuksen voimaan astumisen yhteydessä saatetaan olla ongelmia, koska se tulee koskemaan ylimenovaiheessa ainoastaan ensi vuodesta eteenpäin jätettäviä lainahakemuksia. Myönnän kyllä, että tässä rahamarkkinatilanteessa saatetaan esiintyä ongelmia ensi vuoden aikana, mutta toisaalta on minusta täysin perusteltujen mukaista se, että nämä uudistukset astuvat voimaan tulevien hakemusten yhteydessä eikä takautuvasti vanhojen hakemus-

ten osalta. Parhaillaan neuvottelemme pankkien kanssa siitä, että nyt jo sisään jätettyjen hakemusten rahoittamiseen löytyy nykyoloissa edes jollain kohtuudella hyväksyttävää ensisijaisrahoitusta.

Aravavuokratulojen käyttö- ja luovutusrajoitusten osalta tilanne on se, että ympäristöministeriössä on valmistunut esitys rajoitusaikojen pidentämisestä, niin että ne ongelmat voidaan välttää, joista täällä puhuttiin. Ongelmat toki ajankohtaistuvat konkreettisesti vasta kuuden vuoden päästä, mutta olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että asukkaiden ja miksi ei myös asuntojen omistajien kannalta olisi reilua, että he saavat tietää hyvissä ajoin tulevasta pelisäännöstä ja tulevasta käytännöstä, ja siksi on tarkoitus jättää tätä koskeva lakiesitys vielä tälle eduskunnalle. Asia tulee hallituksen uuteen käsittelyyn lähiviikkojen aikana.

Ed. Löyttyjärvi: Arvoisa puhemies! Olin eräseen yksityiskohtaan ministerin Bärnandin vastauksessa vielä puuttunut koskien omistusravien valtion lainaosuuden nostamista 80 prosenttiin. Hallituksen aiempi periaatepäätös oli sen sisältöinen, että käsitteäkseni sekä asuntohallituksessa, kunnissa että asunnontarvitsijoiden keskuudessa ymmärrettiin asia siten, että jo tänä syysynä haettavien lainojen osalta voitaisiin päästä 80 prosentin rahoitukseen. Nyt budjettiriihessä tehty päätös tuli yllätyksenä näille tahoille, ja tästäkin syystä asiassa aiheutunee vaikeuksia, jollei voimaantulosäädöstä muuteta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan ensi perjantaina kello 13 pidettävässä täysistunnossa.

Puhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13 ja kyselytunti huomenna torstaina kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 21.08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola